

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Η ΕΞΙΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗΣ

**Νίκος Καραβίτης
Γιώργος Μανιάτης
Σβέτοσλαβ Ντάντσεβ**

**IOBE
Μάρτιος 2012**

Χορηγός

Copyright © 2012 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα

Τηλ.: (210 9211200-10), Fax: (210 9228130 & 210 9233977)

E-mail: iobe@iobe.gr - URL: <http://www.iobe.gr>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	11
2.1 Το γενικό πλαίσιο.....	11
2.2 Οι συντελεστές ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ.....	14
2.3 Τα φορολογικά έσοδα από τα προϊόντα πετρελαίου στα κράτη μέλη της ΕΕ.....	21
2.4 Ο ρόλος των έμμεσων φόρων στη διαμόρφωση των τελικών τιμών του πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ.....	23
2.5 Ανάλυση του φορολογικού καθεστώτος στην Ελλάδα.....	25
2.6 Εξέλιξη συντελεστών ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή προϊόντα φορολογικών συντελεστών.....	26
2.7 Εξέλιξη των εσόδων από τη φορολόγηση των προϊόντων πετρελαίου.....	27
3. ΖΗΤΗΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ.....	30
3.1 Εξέλιξη πωλήσεων πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης.....	30
3.2 Κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης ανά τομέα.....	30
3.3 Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης.....	32
3.4 Υπόδειγμα ζήτησης και στοιχεία.....	34
3.5 Αποτελέσματα της εκτίμησης.....	37
3.6 Η Σχέση ΕΦΚ με τη Ζήτηση και τα Φορολογικά Έσοδα.....	38
4. Η ΕΞΙΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ: ΑΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ.....	41
4.1 Προσομοίωση 2010.....	41
4.2 Προσομοίωση 2011.....	44
4.2.1 Προσομοίωση 2011 α.....	44
4.2.2 Προσομοίωση 2011 β.....	46
4.3 Προσομοίωση 2012.....	48
4.4 Συνολικά Αποτελέσματα και Προσομοίωση 2013.....	50
5. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΙΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΦΚ.....	53
5.1 Η Επιβάρυνση των Νοικοκυριών και τα Κριτήρια Παροχής Ενίσχυσης.....	53
5.2 Η Διακρίβωση των Μεγεθών.....	56
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	69
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	74

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 2.1: Συντελεστές ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ	15
Διάγραμμα 2.2: Συντελεστές ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ	17
Διάγραμμα 2.3: Συσχέτιση ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Θέρμανσης και μεριδίου κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ	19
Διάγραμμα 2.4: Διαφορά Συντελεστών ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης και στο Πετρέλαιο Θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ	20
Διάγραμμα 2.5: Συσχέτιση της διαφοράς ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης και Θέρμανσης και του μεριδίου κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ	21
Διάγραμμα 2.6: Μεριδίο εσόδων από τους ΕΦΚ στα Πετρελαιοειδή στα κράτη μέλη της ΕΕ (2010)	22
Διάγραμμα 2.7: Σύνθεση εσόδων από τους ΕΦΚ ανά ενεργειακό προϊόν στα κράτη μέλη της ΕΕ (2010).....	23
Διάγραμμα 2.8: Σύνθεση τελικών τιμών πετρελαίου κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ (28.11.2011)	24
Διάγραμμα 2.9: Σύνθεση τελικών τιμών πετρελαίου θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ (28.11.2011)	24
Διάγραμμα 2.10: Έσοδα από ειδικούς φόρους στα ενεργειακά προϊόντα.....	28
Διάγραμμα 2.11: Έσοδα από ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή στα λιπαντικά και στα παράγωγα αυτών	29
Διάγραμμα 3.1: Πωλήσεις πετρελαιοειδών προϊόντων στην εσωτερική αγορά	30
Διάγραμμα 3.2: Κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης ανά τομέα.....	31
Διάγραμμα 3.3: Κατανάλωση ενέργειας στον οικιακό τομέα	32
Διάγραμμα 3.4: Μεγέθη υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης	35
Διάγραμμα 4.1: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2010.....	43
Διάγραμμα 4.2: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2010	43
Διάγραμμα 4.3: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2011α	45
Διάγραμμα 4.4: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2011α	46
Διάγραμμα 4.5: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2011β	47
Διάγραμμα 4.6: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2011β	47
Διάγραμμα 4.7: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2012.....	49
Διάγραμμα 4.8: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2012	49
Διάγραμμα 4.9: Ζήτηση για Πετρέλαιο Θέρμανσης	51
Διάγραμμα 4.10: Φορολογικά Έσοδα.....	51
Διάγραμμα 4.11: Καταναλωτική Δαπάνη.....	52
Διάγραμμα 5.1: Μεταβολή Εσόδων για Εξισωμένους Συντελεστές ΕΦΚ.....	55
Διάγραμμα 5.2: Γεωγραφική Κατανομή των Νοικοκυριών με Θέρμανση.....	58
Διάγραμμα 5.3: Βαθμοημέρες Θέρμανσης και Συντελεστής ΒΘΗ.....	61
Διάγραμμα 5.4: Μέσο Εισόδημα κατά Μέγεθος Νοικοκυριού.....	65
Διάγραμμα 5.5: Διαφορές μεταξύ ΕΟΠ και Υπ. Οικονομικών στη σύνθεση των Νοικοκυριών.....	66

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 2.1: Ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας στα καύσιμα κινητήρων	14
Πίνακας 2.2: Ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας στα καύσιμα θέρμανσης και στην ηλεκτρική ενέργεια	14
Πίνακας 2.3: Διαφοροποιήσεις στη φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στο πετρέλαιο κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ	16
Πίνακας 2.4: Διαφοροποιήσεις στη φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στο πετρέλαιο θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ	18
Πίνακας 2.5: Συντελεστές ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή.....	25
Πίνακας 2.6: Εξέλιξη φορολογικών συντελεστών σε βασικά πετρελαιοειδή (τιμές σε € / 1.000 λίτρα)	27
Πίνακας 3.1: Ελαστικότητες ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης.....	37
Πίνακας 4.1: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2010	41
Πίνακας 4.2: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2011α	44
Πίνακας 4.3: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2011β	46
Πίνακας 4.4: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2012	48
Πίνακας 4.5: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ	50
Πίνακας 4.6: Διαχρονική Εξέλιξη των Βασικών Μεγεθών.....	51
Πίνακας 5.1: Γεωγραφική Κατανομή των Νοικοκυριών με Θέρμανση	57
Πίνακας 5.2: Βαθμοημέρες Θέρμανσης (ΒΘΗ) κατά Γεωγραφική Περιφέρεια, μέσος όρος 2005-2009	60
Πίνακας 5.3: Γεωγραφικοί Συντελεστές	61
Πίνακας 5.4: Η Δαπάνη για Θέρμανση σε σχέση με τη Συνολική Δαπάνη του Νοικοκυριού.....	63
Πίνακας 5.5: Ποσοστά Οικονομικής Επισφάλειας	63
Πίνακας 6.1: Μεταβολή των Εσόδων του Δημοσίου αναλόγως του τρόπου Εξίσωσης του ΕΦΚ ..	72
Πίνακας 6.2: Έσοδα του Δημοσίου αναλόγως του ύψους του επιδόματος θέρμανσης και της ύπαρξης εισοδηματικών κριτηρίων.....	73
Πίνακας 7.1: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης στο σύνολο της κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης.....	74
Πίνακας 7.2: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης στον οικιακό τομέα	74
Πίνακας 7.3: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης στον τριτογενή τομέα	75
Πίνακας 7.4: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου κίνησης	75
Πίνακας 7.5: Καθορισμός Ορεινότητας-ΕΛΣΤΑΤ	76
Πίνακας 7.6: Η Μεταβολή Εσόδων για Εξισωμένους Συντελεστές ΕΦΚ	76
Πίνακας 7.7: ΕΟΠ 2009 - Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών ανά ΥΠΑ, Ορεινότητα και Αριθμό Μελών	77
Πίνακας 7.8: Εκτιμώμενος Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών ανά ΥΠΑ, Ορεινότητα και Αριθμό Μελών	78
Πίνακας 7.9: Μέση Ετήσια Κατανάλωση Πετρελαίου Θέρμανσης (λίτρα)	79
Πίνακας 7.10: Συντελεστές Αναγκών Θέρμανσης (ΣΑΘ).....	80
Πίνακας 7.11: Ετήσια Αξία Κατανάλωσης Πετρελαίου Θέρμανσης	81
Πίνακας 7.12: Ετήσια Δαπάνη Νοικοκυριού	82
Πίνακας 7.13: Ετήσιο Εισόδημα Νοικοκυριού	83
Πίνακας 7.14: Ύψος επιδόματος – α) Επίδομα αναφοράς €12.....	84
Πίνακας 7.15: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012α	85
Πίνακας 7.16: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013α	86
Πίνακας 7.17: Ύψος επιδόματος – β) Αρχικό επίδομα <€50=50.....	87
Πίνακας 7.18: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012β	88
Πίνακας 7.19: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013β	89
Πίνακας 7.20: Ύψος επιδόματος – γ) Αρχικό επίδομα <€50=0	90
Πίνακας 7.21: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012γ	91
Πίνακας 7.22: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013γ	92
Πίνακας 7.23: Αριθμός Φορολογουμένων και Δηλωθέν Εισόδημα κατά Αριθμό Μελών Νοικοκυριού	93
Πίνακας 7.24: Ενδεικτική Ταξινόμηση αναλόγως της Ορεινότητας	94

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επικείμενη εξίσωση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) που επιβάλλεται στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης, όπως έχει προδιαγραφεί στον Προϋπολογισμό 2012, απαιτεί μια συστηματική προσέγγιση, ώστε τόσο οι πωλητές, όσο και οι καταναλωτές, να διαμορφώσουν μια θεμελιωμένη άποψη επί του θέματος. Κυρίως, όμως, η παρούσα μελέτη προσπαθεί να επεξεργαστεί τη διαθέσιμη πληροφόρηση με τέτοιο τρόπο, ώστε να φανεί χρήσιμη στο δημοσιονομικό σχεδιαστή. Το κράτος και κατ' επέκταση οι έλληνες πολίτες, ως συλλογικότητα, είναι αυτοί οι οποίοι θα ωφεληθούν από την αύξηση των δημοσίων εσόδων που θα προκύψει από δύο πηγές. Η πρώτη είναι η αύξηση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης και η δεύτερη ο περιορισμός του λαθρεμπορίου, λόγω της εξάλειψης του κινήτρου της υψηλής διαφοράς των συντελεστών του ΕΦΚ για τα δύο είδη πετρελαίου. Συνεπώς, υπό τις παρούσες δημοσιονομικές συνθήκες, η εξίσωση του φόρου είναι αναγκαία. Ωστόσο, επειδή οδηγεί σε σημαντική αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης, θα πρέπει να συνοδευτεί από αντισταθμιστικά μέτρα προκειμένου να μην πλήξει δυσανάλογα τα ασθενέστερα νοικοκυριά, αλλά και την ίδια την αγορά.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι το δημοσιονομικά ουδέτερο ύψος του φόρου, δηλαδή το επίπεδο του φόρου που δεν θα επιφέρει μεταβολή των συνολικών εσόδων από τον ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης είναι τα €283 / χιλιόλιτρο, το οποίο όμως είναι χαμηλότερο από το ελάχιστο υποχρεωτικό για το πετρέλαιο κίνησης (€330/χιλιόλιτρο). Από την άλλη πλευρά, τα έσοδα μεγιστοποιούνται σε επίπεδο φόρου κοντά στα €850/χιλιόλιτρο. Η εξίσωση στο υφιστάμενο επίπεδο του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης (€412/χιλιόλιτρο) αποφέρει ικανοποιητικά έσοδα και βρίσκεται στο κάτω άκρο του παραπάνω εύρους επιλογών (330-854). Αν η εξίσωση του ΕΦΚ γινόταν από την αρχή του 2012, τότε *ceteris paribus* η μεταβολή των εσόδων για το σύνολο του έτους, αναλόγως του τρόπου εξίσωσης του ΕΦΚ (αν δηλαδή γινόταν είτε στα €412, είτε στο 80% των €412 σύμφωνα με το ν.3986/11 ή στα €330) και υποθέτοντας ότι θα εξαλειφόταν λαθρεμπόριο 600.000 χιλιολίτρων, θα διαμορφωνόταν ως εξής:

Σενάρια ΕΦΚ πετρελαίου (€/κL)		Μεταβολή Εσόδων από την Εξίσωση των ΕΦΚ (€ εκατ.)			Έσοδα από λαθρε- μπόριο (€ εκατ.)	Σύνολο εσόδων (€ εκατ.)
Κίνησης	Θέρμανσης	Κίνησης	Θέρμανσης	Καθαρή		
412	412	0	706	706	304	1.010
412	330	0	577	577	244	821
330	330	-313	577	264	244	508

Στην πραγματικότητα, βεβαίως, η χρονική κατανομή του οφέλους είναι διαφορετική, καθώς αυτό αναμένεται να κατανεμηθεί μεταξύ 2012 και 2013. Επί πλέον, το δημοσιονομικό όφελος θα πρέπει στη συνέχεια να μειωθεί, αναλόγως των επιλογών για την επιστροφή μέρους αυτού στους καταναλωτές.

Εξίσωση του ΕΦΚ στα €412/χιλιόλιτρο από τον Οκτώβριο του 2012 θα οδηγούσε σε αύξηση της τελικής τιμής κατά 29% το 2012 και 26% το 2013 (καθώς μέρος των επιπτώσεων της αύξησης μεταφέρεται το 2013) ή συνολικά αύξηση 62%, η οποία σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας θα προκαλέσει, *ceteris paribus*, μείωση της κατανάλωσης κατά 17,5% το 2012 σε σχέση με το 2011 και 11% το 2013 σε σχέση με το 2012. Τα φορολογικά έσοδα θα αυξηθούν το 2012 κατά €328 εκατ. και επιπλέον κατά €460 εκατ. το 2013, ενώ οι καταναλωτές θα επιβαρυνθούν με €142 εκατ. εντός του 2012 και επιπλέον με €280 εκατ. το 2013. Επισημαίνεται ότι εκτός από την αύξηση της δαπάνης, επιβάρυνση του καταναλωτή θα προέλθει και από τη μείωση της κατανάλωσης λόγω αύξησης των τελικών τιμών.

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της εξίσωσης του ΕΦΚ θα πρέπει να γίνει με τον πλέον αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο. Η αποτελεσματικότητα θα προκύψει από λύσεις που θα προκαλέσουν τα επιθυμητά οικονομικά αποτελέσματα (αύξηση των εσόδων και περιορισμό του λαθρεμπορίου) με τη μικρότερη δυνατή ταλαιπωρία στον καταναλωτή / φορολογούμενο, τη λιγότερη αναστάτωση στην αγορά και το μεγαλύτερο βαθμό στόχευσης (ήτοι, η όποια βοήθεια να κατευθυνθεί πρωτίστως στα νοικοκυριά με τις αντικειμενικά μεγαλύτερες ανάγκες και τη χαμηλότερη οικονομική δυνατότητα).

Η αποζημίωση του καταναλωτή μπορεί να γίνει είτε στη βάση της «επιδότησης» της χρήσης πετρελαίου θέρμανσης, είτε ως εισοδηματική ενίσχυση, θεωρώντας ότι όλοι οι καταναλωτές χρησιμοποιούν κάποιο είδος θέρμανσης και οι ασθενέστεροι αυτών πρέπει να επιχορηγηθούν με κάποιο ποσό. Η πρώτη προσέγγιση αντιμετωπίζει αποκλειστικά το θέμα της απότομης υψηλής αύξησης της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης και τις επιπτώσεις της στον καταναλωτή, αλλά και στην αγορά του πετρελαίου, εν γένει, κυρίως λόγω απότομης μεταβολής της σχετικής τιμής του σε σχέση με ανταγωνιστικά καύσιμα. Στη δεύτερη προσέγγιση το σκεπτικό είναι ότι: α) η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης, λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ, δεν συνιστά ισχυρή αιτία επιδότησης της χρήσης του, εφ' όσον υπάρχουν και εναλλακτικές πηγές θέρμανσης και γενικότερα η επιδότηση εισάγει προτιμησιακή σχέση μεταξύ διαφορετικών καυσίμων, και β) πρακτικά θα είναι πολύ δύσκολο έως ακατόρθωτο να απομονωθεί η μειοψηφία εκείνη των καταναλωτών που δεν χρησιμοποιεί πετρέλαιο θέρμανσης (ή, αντιστρόφως, να εντοπιστεί η πλειοψηφία που το χρησιμοποιεί).

Η επιβάρυνση του καταναλωτή από την εξίσωση του ΕΦΚ είναι σχετικά μικρή στο σύνολο της δαπάνης του, εκτός από κάποιες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα τα φτωχά ή ολιγομελή νοικοκυριά που διαμένουν σε ορεινές περιοχές της Βορείου Ελλάδας. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας, το επίδομα θέρμανσης στο νοικοκυριό αναφοράς θα πρέπει να ξεκινάει από €12 για το 2012 και €20 για το 2013 για ένα μονομελές νοικοκυριό σε πεδινή περιοχή του Νότιου Αιγαίου, κλιμακούμενο μέχρι €115 και €192 αντιστοίχως για ένα πολυμελές νοικοκυριό σε ορεινή περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Στη λογική αυτή τα νοικοκυριά αποζημιώνονται πλήρως για τη χρηματική απώλεια που θα υποστούν, αλλά όχι και για τη μείωση της κατανάλωσής τους.

Το ποσό του επιδόματος ίσως κρίνεται χαμηλό, δεδομένου ότι αντιστοιχεί μόνο στην αύξηση της χρηματικής δαπάνης για το 2012 και 2013, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψη τη μειωμένη κατανάλωση που θα υποστεί ο καταναλωτής. Για να μην εμφανίζεται αυτό το φαινόμενο υπάρχουν δύο τρόποι: είτε να θεσπιστεί ένα κατώτατο επίπεδο επιδόματος (π.χ. €50) και όσα επιδόματα είναι κάτω από αυτό να εξισωθούν προς τα πάνω, είτε να μη δίνεται το επίδομα όταν είναι πολύ χαμηλό (στην ουσία να μη δοθούν τα επιδόματα του νοικοκυριού αναφοράς και όσα είναι κοντά σε αυτό). Ένας άλλος τρόπος διαφοροποίησης, ο οποίος επιφέρει μικρότερο δημοσιονομικό κόστος, αφορά στην επιβολή πρόσθετων εισοδηματικών κριτηρίων για την παροχή του επιδόματος. Το δημοσιονομικό κόστος του επιδόματος ή επιδότησης εκτιμάται από €11 έως €211 εκατ. για το 2012 και από €56 έως €263 εκατ. για το 2013, αναλόγως του ύψους τους και της επιβολής εισοδηματικών κριτηρίων.

Όσον αφορά στον τρόπο πληρωμής του επιδόματος, θεωρήθηκε ότι ο απλούστερος και πλέον φιλικός προς τον καταναλωτή τρόπος είναι η απευθείας παροχή του επιδόματος, είτε με τη μορφή κουπονιού πετρελαίου (voucher), ή εντολής πληρωμής από το δημόσιο, χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας του σε δημόσια υπηρεσία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες οφείλονται κυρίως στο ότι η ενεργοποίηση ενός εισοδηματικού κριτηρίου, πέραν του γεγονότος ότι λόγω της εκτεταμένης μη δήλωσης των αληθινών εισοδημάτων θα ευνοηθούν πολλοί ως μη όφειλαν, σημαίνει πως ο εντοπισμός των νοικοκυριών θα γίνει με τη φορολογική τους μορφή. Αυτή η μορφή, όμως διαφέρει σημαντικά από την πραγματική μορφή του νοικοκυριού (ως προς τον αριθμό των μελών σε συνδυασμό με τον τόπο διαμονής τους), η οποία ορίζει και τις πραγματικές ανάγκες, το ύψος του επιδόματος και τον δικαιούχο. Το πρώτο πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο εν μέρει, με τη χρήση τεκμηρίων (όπως το τεκμαρτό εισόδημα, περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.) και ίσως μετριαστεί με την πάροδο του χρόνου στην έκταση που θα καμφθεί η παραοικονομία. Το δεύτερο πρόβλημα, θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την υποβολή δήλωσης από τον πολίτη ότι δεν έχει υποβάλει αίτημα άλλο μέλος του νοικοκυριού, είτε στην τράπεζα με την παρουσίαση της εντολής πληρωμής, είτε με την αποστολή αίτησης για την παροχή κουπονιού θέρμανσης, η οποία θα ενσωμάτωνε μια τέτοια δήλωση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, αυξάνεται σημαντικά το διοικητικό βάρος, ενώ είναι μάλλον βέβαιο ότι πολύ δύσκολα θα γίνει κάποιος έλεγχος.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι σε συνδυασμό με την εξίσωση του ΕΦΚ θα πρέπει να εξεταστούν και άλλες λύσεις για τον δραστικό περιορισμό του λαθρεμπορίου, όπως η πλήρης εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης εισροών-εκροών, η παρακολούθηση της διακίνησης των ουσιών ανίχνευσης ή απίχνευσης του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης (εφ' όσον έχουν διαφορετική τιμή), οι περισσότεροι και συχνότεροι έλεγχοι στη διακίνηση και το εμπόριο, ιδιαίτερα αποτελεσματικοί έλεγχοι για τον εντοπισμό εικονικών εξαγωγών και διακίνησης ναυτιλιακού πετρελαίου, καθώς και η πλήρης εφαρμογή ενός αυστηρού πλέγματος ποινών.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαφορετική φορολόγηση του πετρελαίου κίνησης και του πετρελαίου θέρμανσης καθιερώθηκε το 1992 με το σκεπτικό ότι η θέρμανση ανήκει στα βασικά αγαθά και επομένως η φορολόγησή της με υψηλό συντελεστή είναι κοινωνικά άδικη, αφού πλήττει αναλογικά περισσότερο τα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού. Έκτοτε αποτελεί κοινή αντίληψη ότι η διαφοροποίηση της φορολογικής επιβάρυνσης μεταξύ των δύο τύπων καυσίμων έχει οδηγήσει σε εκτεταμένη φοροδιαφυγή και σημαντικές απώλειες δημοσίων εσόδων.

Η εξίσωση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης είναι ένα μέτρο το οποίο έρχεται στην επιφάνεια κάθε τόσο εδώ και πολλά χρόνια, έχει εξαγγελθεί, αλλά ποτέ δεν έχει εφαρμοστεί. Το μέτρο αυτό συμπεριλήφθηκε στον Προϋπολογισμό του 2011, αλλά στη συνέχεια (στο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής) φαίνεται να εγκαταλείφθηκε. Οι λόγοι που συνήθως προβάλλονται υπέρ της εξίσωσης του ΕΦΚ είναι η αύξηση των εσόδων του δημοσίου και ο περιορισμός της νοθείας και της φοροδιαφυγής μέσω της εξάλειψης του κινήτρου της διαφοράς του φόρου. Από την άλλη πλευρά προβάλλονται αντεπιχειρήματα που έχουν να κάνουν κυρίως με την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών.

Η εξίσωση του ΕΦΚ του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης έχει περιληφθεί στον Προϋπολογισμό του 2012 και αναμένεται να εφαρμοστεί από τον Οκτώβριο σε συνδυασμό με μέτρα αντιστάθμισης του βάρους που θα προκύψει προς τα ασθενέστερα νοικοκυριά. Σε αυτό το πλαίσιο, με την παρούσα μελέτη, επιχειρείται η εκτίμηση του αποτελέσματος που θα έχει η εξίσωση του ειδικού φόρου στα φορολογικά έσοδα και η διατύπωση ενός πλαισίου μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της εξίσωσης του ΕΦΚ με αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Η δομή της μελέτης έχει ως εξής:

- Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται το πλαίσιο φορολόγησης των καυσίμων στην ΕΕ-27 και στην Ελλάδα.
- Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η ζήτηση πετρελαίου θέρμανσης στην Ελλάδα, εκτιμάται η ελαστικότητα ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης ως προς την τιμή και προσδιορίζεται η σχέση μεταξύ του επιπέδου του ειδικού φόρου και των φορολογικών εσόδων.

- Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι επιπτώσεις από την εξίσωση του ειδικού φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης στη ζήτηση, τα φορολογικά έσοδα, την καταναλωτική δαπάνη και το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ένα στοχευμένο πλαίσιο μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της εξίσωσης του ΕΦΚ με αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη σύνοψη των συμπερασμάτων, τα οποία οδηγούν σε διάφορα εναλλακτικά σενάρια της εφαρμογής του μέτρου. Τα σενάρια αυτά διαμορφώνονται στη βάση του ύψους της ενίσχυσης που θα μπορούσε να παράσχει το δημόσιο στους καταναλωτές και διαμορφώνονται σύμφωνα με το βαθμό επιλεξιμότητας ομάδων του πληθυσμού για την παροχή της ενίσχυσης αυτής σύμφωνα με εισοδηματικά κριτήρια.

2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Το γενικό πλαίσιο

Η φορολόγηση των ενεργειακών προϊόντων αποτελεί μια σημαντική πηγή δημοσίων εσόδων σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδιαίτερα οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης (ΕΦΚ) και ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) που επιβάλλονται στα υγρά καύσιμα.

Η επιβολή ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα θεμελιώνεται θεωρητικά κυρίως στη βάση των εξωτερικών επιβαρύνσεων στο περιβάλλον που προκαλούνται από την κατανάλωση καυσίμων. Ειδικά για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στον τομέα των μεταφορών (π.χ. βενζίνες, πετρέλαιο κίνησης), ένα επιπρόσθετο επιχείρημα για την επιβολή ειδικού φόρου συνδέεται με την ανάγκη να καταβάλλουν οι χρήστες ένα ποσό ως αντιστάθμισμα για το όφελος που λαμβάνουν από τη χρήση του οδικού δικτύου (user charges)¹, καθώς και για πρόσθετες αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις (τροχαία ατυχήματα, θόρυβος, κυκλοφοριακή συμφόρηση κ.ά.)². Η φορολογία των καυσίμων θεωρείται επίσης ένα σημαντικό και αναγκαίο εργαλείο πολιτικής για την εξοικονόμηση και την αποτελεσματικότερη χρήση της ενέργειας.

Η επίσημη σύνδεση μεταξύ της φορολόγησης των ενεργειακών προϊόντων και της περιβαλλοντικής πολιτικής ανάγεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε πρότασή της για την αναμόρφωση και εναρμόνιση της φορολογίας των καυσίμων στα κράτη μέλη, προέβλεπε την ανάγκη να χρησιμοποιηθούν φόροι (π.χ. «πράσινοι φόροι», φόροι CO₂, φόροι στα οχήματα) και κίνητρα για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, όπως η σταθεροποίηση σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂). Η πρόταση, ωστόσο, δεν έγινε αποδεκτή από το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών (ECOFIN), το οποίο ζήτησε την εκ νέου υποβολή πρότασης που θα στηριζόταν στο παλαιότερο σύστημα φορολόγησης. Η νέα πρόταση, η οποία υποβλήθηκε από την Επιτροπή το 1997, αντανάκλασε τις περιβαλλοντικές ανησυχίες, αλλά εστιάστηκε κυρίως στο ζήτημα της διασφάλισης της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έθεσε τις βάσεις για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με την ακολουθούμενη φορολογική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ενεργειακά προϊόντα. Η συμφωνία

¹ Βλέπε Μανεισιώτης, Β. και Καραβίτης, Ν. (1991), *Η εναρμόνιση της φορολογίας καυσίμων και οιοπνευματωδών ποτών*, IOBE.

² OECD (2001), *An overview of green tax reform and environmentally related taxes in OECD countries*.

επικυρώθηκε με τη ψήφιση της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ³, η οποία καθορίζει το πλαίσιο φορολόγησης των ενεργειακών προϊόντων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ισχύει μέχρι και σήμερα.

Η πολιτική που αναπτύσσεται στην Οδηγία 2003/96/ΕΚ αποτέλεσε, όπως γίνεται κατανοητό, προϊόν συμβιβασμού μεταξύ του προγενέστερου καθεστώτος φορολόγησης ενεργειακών προϊόντων, της προσπάθειας ολοκλήρωσης της ευρωπαϊκής αγοράς και της ανάγκης να αξιοποιηθεί η φορολογική πολιτική για την επίτευξη ενεργειακών και περιβαλλοντικών στόχων όπως η χρήση πιο «καθαρών» πηγών ενέργειας, η αποδοτικότερη χρήση ενέργειας και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ειδικότερα, η Οδηγία σχεδιάστηκε προκειμένου: α) να αμβλύνει τον φορολογικό ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών, ο οποίος προκαλείται από τους διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές των ενεργειακών προϊόντων στα κράτη μέλη, β) να αμβλύνει τις στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ των καυσίμων, γ) να βελτιώσει τα κίνητρα για την αποτελεσματικότερη χρήση της ενέργειας, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από εισαγόμενα καύσιμα και να περιοριστούν οι εκπομπές CO₂ και δ) να επιτρέψει στα κράτη μέλη να προσφέρουν φορολογικά κίνητρα σε επιχειρήσεις που λαμβάνουν μέτρα περιορισμού των εκπομπών αερίων ρύπων.

Η φορολογική πολιτική της ΕΕ για τα ενεργειακά προϊόντα στηρίζεται σε ένα σύστημα ελάχιστων φορολογικών συντελεστών που εφαρμόζονται στα ανταγωνιστικά ενεργειακά προϊόντα. Η Οδηγία επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού συστήματος ελάχιστων συντελεστών ειδικού φόρου κατανάλωσης, το οποίο μέχρι τη ψήφισή της περιοριζόταν στα υγρά καύσιμα, στο σύνολο των ενεργειακών προϊόντων (άνθρακας, φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια) και αναπροσάρμοσε τους ελάχιστους συντελεστές στα υγρά καύσιμα, οι οποίοι δεν είχαν αναθεωρηθεί από το 1992. Η υποχρέωση εφαρμογής ελάχιστων φορολογικών συντελεστών παρέχει τη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη για την επιλογή του τελικού ύψους φόρου ανάλογα με τις ανάγκες και τους στόχους πολιτικής που επιδιώκουν.

Σύμφωνα με την Οδηγία, τα ενεργειακά προϊόντα φορολογούνται μόνο όταν χρησιμοποιούνται ως καύσιμα κίνησης ή θέρμανσης και όχι όταν χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες, για χημική αναγωγή ή στο πλαίσιο ηλεκτρολυτικής και μεταλλουργικής κατεργασίας. Παράλληλα, προβλέπονται μειωμένοι συντελεστές για τα ενεργειακά προϊόντα που χρησιμοποιούνται σε σταθερούς κινητήρες, στον αγροτικό τομέα, στις κατασκευές και σε οχήματα που χρησιμοποιούνται εκτός δημοσίων οδών. Η Οδηγία

³ Οδηγία 2003/96/ΕΚ, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας, Βρυξέλλες 27.10.2003. Η Οδηγία τέθηκε σε εφαρμογή την 1.1.2004.

περιλαμβάνει συγκεκριμένες διατάξεις αναφορικά με τη φορολόγηση του πετρελαίου εσωτερικής καύσης (diesel) για εμπορική χρήση, με στόχο τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που αντιμετωπίζουν οι διεθνείς οδικοί διαμεταφορείς.

Τα κράτη μέλη μπορούν να φορολογούν τα ενεργειακά προϊόντα για εμπορική χρήση με χαμηλότερους συντελεστές, ενώ επιτρέπεται να εφαρμόζουν απαλλαγές ή μειωμένους συντελεστές φορολόγησης εφόσον δεν επηρεάζεται η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν προκύπτουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα, τα κράτη μέλη μπορούν ελεύθερα να εφαρμόζουν διαφορετικούς συντελεστές σε παρόμοια προϊόντα με την προϋπόθεση ότι αυτοί οι συντελεστές είναι υψηλότεροι από τα ελάχιστα κοινοτικά επίπεδα και ότι οι κανόνες για την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό δεν παραβιάζονται.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να απαλλάσσουν από τον ειδικό φόρο τα ενεργειακά προϊόντα που χρησιμοποιούνται στις διεθνείς αερομεταφορές και στην ακτοπλοΐα εντός της Κοινότητας. Έχουν επίσης τη δυνατότητα να απαλλάσσουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα βιοκαύσιμα, καθώς και την ενέργεια που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά προϊόντων και επιβατών με τρένο, μετρό, τραμ ή τρόλλεϋ.

Η Οδηγία λαμβάνει υπόψη την ανταγωνιστικότητα των κοινοτικών επιχειρήσεων, παρέχοντας μέτρα περιορισμού της φορολογικής επιβάρυνσης για τις ενεργειοβόρες επιχειρήσεις, οι οποίες καταβάλλουν και τις μεγαλύτερες προσπάθειες για τη μείωση της κατανάλωσης ενεργειακών προϊόντων. Ειδικότερα, παρέχεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να επιστρέψουν μέρος του φόρου που πληρώθηκε από επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει στην αποδοτική χρήση ενέργειας. Η μείωση του φόρου στην περίπτωση επιχειρήσεων που έχουν αναλάβει δεσμεύσεις για την ενεργειακή αποδοτικότητα μπορεί να είναι πλήρης όταν πρόκειται για ενεργειοβόρες επιχειρήσεις ή να φτάνει στο 50% για τις μη ενεργειοβόρες επιχειρήσεις.

Ο ελάχιστος συντελεστής ειδικού φόρου στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης που χρησιμοποιείται ως καύσιμο κινητήρων (**πετρέλαιο κίνησης**) έχει οριστεί στα 330 € / 1000 λίτρα, ενώ για συγκεκριμένες χρήσεις (π.χ. αγροτική) προβλέπεται η εφαρμογή μειωμένου ελάχιστου συντελεστή, ο οποίος όμως δεν μπορεί να είναι κατώτερος των 21 € / 1000 λίτρα (Πίνακας 2.1). Στα **καύσιμα θέρμανσης** προβλέπονται χαμηλότεροι ελάχιστοι συντελεστές (Πίνακας 2.2), οι οποίοι σε κάποιες περιπτώσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της χρήσης (επιχειρηματική ή μη επιχειρηματική χρήση). Για το **πετρέλαιο θέρμανσης**, ο ελάχιστος συντελεστής ειδικού φόρου κατανάλωσης έχει οριστεί στα 21 € / 1000 λίτρα, χωρίς να διαφοροποιείται ανάλογα με τη χρήση.

Πίνακας 2.1: Ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας στα καύσιμα κινητήρων

Καύσιμο	Μονάδα Μέτρησης	Κανονικοί Συντελεστές	Μειωμένοι Συντελεστές*
Μολυβδούχος Βενζίνη	€/ 1000 λίτρα	421	NA
Αμόλυβδη Βενζίνη	€/ 1000 λίτρα	359	NA
Πετρέλαιο Εσωτερικής Καύσης	€/ 1000 λίτρα	330	21
Κηροζίνη	€/ 1000 λίτρα	330	21
Υγραέριο	€/ 1000 κιλά	125	41
Φυσικό Αέριο	€/ GJ GCV	2,6	0,3

Πηγή: Οδηγία 2003/96/EK, Παράρτημα Ι.

NA: Δεν εφαρμόζεται.

*Μειωμένοι συντελεστές μπορεί να εφαρμόζονται στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 8 της Οδηγίας 2003/96/EK (αγροτικός τομέας, κατασκευές, σταθεροί κινητήρες, οχήματα που χρησιμοποιούνται εκτός δημοσίων οδών).

Πίνακας 2.2: Ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας στα καύσιμα θέρμανσης και στην ηλεκτρική ενέργεια

Καύσιμο	Μονάδα Μέτρησης	Επιχειρηματική Χρήση	Μη Επιχειρηματική Χρήση
Πετρέλαιο Εσωτερικής Καύσης	€/ 1000 λίτρα	21	21
Βαρύ Πετρέλαιο (Μαζούτ)	€/ 1000 λίτρα	15	15
Κηροζίνη	€/ 1000 λίτρα	0	0
Υγραέριο	€/ 1000 κιλά	0	0
Φυσικό Αέριο	€/ GJ GCV	0,15	0,3
Άνθρακας και Οπτάνθρακας	€/ GJ GCV	0,15	0,3
Ηλεκτρική Ενέργεια	€/ MWh	0,5	1,0

Πηγή: Οδηγία 2003/96/EK, Παράρτημα Ι.

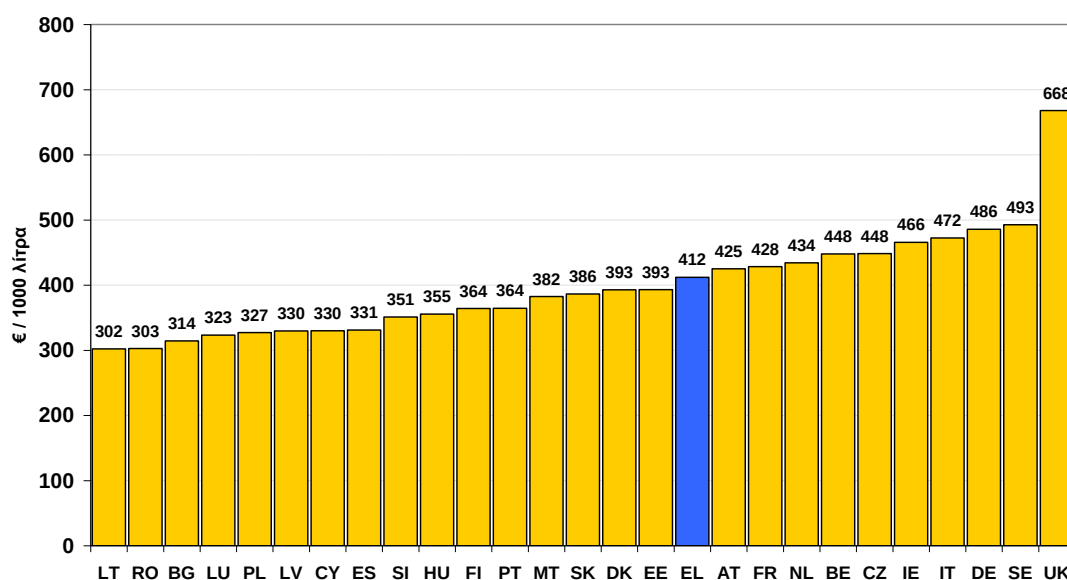
2.2 Οι συντελεστές ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Όπως αναφέρθηκε, τα κράτη μέλη της ΕΕ επιλέγουν το ύψος του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα ενεργειακά προϊόντα, τηρώντας τους ελάχιστους φορολογικούς συντελεστές που ορίζονται στην Οδηγία 2003/96/EK, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τις συνθήκες στην οικονομία και τους στόχους δημοσιονομικής, ενεργειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής που έχουν θέσει. Σημειώνεται επίσης ότι σε κάποιες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα σε αρκετά νέα κράτη μέλη, ισχύουν συγκεκριμένες μεταβατικές περίοδοι, στη διάρκεια των οποίων επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τα ελάχιστα όρια. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι συντελεστές ΕΦΚ που εφαρμόζονται στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 2.1 προκύπτει ότι το μέσο ύψος του ΕΦΚ στο **πετρέλαιο κίνησης** στα κράτη μέλη της ΕΕ-27 ανέρχεται στα 397,4 € / 1000 λίτρα (Ιούλιος 2011). Οι εφαρμοζόμενοι συντελεστές ΕΦΚ στα κράτη μέλη δια-

φοροποιούνται παρουσιάζοντας ένα εύρος της τάξης των 365 € / 1000 λίτρα. Ωστόσο, αν εξαιρεθεί το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο εμφανίζει μια ακραία υψηλή τιμή, και λαμβάνοντας υπόψη τις συμφωνημένες παρεκκλίσεις από το ελάχιστο όριο ΕΦΚ σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη, το εύρος είναι στην πραγματικότητα αρκετά χαμηλότερο. Στην Ελλάδα, ο ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο των κρατών μελών, υπερβαίνοντάς τον ελαφρώς (412 € / 1000 λίτρα).

Διάγραμμα 2.1: Συντελεστές ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011.

Σε αρκετά κράτη μέλη ο τελικός συντελεστής ΕΦΚ προσδιορίζεται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως η περιεκτικότητα του πετρελαίου κίνησης σε θείο και το ποσοστό ανάμιξής του με βιοκαύσιμα (Πίνακας 2.3). Ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν ένα μικτό σύστημα φορολόγησης, σύμφωνα με το οποίο ο ΕΦΚ περιλαμβάνει ένα πάγιο στοιχείο που προσδιορίζεται από τις εκπομπές CO₂ που συνδέονται με τη χρήση του. Η διαφοροποίηση αυτή είναι χρήσιμη ώστε να γίνεται με αντικειμενικό τρόπο εμφανές το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των καυσίμων που η χρήση τους οδηγεί σε χαμηλότερες εκπομπές CO₂ και, ως αποτέλεσμα, να ευθυγραμμίζονται τα κίνητρα στην κατανάλωση των ενεργειακών προϊόντων με τους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Πίνακας 2.3: Διαφοροποιήσεις στη φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στο πετρέλαιο κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Κράτος Μέλος	Παρατηρήσεις
Βέλγιο	Το ύψος του ΕΦΚ διαφοροποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο του πετρελαίου κίνησης σε θείο ($>$ ή $\leq 10\text{mg/kg}$), καθώς και με βάση τη ανάμιξη του πετρελαίου κίνησης με βιοκαύσιμα κατά τουλάχιστον 5% επί του συνολικού όγκου.
Βουλγαρία	Ισχύει μεταβατική περίοδος για την εναρμόνιση με την Οδηγία 2003/96/ΕΚ.
Τσεχία	Μειωμένος συντελεστής ΕΦΚ προβλέπεται όταν υπάρχει ανάμιξη με βιοκαύσιμα. Υπάρχει επίσης υποχρέωση χρήσης βιοκαυσίμων σε ποσοστό 6% επί της συνολικής κατανάλωσης σε ετήσια βάση.
Δανία	Η Δανία έχει 4 κατηγορίες πετρελαίου κίνησης (κανονικό, ελαφρό, χαμηλής περιεκτικότητας θείου, ελεύθερο από θείο). Το χαμηλής περιεκτικότητας θείου είναι μια νέα κατηγορία με μέγιστη περιεκτικότητα θείου τα 50 mg/kg , ενώ το ελεύθερο θείου περιέχει το πολύ 10 mg/kg . Ο συνολικός φόρος περιλαμβάνει το φόρο υγρών καυσίμων και το φόρο CO_2 .
Ελλάδα	Το βιοντίζελ φορολογείται όπως το πετρέλαιο κίνησης.
Γαλλία	Ο συντελεστής ΕΦΚ καθορίζεται ανά περιφέρεια και κυμαίνεται από $416,90 - 428,40\text{ €/1000 λίτρα}$. Ένα επιπλέον ποσοστό φόρου μπορεί να επιβληθεί από τα περιφερειακά συμβούλια για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Προβλέπεται επιστροφή φόρου στα ταξί και στα εμπορικά οχήματα ίση με τη διαφορά μεταξύ περιφερειακού και μειωμένου συντελεστή.
Ιρλανδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο CO_2 ύψους $39,98\text{ €/1000 λίτρα}$. Δεν εφαρμόζεται φόρος CO_2 στα βιοκαύσιμα.
Λετονία	Μειωμένος συντελεστής για το πετρέλαιο κίνησης που εμπεριέχει βιοκαύσιμα.
Λουξεμβούργο	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο για την κλιματική αλλαγή ύψους 25 € / 1000 λίτρα . Προβλέπεται διαφοροποίηση του ΕΦΚ με βάση την περιεκτικότητα σε θείο.
Ολλανδία	Προβλέπεται διαφοροποίηση του ΕΦΚ με βάση την περιεκτικότητα σε θείο.
Αυστρία	Ο ΕΦΚ διαφοροποιείται ανάλογα με τη συμμετοχή βιοκαυσίμων και το περιεχόμενο σε θείο.
Ρουμανία	Εξαίρεση από την επιβολή φόρου όταν το καύσιμο κίνησης παράγεται από βιομάζα.
Σουηδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο CO_2 . Τα καύσιμα διακρίνονται σε 3 περιβαλλοντικές κατηγορίες με διαφορετική φορολογική μεταχείριση ανάλογα με την περιεκτικότητα του καυσίμου σε θείο.
Φινλανδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο ενέργειας, φόρο CO_2 και τέλος διακράτησης στρατηγικών αποθεμάτων.

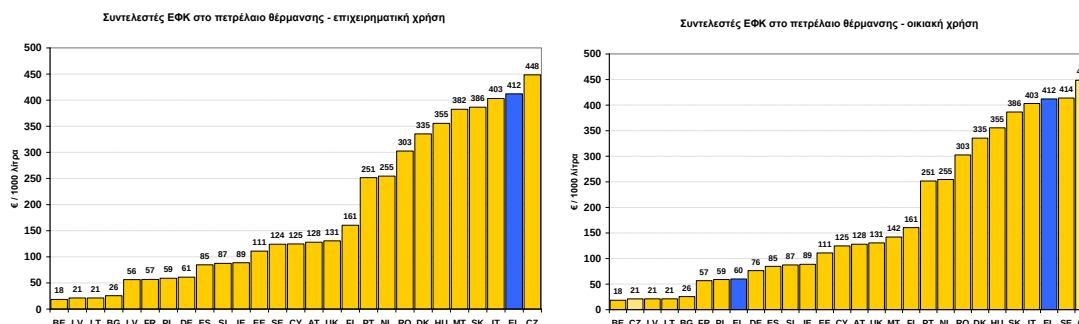
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011.

Στο **πετρέλαιο θέρμανσης** στην επιχειρηματική και μη επιχειρηματική χρήση, οι διαφοροποιήσεις στο ύψος του συντελεστή ΕΦΚ που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη είναι αρκετά μεγαλύτερες, παρουσιάζοντας ένα εύρος τιμών από $18,49$ έως $448,48\text{ € / 1000 λίτρα}$ (Διάγραμμα 2.2). Το μέσο ύψος του ΕΦΚ στην επιχειρηματική χρήση είναι $175\text{ € / 1000 λίτρα}$, ενώ στη μη επιχειρηματική χρήση είναι λίγο χαμηλότερο ($153\text{ € / 1000 λίτρα}$). Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις ομάδες χωρών, οι οποίες περιλαμβάνουν τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τον ελάχιστο συντελεστή που ορίζει η Οδηγία 2003/96/ΕΚ, τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ενδιάμεσους συντελεστές ΕΦΚ και τα κράτη μέλη με υψηλούς συντελεστές που τείνουν να εξισωθούν με τους συντελεστές που εφαρμόζονται στο πετρέλαιο κίνησης.

Στην επιχειρηματική χρήση η Ελλάδα εμφανίζει το δεύτερο υψηλότερο ΕΦΚ ($412\text{ € / 1000 λίτρα}$), ενώ στη μη επιχειρηματική χρήση προβλέπεται η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή (60 € / 1000 λίτρα) τη χειμερινή περίοδο (15 Οκτ.-30 Απρ.), γεγονός που

καθιστά τον ΕΦΚ στην Ελλάδα τον όγδοο χαμηλότερο στην ΕΕ-27 για τη συγκεκριμένη περίοδο του έτους.

Διάγραμμα 2.2: Συντελεστές ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011.

* Στην Ελλάδα, ο συντελεστής ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση μειώνεται την περίοδο από 15 Οκτ.-30 Απρ. από 412 € / 1000 λίτρα σε 60 € / 1000 λίτρα.

** Στην Τσεχία, προβλέπεται επιστροφή του ΕΦΚ στο ύψος των 421,38 € / 1000 λίτρα, όταν αποδεικνύεται ότι το πετρέλαιο έχει χρησιμοποιηθεί για σκοπούς θέρμανσης.

Οι επιπρόσθετες διαφοροποιήσεις που έχουν υιοθετήσει τα κράτη μέλη στη φορολόγηση του πετρελαίου θέρμανσης περιλαμβάνουν την εφαρμογή διατάξεων της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ που επιτρέπουν μειωμένο ή μηδενικό φόρο στις επιχειρήσεις με τις οποίες υπάρχει συμφωνία για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, τη χρήση σήμανσης στο πετρέλαιο θέρμανσης για την αποφυγή φαινομένων φοροδιαφυγής, την επιστροφή φόρου όταν αποδεικνύεται ότι το πετρέλαιο χρησιμοποιήθηκε για σκοπούς θέρμανσης, την εφαρμογή φόρου CO₂, την εφαρμογή χαμηλότερου συντελεστή ΦΠΑ κ.ά. (Πίνακας 2.4). Οι επιμέρους ρυθμίσεις σε κάθε κράτος μέλος, αναφορικά με το ύψος του συντελεστή ΕΦΚ, αποσκοπούν στην επίτευξη στόχων κοινωνικής πολιτικής, όπως η διασφάλιση προσιτών τιμών για τα καύσιμα θέρμανσης προς τα νοικοκυριά, ενώ ιδιαίτερα σημαντική είναι σε κάποια κράτη μέλη η περιβαλλοντική και ενεργειακή διάσταση της φορολόγησης του πετρελαίου θέρμανσης για επιχειρηματική χρήση.

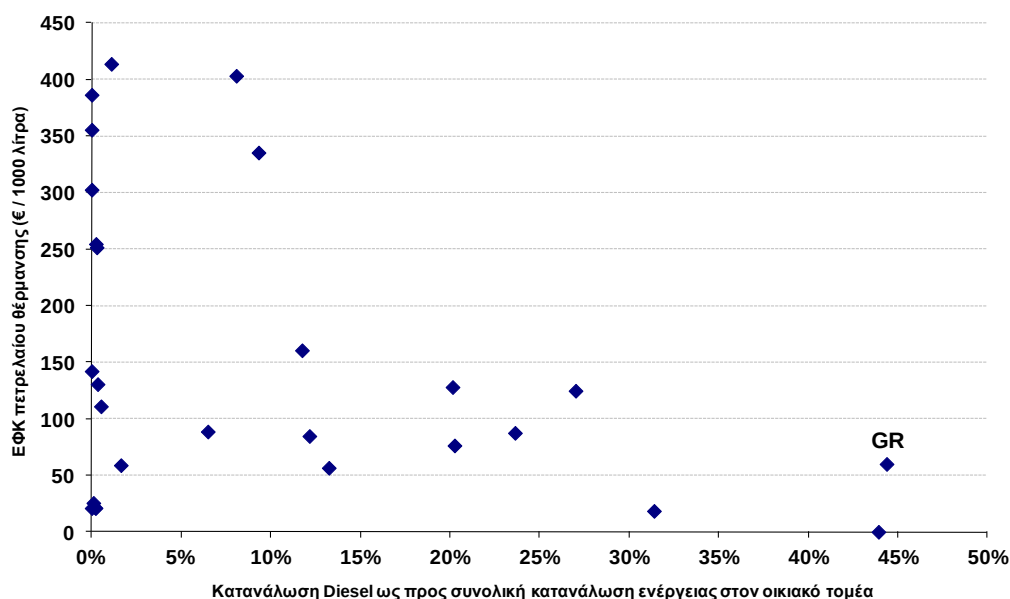
Πίνακας 2.4: Διαφοροποιήσεις στη φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στο πετρέλαιο θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Κράτος Μέλος	Παρατηρήσεις
Βέλγιο	Δεν επιβάλλεται ΕΦΚ σε ενεργειακά επιχειρήσεις με συμφωνία για επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων είναι μηδέν. Για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις με συμφωνία περιβαλλοντικών στόχων ο ΕΦΚ κυμαίνεται από 9,2427 € / 1000 λίτρα (>10 mg/kg) έως 8,5511 € / 1000 λίτρα (<=10 mg/kg). Εφαρμόζεται επίσης το άρθρο 9.2 της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη που επιβάλλουν τέλος παρακολούθησης για το πετρέλαιο θέρμανσης δύναται να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή κατά 10 € / 1000 λίτρα.
Βουλγαρία	Η διαφοροποίηση από το πετρέλαιο κίνησης επιτυγχάνεται με σήμανση του πετρελαίου θέρμανσης όπως ορίζει η Οδηγία 95/60/ΕΚ και η Απόφαση της Επιτροπής 2001/574/ΕΚ.
Τσεχία	Η διαφοροποίηση από το πετρέλαιο κίνησης επιτυγχάνεται με σήμανση του πετρελαίου θέρμανσης όπως ορίζει η Οδηγία 95/60/ΕΚ και η Απόφαση της Επιτροπής 2001/574/ΕΚ. Προβλέπεται επιστροφή του ΕΦΚ στο ύψος των 421,38 € / 1000 λίτρα, όταν έχει αποδειχθεί ότι το πετρέλαιο έχει χρησιμοποιηθεί για σκοπούς θέρμανσης.
Ελλάδα	Έχει οριστεί χειμερινή περίοδος (15 Οκτ.-30 Απρ.) κατά τη διάρκεια της οποίας εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής ΕΦΚ (60 € / 1000 λίτρα). Το βιοντίζελ φορολογείται όπως το πετρέλαιο κίνησης. Οι επιχειρήσεις οφείλουν να χρησιμοποιούν πετρέλαιο κίνησης για σκοπούς θέρμανσης.
Ιρλανδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο CO ₂ ύψους 41,30 €/1000 λίτρα. Δεν εφαρμόζεται φόρος CO ₂ στα βιοκαύσιμα.
Λουξεμβούργο	Επιβάλλεται τέλος παρακολούθησης 10 € / 1000 λίτρα.
Μάλτα	Το πετρέλαιο θέρμανσης με μειωμένο συντελεστή διατίθεται με σήμανση, όπως ορίζει η Οδηγία 95/60/ΕΚ και η Απόφαση της Επιτροπής 2001/574/ΕΚ.
Αυστρία	Το πετρέλαιο θέρμανσης με μειωμένο συντελεστή διατίθεται με σήμανση, όπως ορίζει η Οδηγία 95/60/ΕΚ και η Απόφαση της Επιτροπής 2001/574/ΕΚ.
Ρουμανία	Εξαίρεση από την επιβολή φόρου όταν το καύσιμο θέρμανσης παράγεται από βιομάζα.
Σλοβενία	Ο ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης περιλαμβάνει φόρο CO ₂ ύψους 32,50 € / 1000 λίτρα. Ο φόρος μπορεί να μειωθεί σε αναλογία με το ποσοστό συμμετοχής βιοκαυσίμων με όριο το 5%.
Σουηδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο CO ₂ . Στο πετρέλαιο θέρμανσης που χρησιμοποιείται στη βιομηχανία που εντάσσεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO ₂ δεν επιβάλλεται ο φόρος CO ₂ και εφαρμόζεται συντελεστής 25,94 € / m ³ . Στις υπόλοιπες επιχειρήσεις εφαρμόζεται ο συντελεστής που ισχύει στη μη επιχειρηματική χρήση.
Φινλανδία	Ο ΕΦΚ περιλαμβάνει φόρο ενέργειας, φόρο CO ₂ και τέλος διακράτησης στρατηγικών αποθεμάτων. Ο φόρος CO ₂ για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στη συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας είναι χαμηλότερος κατά 50%.
Ηνωμένο Βασίλειο	Εφαρμόζεται συντελεστής ΦΠΑ 5% για παραδόσεις μικρότερες από 2300 λίτρα στον οικιακό τομέα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011.

Γενικότερα, υπάρχει μια τάση να εφαρμόζεται χαμηλότερος συντελεστής ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης στα κράτη μέλη στα οποία το πετρέλαιο θέρμανσης καλύπτει ένα υπολογίσιμο τμήμα των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών (Διάγραμμα 2.3). Ωστόσο, η συγκεκριμένη υπόθεση, ενώ είναι συνεπής με τον ισχυρισμό περί εφαρμογής κοινωνικής πολιτικής με χρήση χαμηλότερων συντελεστών στα καύσιμα θέρμανσης, δεν επαρκεί ώστε να εξηγήσει πλήρως τη διαφοροποίηση των συντελεστών ΕΦΚ στα κράτη μέλη, καθώς υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις κρατών μελών που εφαρμόζουν χαμηλό συντελεστή στο πετρέλαιο θέρμανσης, χωρίς η κατανάλωση στον οικιακό τομέα να αποτελεί σημαντικό ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας των νοικοκυριών.

Διάγραμμα 2.3: Συσχέτιση ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Θέρμανσης και μεριδίου κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ

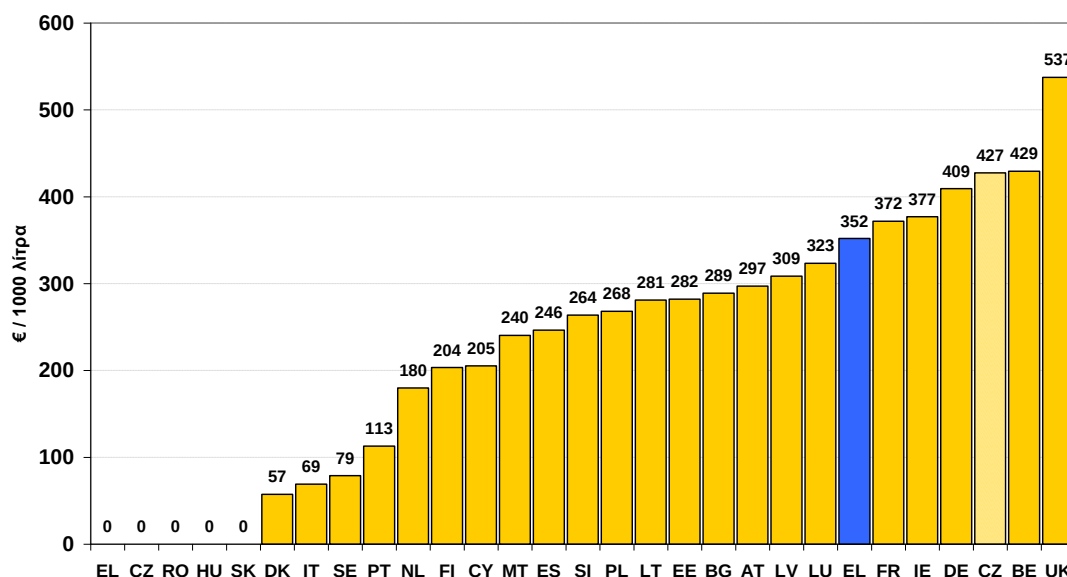

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011, Eurostat. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE.

Ένα σημαντικό ζήτημα αφορά στην απόλυτη διαφορά σε Ευρώ των συντελεστών ΕΦΚ που εφαρμόζονται στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης ανάλογα με τη χρήση (κίνηση ή θέρμανση) στα κράτη μέλη της ΕΕ. Το πετρέλαιο κίνησης φορολογείται στην πλειονότητα των κρατών μελών με υψηλότερο συντελεστή (Διάγραμμα 2.4). Η διαφορά στους ελάχιστους συντελεστές φορολόγησης, η εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής στη χρήση του πετρελαίου εσωτερικής καύσης, κυρίως για οικιακή θέρμανση, και η λειτουργία του φόρου στο πετρέλαιο κίνησης ως αντιστάθμισμα για τη χρήση του οδικού δικτύου από τους χρήστες, αποτελούν παράγοντες που ερμηνεύουν εν μέρει αυτό το γεγονός.

Ωστόσο, δεν ακολουθούν όλα τα κράτη μέλη την ίδια πολιτική στη φορολόγηση του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης. Σε πέντε κράτη μέλη (EL, CZ, RO, HU και SK) ο συντελεστής ΕΦΚ μεταξύ πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης δεν διαφοροποιείται ή διαφοροποιείται εποχικά. Στα υπόλοιπα κράτη μέλη προβλέπεται μικρότερος συντελεστής για το πετρέλαιο θέρμανσης. Το μέγεθος της διαφοράς εξαρτάται από παράγοντες όπως η δομή της αγοράς πετρελαιοειδών, η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών παρακολούθησης της διακίνησης του πετρελαίου και της συγκέντρωσης εσόδων από τη φορολογία, το εύρος του πιθανού παράνομου εμπορίου, η διεύθυνση της πετρελαιοκίνησης στις οδικές μεταφορές, η δέσμευση σε στόχους ενεργειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής και το μίγμα καυσίμων που χρησιμοποιεί ο επιχειρηματικός και μη επιχειρηματικός τομέας.

Διάγραμμα 2.4: Διαφορά Συντελεστών ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης και στο Πετρέλαιο Θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ

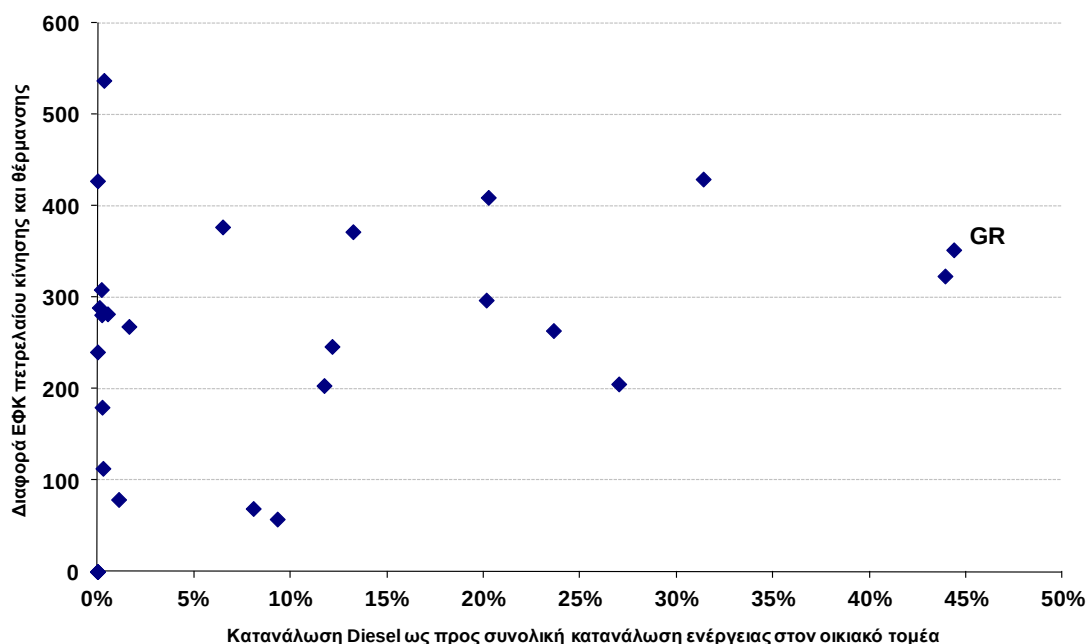
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE.

* Στην Ελλάδα, ο συντελεστής ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση μειώνεται την περίοδο από 15 Οκτ.-30 Απρ. από 412 € / 1000 λίτρα σε 60 € / 1000 λίτρα.

** Στην Τσεχία, προβλέπεται επιστροφή του ΕΦΚ στο ύψος των 421,38 € / 1000 λίτρα, όταν αποδεικνύεται ότι το πετρέλαιο έχει χρησιμοποιηθεί για σκοπούς θέρμανσης.

Στα κράτη μέλη με χαμηλή ή μηδενική κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης στον οικιακό (μη επιχειρηματικό) τομέα, οι διαφοροποιήσεις των συντελεστών ΕΦΚ μεταξύ πετρελαίου κίνησης και πετρελαίου θέρμανσης δεν δημιουργούν σημαντικά κίνητρα διενέργειας λαθρεμπορίου και φοροδιαφυγής, μέσω της εκμετάλλευσης των χαμηλότερων συντελεστών ΕΦΚ. Στην Ελλάδα, ωστόσο, στην οποία καταγράφεται η υψηλότερη συμμετοχή του πετρελαίου θέρμανσης στη συνολική κατανάλωση ενέργειας στον οικιακό τομέα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και ένας από τους χαμηλότερους συντελεστές ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης τη χειμερινή περίοδο (άρα και υψηλή διαφορά φόρου μεταξύ πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης), τα κίνητρα για διεξαγωγή παράνομου εμπορίου πετρελαιοειδών είναι ισχυρά (Διάγραμμα 2.5).

Διάγραμμα 2.5: Συσχέτιση της διαφοράς ΕΦΚ στο Πετρέλαιο Κίνησης και Θέρμανσης και του μεριδίου κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης για μη επιχειρηματική χρήση στα κράτη μέλη της ΕΕ

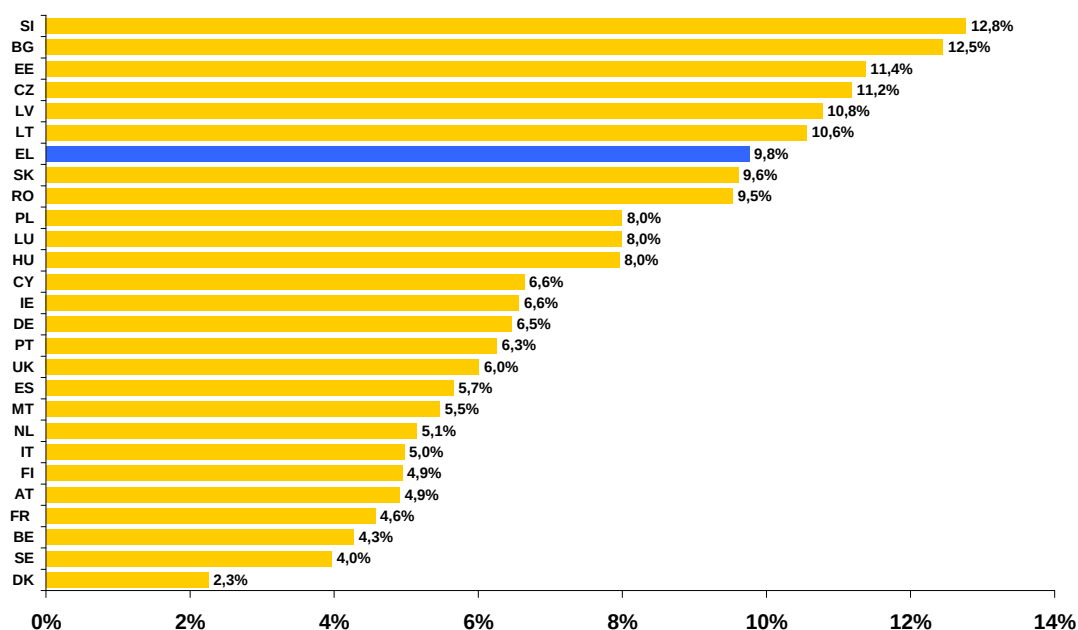

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011, Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

2.3 Τα φορολογικά έσοδα από τα προϊόντα πετρελαίου στα κράτη μέλη της ΕΕ

Τα έσοδα που συγκεντρώνονται από τους φόρους στα καύσιμα εξαρτώνται από το ύψος των φορολογικών συντελεστών (ΕΦΚ και ΦΠΑ) ανά προϊόν, το μέγεθος και τη σύνθεση της κατανάλωσης, καθώς και το βαθμό στον οποίο υφίστανται φαινόμενα παραοικονομίας και φοροδιαφυγής. Καθώς ο συντελεστής ΦΠΑ αποτελεί σταθερό ποσοστό επί της τιμής, τα έσοδα από το ΦΠΑ εξαρτώνται και από την εξέλιξη των τιμών των καυσίμων. Σε κάθε περίπτωση, τα έσοδα που συγκεντρώνουν τα κράτη μέλη της ΕΕ από τον ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή συνιστούν ένα ιδιαίτερος σημαντικό ποσοστό επί των συνολικών φορολογικών εσόδων. Το ποσοστό αυτό παρουσιάζει ένα εύρος από 2,3% (DK) έως 12,8% (SI) (Διάγραμμα 2.6). Στην Ελλάδα, ο ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή συνεισέφερε το 2010 το 9,8% των συνολικών εσόδων του κράτους από φόρους.

Διάγραμμα 2.6: Μερίδιο εσόδων από τους ΕΦΚ στα Πετρελαιοειδή στα κράτη μέλη της ΕΕ (2010)

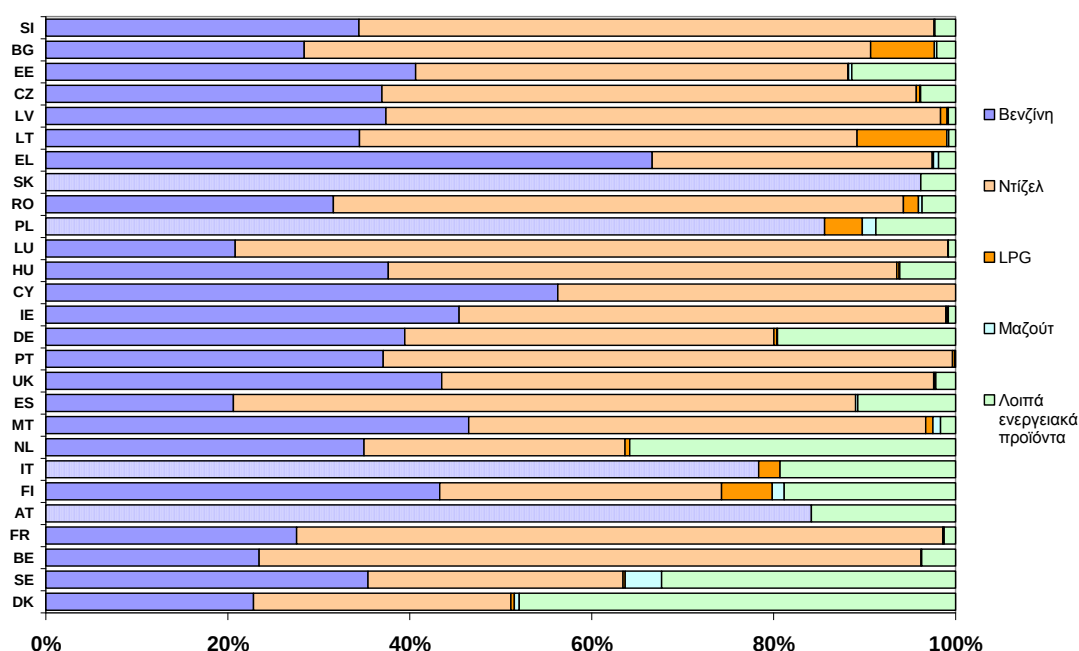

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011, Eurostat. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE.

Σε όλα τα κράτη μέλη, η πλειονότητα των εσόδων από τους ΕΦΚ στα ενεργειακά προϊόντα συγκεντρώνεται από τη βενζίνη και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (κίνησης, θέρμανσης, αγροτικό κ.λπ.). Τα υπόλοιπα έσοδα προέρχονται σε μικρότερα ποσοστά από τα λοιπά πετρελαιοειδή (LPG, Μαζούτ), το φυσικό αέριο, τον άνθρακα και την ηλεκτρική ενέργεια (Διάγραμμα 2.7). Στην Ελλάδα το 2010 το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων (67%) προήλθε από τη βενζίνη, το 31% από το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης και το 4% από τα άλλα προϊόντα ενέργειας⁴.

⁴ Με βάση τα στοιχεία κατανάλωσης του πετρελαίου εσωτερικής καύσης, εκτιμάται ότι το 2009 το 80% των εσόδων από ΕΦΚ στην Ελλάδα προήλθε από το πετρέλαιο κίνησης στις μεταφορές, το 9% από τη βιομηχανία, το 4% από την οικιακή χρήση και το 7% από άλλες χρήσεις.

Διάγραμμα 2.7: Σύνθεση εσόδων από τους ΕΦΚ ανά ενεργειακό προϊόν στα κράτη μέλη της ΕΕ (2010)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Excise Duty Tables, Energy Products and Electricity, Ιούλιος 2011, Eurostat. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE.

Σημ.: Στην Ιταλία (IT) όλα τα πετρελαιοειδή εκτός του LPG περιλαμβάνονται στη βενζίνη. Στην Αυστρία (AT) όλα τα καύσιμα, εκτός του φυσικού αερίου περιλαμβάνονται στη βενζίνη. Στην Πολωνία (PL), η βενζίνη περιλαμβάνει και το ντίζελ. Στη Σλοβακία (SK) όλα τα πετρελαιοειδή περιλαμβάνονται στη βενζίνη.

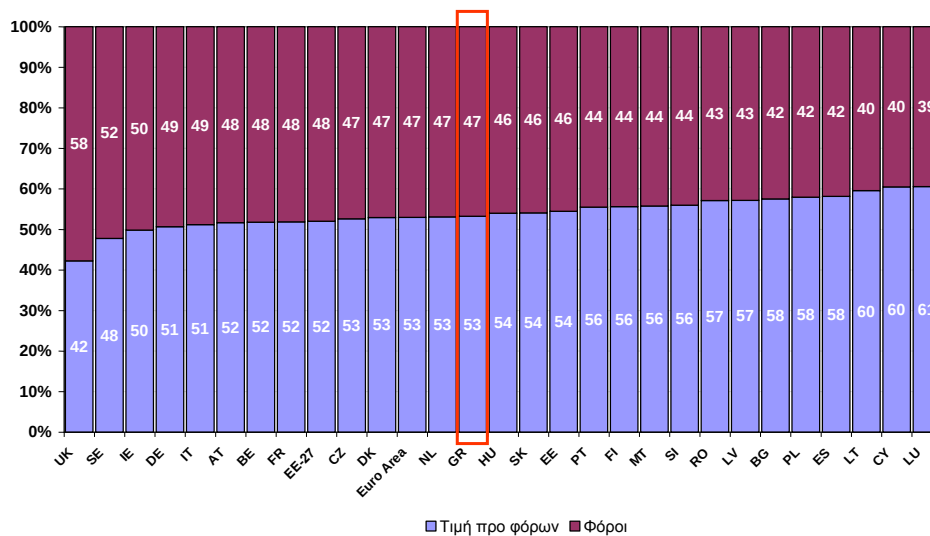
2.4 Ο ρόλος των έμμεσων φόρων στη διαμόρφωση των τελικών τιμών του πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ

Οι έμμεσοι φόροι (ΕΦΚ και ΦΠΑ) προσδιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις τελικές τιμές των προϊόντων πετρελαίου. Η συμβολή της φορολογίας στη διαμόρφωση των τελικών τιμών διαφοροποιείται στα κράτη μέλη της ΕΕ, εξαρτώμενη από το ύψος των φορολογικών συντελεστών και τις (προ φόρων) τιμές των προϊόντων πετρελαίου⁵. Σε όλα τα κράτη μέλη, η συμμετοχή των φόρων στις τελικές τιμές του πετρελαίου κίνησης είναι υψηλότερη συγκριτικά με το πετρέλαιο θέρμανσης, καθώς στο πετρέλαιο κίνησης εφαρμόζονται υψηλότεροι συντελεστές ΕΦΚ (με δεδομένο το ύψος των συντελεστών ΦΠΑ). Ο συνολικός φόρος στα κράτη μέλη κυμαίνεται από 39%-58% της (μέσης) τελικής τιμής του πετρελαίου κίνησης (Διάγραμμα 2.8) και από 12%-50% της

⁵ Οι τιμές προ φόρων για όλους τους τύπους προϊόντων πετρελαίου επηρεάζονται από την εξέλιξη των διεθνών τιμών των πετρελαιοειδών, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, την ποιότητα του προϊόντος, τις ιδιαιτερότητες κάθε αγοράς, ενώ και η μεθοδολογία μέτρησής τους σε κάθε κράτος μέλος μπορεί να διαφέρει.

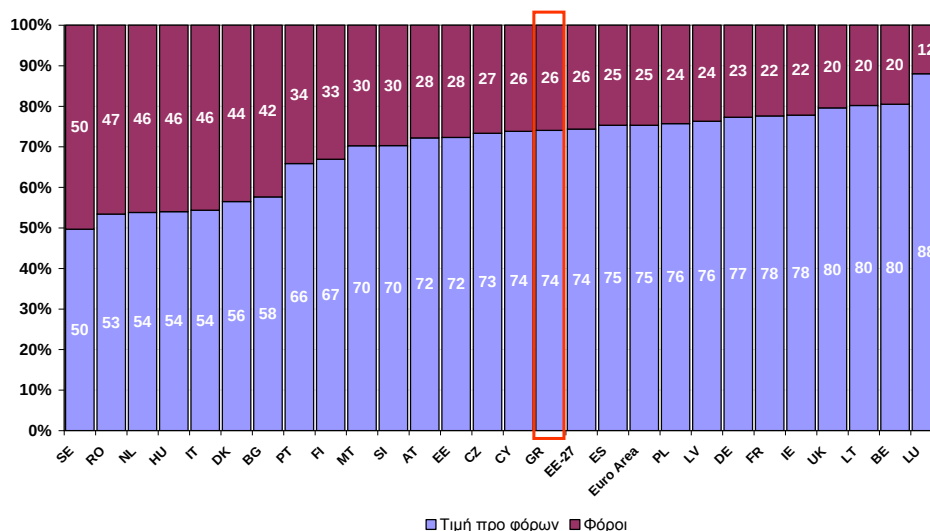
(μέσης) τελικής τιμής του πετρελαίου θέρμανσης (Διάγραμμα 2.9). Στην Ελλάδα, η συνολική φορολογική επιβάρυνση αποτελεί περίπου το 47% της τελικής τιμής του πετρελαίου κίνησης, ποσοστό που βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ-27. Η συμμετοχή του συνολικού φόρου στις τελικές τιμές του πετρελαίου θέρμανσης στην Ελλάδα κινείται γύρω στο 26%, λίγο υψηλότερα από το μέσο όρο στην ΕΕ-27.

Διάγραμμα 2.8: Σύνθεση τελικών τιμών πετρελαίου κίνησης στα κράτη μέλη της ΕΕ (28.11.2011)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Oil Bulletin. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

Διάγραμμα 2.9: Σύνθεση τελικών τιμών πετρελαίου θέρμανσης στα κράτη μέλη της ΕΕ (28.11.2011)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Oil Bulletin. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

2.5 Ανάλυση του φορολογικού καθεστώτος στην Ελλάδα

Όπως προβλέπεται στην ελληνική νομοθεσία, στα πετρελαιοειδή προϊόντα που διατίθενται στην εσωτερική αγορά επιβάλλεται Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης (ΕΦΚ) και Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ). Επιπλέον, τα προϊόντα αυτά επιβαρύνονται με ειδική εισφορά για την εξασφάλιση του απρόσκοπτου εφοδιασμού προβληματικών περιοχών, με ειδικό τέλος ΔΕΤΕ⁶ και εισφορά υπέρ της ΡΑΕ⁷. Αυτές οι επιβαρύνσεις αποτελούν μικρό ποσοστό της τελικής τιμής, σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους, οι οποίοι επηρεάζουν σημαντικά το τελικό ύψος των τιμών. Ο Πίνακας 2.5 παρουσιάζει τους ισχύοντες συντελεστές ΕΦΚ για τα βασικά πετρελαιοειδή.

Επισημαίνεται ότι **στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης που χρησιμοποιείται ως καύσιμο θέρμανσης εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής 60 € / χιλιόλιτρο για τις πωλήσεις που πραγματοποιούνται την περίοδο από 15 Οκτωβρίου – 30 Απριλίου κάθε έτους**. Το χρώμα του πετρελαίου θέρμανσης είναι κόκκινο και περιέχει κατάλληλο ιχνηθέτη, ώστε να μπορεί να ανιχνεύεται εύκολα η τυχόν παρουσία του στο πετρέλαιο κίνησης και στις βενζίνες.

Πίνακας 2.5: Συντελεστές ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή

Είδος	Ποσό φόρου σε ευρώ	Μονάδα επιβολής
Βενζίνη με μόλυβδο	681	1.000 λίτρα
Βενζίνη χωρίς μόλυβδο	670	1.000 λίτρα
Βενζίνη αεροπλάνων	697	1.000 λίτρα
Ειδικό καύσιμο αεριωθούμενων τύπου βενζίνης	697	1.000 λίτρα
Πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (diesel) που χρησιμοποιείται ως καύσιμο κινητήρων ή ως καύσιμο θέρμανσης*	412	1.000 λίτρα
Πετρέλαιο εξωτερικής καύσης (Fuel oil – Μαζούτ)	38	1.000 χιλιόγραμμα
Φωτιστικό πετρέλαιο (κηροζίνη)	440	1.000 λίτρα

*Στο πετρέλαιο θέρμανσης εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής €60 / 1.000 λίτρα, την περίοδο 15 Οκτ.-30 Απρ.

Οι δασμοί και φόροι που επιβάλλονται στις τιμές λιανικής πετρελαιοειδών προϊόντων εφαρμόζονται με την ακόλουθη σειρά: Αρχικά, προστίθεται στις τιμές διυλιστηρίου ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης (ΕΦΚ), ο οποίος εκφράζεται σε ευρώ ανά χιλιόλιτρο. Στη συνέχεια προστίθεται το Ειδικό Τέλος ΔΕΤΕ, το οποίο ανέρχεται στο 0,5% της αξίας του αθροίσματος της τιμής εκ διυλιστηρίου και του ΕΦΚ. Στο σύνολο της τιμής που προκύπτει προστίθεται το ανταποδοτικό τέλος υπέρ ΡΑΕ, το οποίο προβλέπεται

⁶ ΔΕΤΕ: Δικαίωμα Εκτέλεσης Τελωνειακών Εργασιών.

⁷ ΡΑΕ: Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας.

στις διατάξεις της εκάστοτε απόφασης για τα ανταποδοτικά τέλη (για το 2011 προσδιορίστηκε στα 0,20 €/m³), καθώς και η εισφορά «Ειδικού Λογαριασμού Πετρελαιοειδών» που ανέρχεται σε 1,2% επί της τιμής διυλιστηρίου. Ο ΦΠΑ υπολογίζεται ως ποσοστό 23% του συνόλου της τιμής διυλιστηρίου των μικτών περιθωρίων κέρδους των εταιρειών εμπορίας και των πρατηριούχων και των παραπάνω φορολογικών επιβαρύνσεων. Παρουσιάζεται δηλαδή το φαινόμενο της φορολόγησης (με ΦΠΑ) του ΕΦΚ και των άλλων δασμών.

2.6 Εξέλιξη συντελεστών ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή προϊόντα φορολογικών συντελεστών

Στην Ελλάδα, μέχρι και το 2009, η φορολογική πολιτική στα προϊόντα πετρελαίου εστιαζόταν στην τήρηση των ελάχιστων συντελεστών ΕΦΚ που ορίζει η Οδηγία 2003/96/ΕΚ. Οι μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2003-2009, ήταν κυρίως αποτέλεσμα εφαρμογής της Οδηγίας, η οποία προέβλεπε για την Ελλάδα μεταβατική περίοδο για τη σταδιακή σύγκλιση του φορολογικού καθεστώτος προς τους ελάχιστους συντελεστές ΕΦΚ.

Το 2010, με την επιβολή των επείγοντων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης, σηματοδοτήθηκε μια αλλαγή στη λογική καθορισμού των συντελεστών ΕΦΚ, οι οποίοι μετά από τρεις διαδοχικές αυξήσεις διαμορφώθηκαν σε επίπεδο υψηλότερο από το ελάχιστο που προβλέπεται στην κοινοτική οδηγία προκειμένου να αυξηθούν τα δημόσια έσοδα (Πίνακας 2.6). Αυτό συνέβη για παράδειγμα στην αμόλυβδη βενζίνη και στο πετρέλαιο κίνησης, όπου ο ΕΦΚ αυξήθηκε κατά 63% και 36% αντίστοιχα συγκριτικά με το επίπεδο του 2009. Οι αυξήσεις αυτές μετακίνησαν το συντελεστή ΕΦΚ στην Ελλάδα από την περιοχή των ελάχιστων συντελεστών σε μια σημαντικά υψηλότερη θέση στη σχετική κατάταξη των συντελεστών που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

Οι αλλαγές αυτές δεν εφαρμόστηκαν στο πετρέλαιο θέρμανσης, ο μειωμένος συντελεστής του οποίου διατηρήθηκε μέχρι και τον Απρίλιο του 2011 στα 21 € / 1.000 λίτρα, δηλαδή στο ελάχιστο επίπεδο που προβλέπει η κοινοτική οδηγία. Παρά την πρόβλεψη στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2011 για την εξίσωση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης και αντικατάσταση της επιστροφής της διαφοράς τους με την καταβολή επιδόματος θέρμανσης στους οικονομικά ασθενέστερους, από τον Οκτώβριο του 2011, ο μειωμένος συντελεστής ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης για τα φυσικά πρόσωπα δεν εξομοιώθηκε, αλλά αυξήθηκε σε 60 € / 1.000 λίτρα, ενώ εξο-

μοιώθηκε στα 412 €/1.000 λίτρα για τις επιχειρήσεις. Η εφαρμογή του μέτρου της εξίσωσης για τα φυσικά πρόσωπα μετατέθηκε για τον Οκτώβριο του 2012.

Πίνακας 2.6: Εξέλιξη φορολογικών συντελεστών σε βασικά πετρελαιοειδή (τιμές σε € / 1.000 λίτρα)

Ημερομηνία Εφαρμογής	Αμόλυβδη Βενζίνη	Πετρέλαιο Κίνησης	Πετρέλαιο Θέρμανσης	Πετρέλαιο Θέρμανσης (μειωμένος συντελεστής)
1/1/2002	296	245	245	18
15/10/2003				21
1/7/2006	313	260	260	
1/1/2007		265		
1/5/2007			276	
1/1/2008	350	293		
1/1/2009	359	302		
16/5/2009			302	
26/6/2009	410			
9/2/2010	530	352		
4/3/2010	610	382		
3/5/2010	670	412	412	
14/10/2011				60

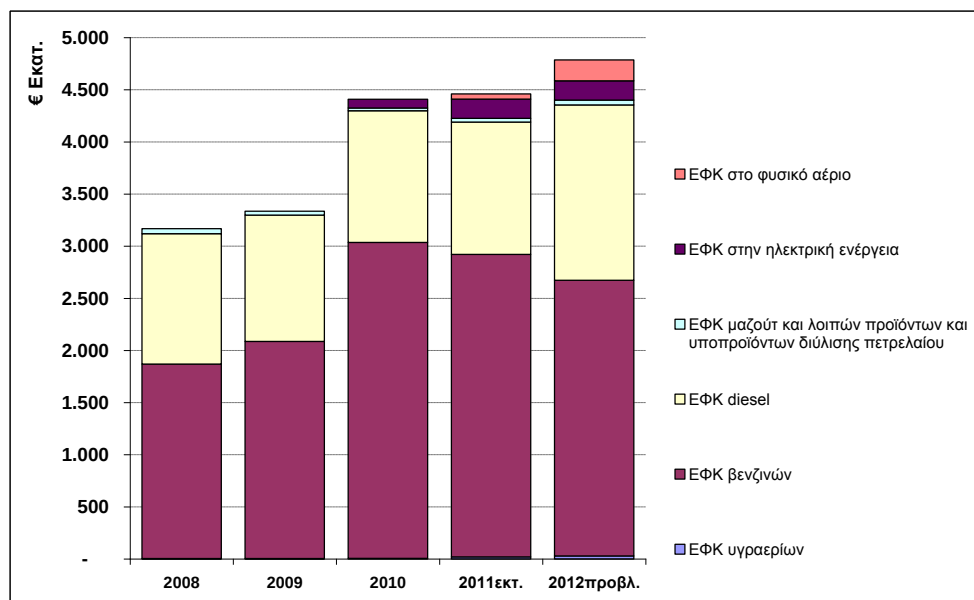
2.7 Εξέλιξη των εσόδων από τη φορολόγηση των προϊόντων πετρελαίου

Τα έσοδα που εισπράττει το Κράτος από τη φορολόγηση των προϊόντων πετρελαίου εξαρτώνται, όπως έχει αναφερθεί από: α) το ύψος του συντελεστή ΕΦΚ και των υπόλοιπων δασμών ανά προϊόν, β) το μέγεθος της κατανάλωσης ανά προϊόν, γ) το ύψος του συντελεστή ΦΠΑ, δ) την εξέλιξη των τιμών διυλιστηρίου και των περιθωρίων εμπορίας ανά προϊόν, καθώς σε αυτές τις τιμές επιβάλλεται αναλογικά ο ΦΠΑ και ε) την έκταση της φοροδιαφυγής και του παράνομου εμπορίου.

Η πλειονότητα των εσόδων (>95%) από τους ΕΦΚ που επιβάλλονται στα ενεργειακά προϊόντα και στην ηλεκτρική ενέργεια συγκεντρώνεται από τα πετρελαιοειδή και ειδικότερα από τις βενζίνες και το πετρέλαιο κίνησης (Διάγραμμα 2.10). Το 2010, παρά τη μείωση της κατανάλωσης, το ελληνικό δημόσιο εισέπραξε €4,4 δισ. από τους ΕΦΚ στα ενεργειακά προϊόντα, εκ των οποίων €3,03 δισ. προήλθαν από τις βενζίνες, 1,263 δισ. από το πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης και €117 εκατ. από τα υπόλοιπα προϊόντα. Η αύξηση των εσόδων σε σύγκριση με το 2009 ήταν σημαντική (32%), κυρίως λόγω της αύξησης των συντελεστών ΕΦΚ στις βενζίνες και στο πετρέλαιο κίνησης. Το 2011 εκτιμάται μικρή μείωση των εσόδων, η οποία εκτός από τη μείωση της κατανάλωσης, οφείλεται στην αλλαγή του τρόπου καταβολής του φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης, ο οποίος την περίοδο 2008-2010 καταβάλλονταν ολόκληρος, ίσος

με εκείνον του κίνησης, και στη συνέχεια επιστρέφονταν η διαφορά (από το μειωμένο συντελεστή 21€ / χιλιόλιτρο που αντιστοιχεί στο πετρέλαιο θέρμανσης).

Διάγραμμα 2.10: Έσοδα από ειδικούς φόρους στα ενεργειακά προϊόντα

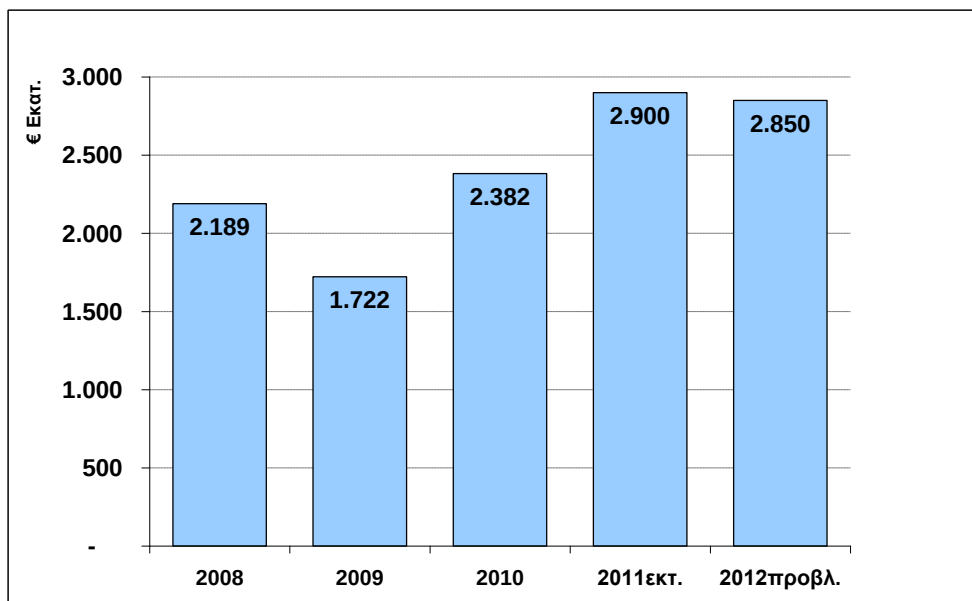

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Απολογισμοί 2008-2010 και Προϋπολογισμός 2012.

Στον Προϋπολογισμό για το 2012 περιλαμβάνεται η εφαρμογή του μέτρου της εξίσωσης των συντελεστών ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης, η οποία θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο. Αν και δεν έχουν διευκρινιστεί τα πρόσθετα καθαρά έσοδα που προσδοκούνται από την εξίσωση των συντελεστών, στον Προϋπολογισμό προβλέπεται ότι το 2012 τα συνολικά έσοδα από τον ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης θα είναι υψηλότερα κατά € 411 εκατ. συγκριτικά με τις εκτιμήσεις εσόδων για το 2011.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερα σημαντική για το Δημόσιο είναι και η συγκέντρωση εσόδων από το ΦΠΑ που επιβάλλεται στα πετρελαιοειδή, τα οποία εκτιμάται ότι το 2011 προσέγγισαν τα €2,9 δισ. αυξημένα κατά 22% σε σχέση με το 2010 (Διάγραμμα 2.11). Τα έσοδα από ΦΠΑ παρουσιάζουν, ωστόσο, διακυμάνσεις οι οποίες εκτός από τις μεταβολές της ζήτησης, αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη των διεθνών τιμών των προϊόντων πετρελαίου και της ισοτιμίας € / \$.

Διάγραμμα 2.11: Έσοδα από ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή στα λιπαντικά και στα παράγωγα αυτών

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Απολογισμοί 2008-2010 και Προϋπολογισμός 2012.

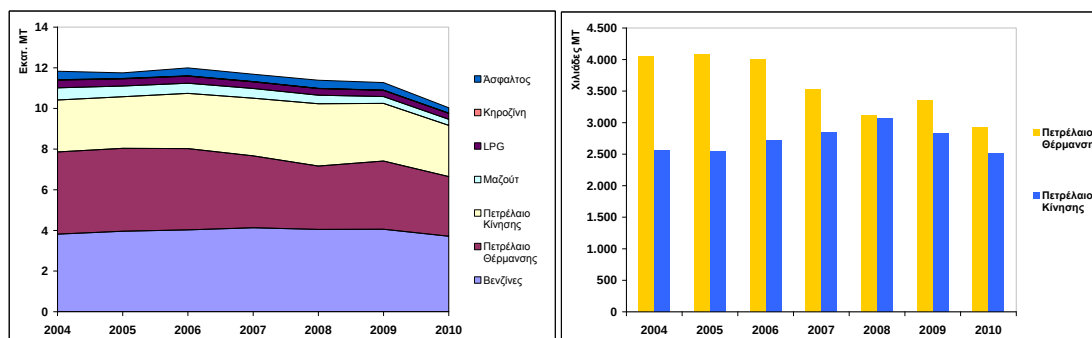
3. ΖΗΤΗΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

3.1 Εξέλιξη πωλήσεων πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης

Το πετρέλαιο θέρμανσης και το πετρέλαιο κίνησης κατατάσσονται στα μεσαία κλάσματα που παράγονται από τη διύλιση του αργού πετρελαίου. Η κατανάλωσή τους ικανοποιεί τις ανάγκες κίνησης στις οδικές μεταφορές, θέρμανσης σε οικιακούς και επαγγελματικούς χώρους, λειτουργίας μηχανημάτων σε βιοτεχνικές εγκαταστάσεις, στις κατασκευές και στον αγροτικό τομέα.

Μεταξύ των προϊόντων πετρελαίου που διακινούνται στην εσωτερική αγορά⁸, τα μεσαία κλάσματα (πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης) συγκεντρώνουν τις υψηλότερες πωλήσεις, ακολουθούμενα από τις βενζίνες (Διάγραμμα 3.1). Το 2010 οι πωλήσεις πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης αντιστοιχούσαν στο 54% (29% το θέρμανσης και 25% το κίνησης) των συνολικών πωλήσεων πετρελαιοειδών στην εσωτερική αγορά, έναντι 37% των βενζινών και 9% των υπόλοιπων προϊόντων. Οι πωλήσεις (και το μερίδιο) του πετρελαίου θέρμανσης παρουσίασαν σημεία υποχώρησης, ήδη από το 2006, αρκετά πριν την ύφεση της ελληνικής οικονομίας. Στο πετρέλαιο κίνησης, η πτώση των πωλήσεων ξεκίνησε το 2009 (οι πωλήσεις πετρελαίου θέρμανσης αυξήθηκαν το 2009 περίπου ισόποσα με την πτώση στο πετρέλαιο κίνησης) και επιταχύνθηκε το 2010.

Διάγραμμα 3.1: Πωλήσεις πετρελαιοειδών προϊόντων στην εσωτερική αγορά

Πηγή: ΥΠΕΚΑ

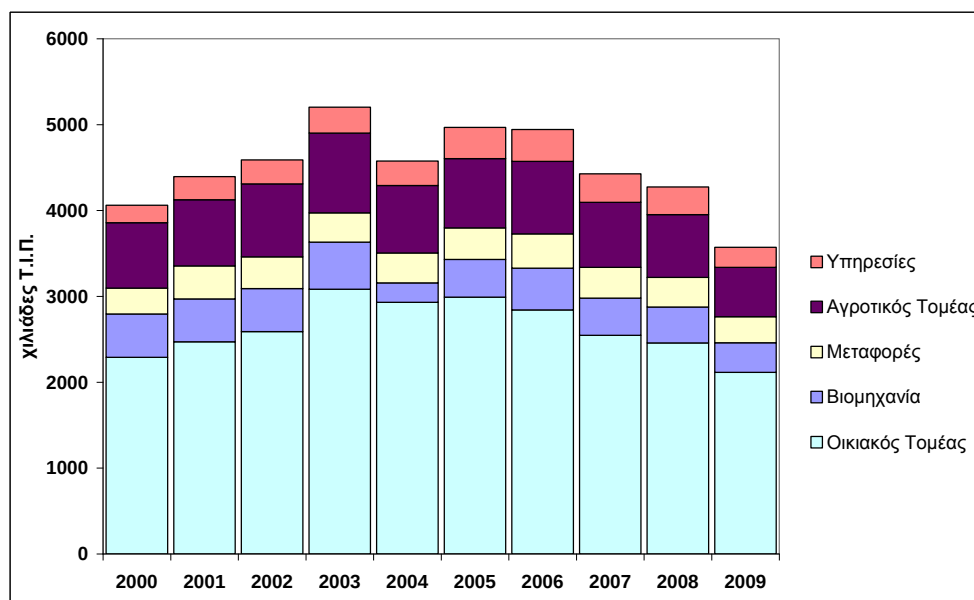
3.2 Κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης ανά τομέα

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ελληνικού ενεργειακού ισοζυγίου, το πετρέλαιο κίνησης καταναλώνεται αποκλειστικά στις οδικές μεταφορές, το δε πετρέλαιο θέρμανσης κατευθύνεται προς κατανάλωση κυρίως στον οικιακό τομέα (Διάγραμμα 3.2). Ειδικότερα, στον οικιακό τομέα καταναλώθηκε το 2009 περίπου το 60% του πετρελαίου

⁸ Σε αντιδιαστολή με τη διεθνή αγορά – στην οποία περιλαμβάνονται οι πωλήσεις αεροπορικών καυσίμων, ναυτιλιακού πετρελαίου και ναυτιλιακού μαζούτ – και τις πωλήσεις σε μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές.

θέρμανσης που προορίζεται για τελική κατανάλωση, ενώ δεύτερος σε σημαντικότητα τομέας είναι ο αγροτικός, με μερίδιο 16%. Στη βιομηχανία απορροφήθηκε το 10% της τελικής κατανάλωσης, στις μεταφορές (ακτοπλοΐα, σιδηρόδρομοι) το 9% και στις Υπηρεσίες το 7%.

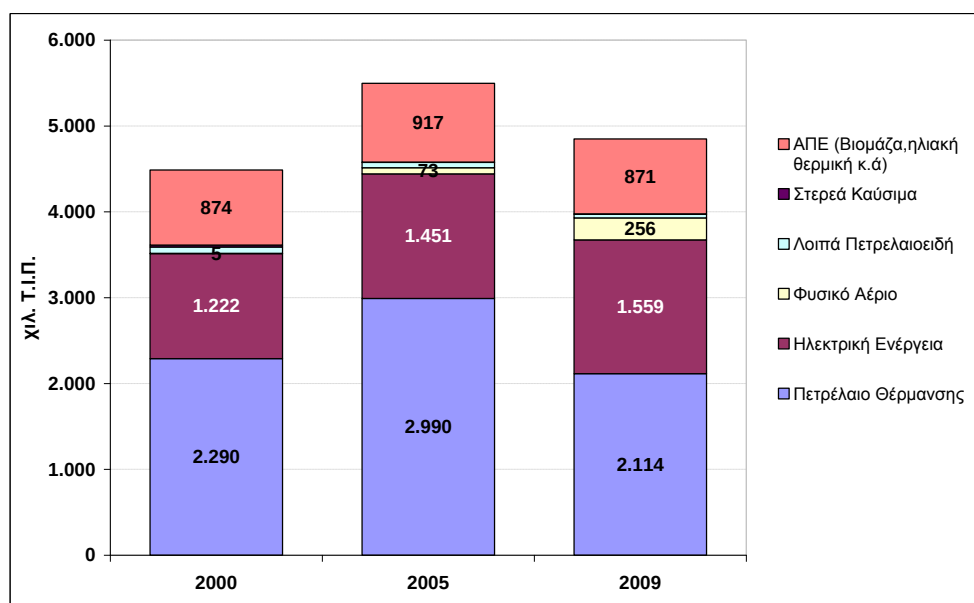
Διάγραμμα 3.2: Κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης ανά τομέα

Πηγή: Eurostat.

Τα νοικοκυριά στην Ελλάδα καλύπτουν σημαντικό τμήμα των συνολικών ενεργειακών αναγκών τους με τη χρήση πετρελαίου θέρμανσης (Διάγραμμα 3.3). Το 2009, το πετρέλαιο θέρμανσης κάλυψε το 44% των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών, η ηλεκτρική ενέργεια το 32% και οι ΑΠΕ (κυρίως βιομάζα και ηλιακή θερμική ενέργεια) το 18%. Μικρότερα μερίδια εμφανίζουν το φυσικό αέριο (5%) και τα λοιπά πετρελαιοειδή και στερεά καύσιμα (~1%). Φυσικά, το μερίδιο του πετρελαίου θέρμανσης επί της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας που χρησιμοποιείται για θέρμανση χώρων είναι ακόμα υψηλότερο, καθώς η διείσδυση του φυσικού αερίου στον οικιακό τομέα βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, ενώ και η καύση ξύλων δεν κατέγραφε, τουλάχιστον μέχρι το 2009 σημαντική δυναμική.

Διάγραμμα 3.3: Κατανάλωση ενέργειας στον οικιακό τομέα

Πηγή: Eurostat.

3.3 Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης

Η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης, όπως και οποιοδήποτε προϊόντος, δεν μένει ανεπηρέαστη από μεταβολές σε μεγέθη, όπως η **τιμή** του ή το **διαθέσιμο εισόδημα** των νοικοκυριών. Το πετρέλαιο θέρμανσης έχει ωστόσο ορισμένες ιδιαιτερότητες.

Κατ' αρχάς, εξυπηρετεί μια συγκεκριμένη ανάγκη – τη θέρμανση χώρου – που επηρεάζεται από τις **καιρικές συνθήκες**. Χαμηλότερες θερμοκρασίες οδηγούν σε αυξημένη κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης και αντιστρόφως, καθώς οι καταναλωτές προσπαθούν να διατηρήσουν τη θερμοκρασία στον εσωτερικό χώρο που διανέμουν ή εργάζονται μέσα στα όρια μιας «ζώνης άνεσης» με το ελάχιστο δυνατό κόστος.

Μια επιπρόσθετη ιδιαιτερότητα του πετρελαίου θέρμανσης αφορά στη μεγάλη διαφοροποίηση στο χρονισμό αγοράς και κατανάλωσης. Οι καταναλωτές αγοράζουν σχετικά μεγάλες ποσότητες λίγες φορές το χρόνο, ενώ το πετρέλαιο τους χειμερινούς μήνες καταναλώνεται καθημερινά. Αυτό δίνει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να αποθηκεύουν μεγάλες ποσότητες πετρελαίου θέρμανσης για αρκετούς μήνες μπροστά, ιδιαίτερα όταν αναμένεται μελλοντική αύξηση της φορολογίας τους. Έτσι, μια ανακοίνωση μελλοντικής αύξησης της τιμής μπορεί να αυξήσει σημαντικά τη ζήτηση για πετρέλαιο θέρμανσης, χωρίς να επηρεάσει την ίδια την κατανάλωση.

Η διαφορά κατανάλωσης και αγοράς δημιουργεί προβλήματα και σε μεθοδολογικό επίπεδο, καθώς η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης δεν προσδιορίζεται αρκετά πιστά από στοιχεία πώλησης του προϊόντος και πρέπει να εκτιμηθεί αλλιώς. Διαφο-

ρετικές προσεγγίσεις σε αυτή την εκτίμηση οδηγούν και σε διαφορετικά στοιχεία κατανάλωσης μεταξύ των οργανισμών που παρέχουν αυτά τα στοιχεία. Αυτό το πρόβλημα οξύνεται όσο μικρότερη είναι η χρονική συχνότητα (μηνιαία, εβδομαδιαία, κ.λπ.) των διαθέσιμων στοιχείων. Για αυτό το λόγο, στην εκτίμηση του υποδείγματος ζήτησης επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε ετήσια στοιχεία.

Η **δυνατότητα αποθήκευσης** περιορίζει τη μεταβλητότητα στον όγκο πωλήσεων πετρελαίου θέρμανσης, μικραίνοντας και την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς τις βραχυχρόνιες μεταβολές στους παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση. Μια επιπλέον ιδιαιτερότητα που περιορίζει τη μεταβλητότητα των πωλήσεων, σε σύγκριση με υποκατάστατα αγαθά όπως το φυσικό αέριο ή ο ηλεκτρισμός, προέρχεται από το γεγονός ότι σημαντικό μέρος του πετρελαίου θέρμανσης καταναλώνεται σε εγκαταστάσεις **κεντρικής θέρμανσης**, οι οποίες εξυπηρετούν τις ανάγκες περισσότερων από ένα νοικοκυριών. Οι ετερογενείς προτιμήσεις των νοικοκυριών που απαρτίζουν μια πολυκατοικία με κεντρικό σύστημα συχνά οδηγούν στην τήρηση άτυπων κανόνων της χρήσης του λέβητα και περιορίζουν τη μεταβλητότητα της κατανάλωσης και των πωλήσεων πετρελαίου θέρμανσης.

Το πετρέλαιο θέρμανσης έχει **υποκατάστατα αγαθά**, αλλά η πλήρης υποκατάσταση απαιτεί αλλαγή δαπανηρού εξοπλισμού. Έτσι, οι σχετικές τιμές του πετρελαίου θέρμανσης και άλλων αγαθών για την ίδια χρήση (όπως φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια, καυσόξυλα κ.ά.) έχουν σχετικά περιορισμένη επίδραση στην επιλογή καυσίμου για θέρμανση. Κυρίως, επηρεάζουν την απόφαση επιλογής καυσίμου κατά την αγορά, ανέγερση ή επισκευή μίας κατοικίας, ενώ ενδέχεται να οδηγήσουν σε απόφαση μετατροπής ενός συστήματος θέρμανσης μόνο εφόσον υπάρχει αρκετά μεγάλη διαφορά στις τιμές των καυσίμων, η οποία μπορεί να δικαιολογήσει το επιπρόσθετο κόστος προσαρμογής του εξοπλισμού. Παρόλα αυτά, μερική υποκατάσταση του πετρελαίου θέρμανσης με ορισμένα άλλα καύσιμα είναι εφικτή, εκεί που υπάρχει εξοπλισμός χρήσης εναλλακτικών πηγών ενέργειας (π.χ. ηλεκτρική ενέργεια από κλιματιστικά και ηλεκτρικά σώματα, καυσόξυλα από τζάκια, κ.λπ.).

Επιπλέον, η επιλογή αλλαγής από πετρέλαιο θέρμανσης σε φυσικό αέριο είναι διαθέσιμη μόνο στις περιοχές που υφίσταται αυτή η δυνατότητα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη και ορισμένες πόλεις της Θεσσαλίας). Έτσι, η **έκταση του δικτύου φυσικού αερίου** χαμηλής πίεσης και η διαχρονική της εξέλιξη αποτελούν σημαντικούς παράγοντες προσδιορισμού της ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης.

Πέρα από το υψηλό **κόστος αλλαγής εξοπλισμού**, η υποκατάσταση του πετρελαίου θέρμανσης δυσκολεύεται και από το γεγονός ότι οι τιμές των ενεργειακών αγαθών έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης μεταξύ τους. Από μόνη της, η δυσκολία υποκατάστασης δημιουργεί προϋποθέσεις για διαφοροποίηση στις μεταβολές των τιμών με-

ταξύ των ενεργειακών προϊόντων. Ωστόσο, αυτή η διαφοροποίηση περιορίζεται από θεσμικές ιδιαιτερότητες της ενεργειακής αγοράς.

Συγκεκριμένα, η τιμή του φυσικού αερίου είναι στενά συνδεδεμένη με τις τιμές των πετρελαιοειδών, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του αερίου που καταναλώνεται στην Ελλάδα προμηθεύεται μέσω μακροχρόνιων συμβάσεων, όπου η τιμή ορίζεται σε συνάρτηση με τις τιμές ενός καλαθιού πετρελαιοειδών στη χονδρική αγορά της Μεσογείου (με εξαμηνιαία χρονική υστέρηση). Ταυτόχρονα, η τιμή ηλεκτρικής ενέργειας στο εγχώριο σύστημα προσδιορίζεται κυρίως από τις προσφορές των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που καταναλώνουν φυσικό αέριο. Τα τιμολόγια λιανικής των προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας δεν προσαρμόζονται αυτόματα στις διακυμάνσεις της «οριακής τιμής συστήματος» και έτσι βραχυχρόνια προκύπτει μικρότερη συσχέτιση στις διακυμάνσεις των τελικών τιμών των ενεργειακών προϊόντων θέρμανσης. Ωστόσο σε ετήσια βάση οι συσχετίσεις μεταξύ των τελικών τιμών είναι αρκετά υψηλές για να δημιουργούν προβλήματα πολυσυγγραμμικότητας (multicollinearity) στη διαδικασία των οικονομετρικών εκτιμήσεων.

Τέλος, το **λαθρεμπόριο καυσίμων**, στο βαθμό που η έκτασή του μεταβάλλεται διαχρονικά, επίσης επηρεάζει τη ζήτηση για πετρέλαιο θέρμανσης, τουλάχιστον όπως αποτυπώνεται στα επίσημα στοιχεία. Μια αύξηση της διαφοράς του ΕΦΚ μεταξύ του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης αυξάνει το κίνητρο για τη χρήση πετρελαίου θέρμανσης στις μεταφορές. Παρομοίως, αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο και στην αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών ενδέχεται να επηρεάσουν το λαθρεμπόριο και να αποτυπωθούν στα στοιχεία κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης.

3.4 Υπόδειγμα ζήτησης και στοιχεία

Για να προσδιορίσουμε την επίδραση των μεταβολών στο ύψος του ειδικού φόρου στην κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης, υπολογίσαμε ένα απλό υπόδειγμα ζήτησης. Η δυνατότητα ποσοτικοποίησης της σχέσης της κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης και των παραγόντων ζήτησης περιορίζεται από τη διαθεσιμότητα των απαιτούμενων στοιχείων. Η εκτίμησή μας βασίστηκε σε ετήσια στοιχεία κατανάλωσης, τιμών, εισοδήματος και βαθμοημερών θέρμανσης για την περίοδο 1990-2009. Το υπόδειγμα δεν περιλαμβάνει την έκταση του δικτύου χαμηλής πίεσης φυσικού αερίου, λόγω έλλειψης διαθέσιμων στοιχείων.

Για να ποσοτικοποιήσουμε την επίδραση της εξίσωσης του ΕΦΚ στη ζήτηση πετρελαίου θέρμανσης, χρησιμοποιήσαμε συνάρτηση ζήτησης με σταθερές ελαστικότητες:

$$\ln HO_Con_Tot_t = \beta_0 + \beta_1 \ln HO_PR_N_t + \beta_2 \ln GDP_N_t + \beta_3 \ln HDD_t$$

Όπου:

- HO_CON_TOT: Σύνολο κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης στον οικιακό και τριτογενή τομέα
- HO_PR_N: Τιμή πετρελαίου θέρμανσης, σταθμισμένη με την κατανάλωση στον τριτογενή και οικιακό τομέα
- GDP_N: ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές
- HDD: Βαθμομέρες θέρμανσης

Διάγραμμα 3.4: Μεγέθη υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης

Για την κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης χρησιμοποιήσαμε στοιχεία από τα ενεργειακά ισοζύγια της Eurostat. Στον οικιακό τομέα, η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης, μετά από μια εξαετή περίοδο σχετικής στασιμότητας, εισήλθε σε πορεία αρκετά γρήγορης αύξησης το 1996, μέχρι το 2003, όταν σημειώθηκε κορύφωση της ζήτησης. Έπειτα η κατανάλωση υποχωρεί σταθερά από έτος σε έτος, με αποτέλεσμα το 2009 να επιστρέφει κοντά στα προ-δεκαετίας επίπεδα (2,1 εκ. τόνοι). Παρόμοια είναι η πορεία της κατανάλωσης και στον τριτογενή τομέα (υπηρεσίες και δημόσια διοίκηση).

Οι τιμές του πετρελαίου θέρμανσης είναι στενά συνδεδεμένες με την πορεία των τιμών πετρελαιοειδών και αργού πετρελαίου στις διεθνείς αγορές, αλλά και της φορολογικής πολιτικής του Ελληνικού κράτους. Την υπό εξέταση περίοδο οι τιμές του πετρελαίου θέρμανσης χαρακτηρίζονται από αυξητική τάση και αρκετά έντονες διακυμάνσεις. Τα στοιχεία για τις τιμές προέρχονται από τη στατιστική βάση της International Energy Agency. Για τις εισοδηματικές μεταβλητές χρησιμοποιήσαμε χρονοσειρές από τη στατιστική βάση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Στον τριτογενή τομέα λάβαμε υπόψη το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ενώ για τα εισοδήματα των νοικοκυριών χρησιμοποιήσαμε το Καθαρό Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα. Και οι δύο μεταβλητές ακολουθούν σταθερή αυξητική τάση μέχρι το 2008 με κάμψη το 2009.

Τέλος, για τις καιρικές συνθήκες χρησιμοποιήσαμε χρονοσειρά με τις βαθμοημέρες θέρμανσης από τη βάση δεδομένων της Eurostat. Οι βαθμοημέρες θέρμανσης αποτελούν ένδειξη για την ανάγκη θέρμανσης και υπολογίζονται με βάση την θερμοκρασία, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι πάνω από ένα συγκεκριμένο όριο θερμοκρασίας (π.χ. 15° βαθμούς) οι μεταβολές θερμοκρασίας δεν επηρεάζουν τις ανάγκες για τη θέρμανση εσωτερικών χώρων (Πλαίσιο 3.1).

Πλαίσιο 3.1: Υπολογισμός των βαθμοημερών θέρμανσης

$$HDD_y = \sum_{d=1}^D HDD_d$$

$$HDD_d = \begin{cases} 18 - \frac{T_{\min}^d + T_{\max}^d}{2} & \text{εάν } \frac{T_{\min}^d + T_{\max}^d}{2} \leq 15 \\ 0 & \text{αλλιώς} \end{cases}$$

όπου HDD : Βαθμοημέρες θέρμανσης
 d : μέρα
 y : έτος
 $T_{\min}$: Ελάχιστη θερμοκρασία τη ημέρα d
 $T_{\max}$: Μεγιστη θερμοκρασία τη ημέρα d

Πηγή: Eurostat

3.5 Αποτελέσματα της εκτίμησης

Το υπόδειγμα ζήτησης εκτιμήθηκε τόσο στο σύνολο της κατανάλωσης όσο και ανά τομέα (οικιακός και τριτογενής). Για λόγους σύγκρισης εκτιμήθηκε και αντίστοιχο υπόδειγμα στη ζήτηση για πετρέλαιο κίνησης.

Η εκτίμηση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων, ενώ ελέγχθηκε κατά πόσο ισχύουν οι υποθέσεις του θεωρήματος Gauss-Markov που καθιστούν τη συγκεκριμένη μέθοδο τον αποτελεσματικότερο, αμερόληπτο, γραμμικό εκτιμητή (BLUE – best linear unbiased estimator). Η επίδραση ακραίων τιμών ελέγχθηκε και διορθώθηκε με τη χρήση ψευδομεταβλητών. Όλοι οι συντελεστές που παρουσιάζονται στη συνέχεια είναι στατιστικά σημαντικοί σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Ο έλεγχος Durbin-Watson δεν έδωσε σαφή συμπεράσματα για την ύπαρξη αυτοσυσχέτισης καταλοίπων πρώτου βαθμού σε καμία από τις εκτιμώμενες σχέσεις, με εξαίρεση τη συνάρτηση ζήτησης στον τριτογενή τομέα, όπου και πραγματοποιήθηκε η κατάλληλη προσαρμογή του υποδείγματος, αλλά στις υπόλοιπες σχέσεις η ύπαρξη αυτοσυσχέτισης απορρίφθηκε με τη χρήση του ελέγχου Breusch-Godfrey. Η υπόθεση ύπαρξης ετεροσκεδαστικότητας ή ARCH των καταλοίπων ελέγχθηκε και απορρίφθηκε σε όλες τις περιπτώσεις.

Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή του πετρελαίου θέρμανσης εκτιμήθηκε σε -0,43 (Πίνακας 3.1 και Πίνακας 7.1 στο Παράρτημα). Από αυτό το αποτέλεσμα συνεπάγεται ότι μια αύξηση της τιμής κατά 10% οδηγεί σε μείωση της ζήτησης κατά 4,3%.

Πίνακας 3.1: Ελαστικότητες ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης

Καύσιμο	Τομέας	Ελαστικότητα		
		Τιμή	Εισόδημα	Βαθμομηρές θέρμανσης
Θέρμανσης	Οικιακός	-0,44	1,29	1,45
	Τριτογενής	-	0,70	-
	Σύνολο	-0,43	1,17	1,39
Κίνησης	Μεταφορές	-0,12	0,35	-

Αυτή η μείωση προκύπτει κατά κύριο λόγο στον οικιακό τομέα, καθώς η ζήτηση στον τριτογενή τομέα δεν έδειξε να επηρεάζεται με στατιστικά σημαντικό τρόπο από μεταβολές της τιμής και των βαθμομηρών θέρμανσης. Αναδεικνύεται έτσι απροθυμία ή αδυναμία αναπροσαρμογής της κατανάλωσης καυσίμου ανάλογα με τις μεταβολές των τιμών και των καιρικών συνθηκών στις επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα και στη δημόσια διοίκηση. Η μόνη στατιστικά σημαντική μεταβλητή στην περίπτωση της κα-

τανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης στον τριτογενή τομέα αναδείχθηκε η οικονομική δραστηριότητα.

Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς μεταβολές του οικονομικού κύκλου (1,17) είναι αρκετά υψηλότερη σε σύγκριση με την ελαστικότητα ως προς την τιμή. Μια μείωση κατά 10% του εισοδήματος των νοικοκυριών (ή της οικονομικής δραστηριότητας όσον αφορά τις επιχειρήσεις) οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης κατά 11,7%. Ακόμα υψηλότερη είναι η επίδραση των κλιματικών συνθηκών στη ζήτηση, καθώς η ελαστικότητα ως προς τις βαθμοημέρες θέρμανσης πλησιάζει το 1,4, επίδραση που αφορά αποκλειστικά τον οικιακό τομέα.

Καθώς η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας της ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης ως προς την τιμή είναι αρκετά μικρότερη της μονάδας, η ζήτηση για πετρέλαιο θέρμανσης μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανελαστική. Αυτό το αποτέλεσμα είναι αναμενόμενο, καθώς η καύση πετρελαίου στη συγκεκριμένη περίπτωση πραγματοποιείται με σκοπό την ικανοποίηση ζωτικής ανάγκης σε αγαθό με περιορισμένη δυνατότητα υποκατάστασης. Ωστόσο, η ζήτηση για πετρέλαιο θέρμανσης είναι πιο ευαίσθητη σε μεταβολές των τιμών και του οικονομικού κύκλου σε σύγκριση με το πετρέλαιο κίνησης, όπου οι τιμές των ελαστικοτήτων ζήτησης και εισοδήματος είναι αρκετά χαμηλότερες (-0,12 και 0,35 αντίστοιχα).

Έτσι, φαίνεται πως αναπροσαρμογή της καταναλωτικής συμπεριφοράς είναι περισσότερο εφικτή στη θέρμανση, παρά στη κίνηση. Φαίνεται πως είναι πιο εφικτό οι καταναλωτές να ανέχονται χαμηλότερες θερμοκρασίες (π.χ. φορώντας ζεστότερο ρουχισμό) και να καταναλώνουν αποτελεσματικότερα το πετρέλαιο θέρμανσης (π.χ. κλείνοντας συχνότερα το λέβητα, αντί να ανοίγουν παράθυρα), παρά (οι επιχειρήσεις κυρίως) να περιορίζουν τις μετακινήσεις τους, λόγω μεταβολών των τιμών ή του οικονομικού κύκλου.

3.6 Η Σχέση ΕΦΚ με τη Ζήτηση και τα Φορολογικά Έσοδα

Η αύξηση του ΕΦΚ του πετρελαίου θέρμανσης και η εξίσωσή του με τον ΕΦΚ που εφαρμόζεται στο πετρέλαιο κίνησης θα αυξήσει το κόστος αγοράς πετρελαίου θέρμανσης από τα πρατήρια υγρών καυσίμων και τους μεταπωλητές πετρελαίου θέρμανσης. Ο βαθμός στον οποίο αυτή η αύξηση θα μετακυλιστεί στις τελικές τιμές λιανικής πώλησης εξαρτάται από την τιμολογιακή πολιτική των επιχειρήσεων κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού του πετρελαίου θέρμανσης. Ωστόσο μια τέτοιας έκτασης αύξηση του κόστους αγοράς σαφώς δεν μπορεί να απορροφηθεί πλήρως από τις επιχειρήσεις χονδρικής και λιανικής πώλησης. Συνεπώς, η εξίσωση του ΕΦΚ θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε αύξηση της τελικής τιμής του πετρελαίου θέρμανσης.

Για να προσδιορίσουμε την επίδραση αυτής της αύξησης στην κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης και στα φορολογικά έσοδα, θα αξιοποιήσουμε στη συνέχεια τις εκτιμήσεις των ελαστικοτήτων που προέκυψαν από το υπόδειγμα ζήτησης. Ωστόσο, καθώς δεν έχει διευκρινιστεί αν η εξίσωση του φόρου θα γίνει στο επίπεδο του υφιστάμενου συντελεστή ΕΦΚ του πετρελαίου κίνησης, μας ενδιαφέρει να προσδιορίσουμε και το ύψος του φόρου που για δεδομένη ελαστικότητα ζήτησης οδηγεί σε αύξηση των εσόδων του δημοσίου.

Για το σκοπό αυτό υποθέτουμε ότι Π είναι η τιμή προ φόρων, η οποία παραμένει σταθερά, U και U' είναι ο ΕΦΚ (φόρος ανά μονάδα προϊόντος), πριν και μετά την αναπροσαρμογή του και ν είναι ο συντελεστής ΦΠΑ. Επίσης, T και T' είναι τα φορολογικά έσοδα πριν και μετά τη μεταβολή του πάγιου φόρου, τα οποία προκύπτουν από τη φορολόγηση των ποσοτήτων Q και Q' , αντιστοίχως.

Γνωρίζουμε ότι η τελική τιμή P διαμορφώνεται ως $P=(\Pi+U)(1+\nu)$. Ως εκ τούτου, η ποσοστιαία μεταβολή της τιμής, $\dot{P}$, συνδέεται με τη μεταβολή του ΕΦΚ ως εξής (όπου P' η νέα τιμή):

$$\frac{P'}{P} = \frac{(\Pi + U')}{(\Pi + U)} \Rightarrow (1 + \dot{P}) = \frac{(\Pi + U')}{(\Pi + U)} \Rightarrow \dot{P} = \frac{(\Pi + U')}{(\Pi + U)} - 1.$$

Διαιρώντας και τους δύο όρους του κλάσματος με U και ορίζοντας το λόγο του ΕΦΚ προς την τιμή προ φόρων, $a = \frac{U}{\Pi} > 0$ και την ποσοστιαία μεταβολή του ΕΦΚ, $\dot{U} = \frac{U'}{U} - 1$, λαμβάνουμε τη σχέση που συνδέει την ποσοστιαία αύξηση της τιμής με την ποσοστιαία αύξηση του ΕΦΚ:

$$\dot{P} = \frac{\left(\frac{1}{a}\right) + (1 + \dot{U})}{\left(\frac{1}{a}\right) + 1} - 1 \Rightarrow \dot{P} = \left(\frac{a}{1 + a}\right) \dot{U} \quad (1).$$

Γίνεται αντιληπτό ότι, εφ' όσον $a > 0$, τότε $\left(\frac{a}{1 + a}\right) < 1$, οπότε πάντα θα ισχύει ότι $\dot{P} < \dot{U}$, δηλαδή η ποσοστιαία αύξηση της τιμής θα υπολείπεται της ποσοστιαίας αύξησης του φόρου.

Στη συνέχεια υπολογίζουμε την αύξηση των φορολογικών εσόδων, όπου τα φορολογικά έσοδα πριν και μετά την αύξηση του ΕΦΚ είναι $T = [(\Pi + U)\nu + U]Q$ και $T' = [(\Pi + U')\nu + U']Q'$, αντιστοίχως. Από εδώ προκύπτει ότι η ποσοστιαία αύξηση των φορολογικών εσόδων ισούται με

$$\dot{T} = \frac{T'}{T} - 1 = \left[\frac{(\Pi + U')\nu + U'}{(\Pi + U)\nu + U} \right] \frac{Q'}{Q} - 1 \quad (2).$$

Διαιρώντας τους όρους του κλάσματος στην αγκύλη της (2) με U , και ορίζοντας την ελαστικότητα τιμής ως ε , εισάγουμε τα α , $\dot{U}$ και $\dot{P}$ ⁹ και καταλήγουμε στη σχέση:

$$\dot{T} = \varepsilon \dot{P} + \left[\frac{\alpha(1+\nu)}{\nu + \alpha(1+\nu)} \right] (1 + \varepsilon \dot{P}) \dot{U} \quad (3\alpha),$$

ή

$$\dot{T} = \varepsilon \dot{P} + \Omega(1 + \varepsilon \dot{P}) \dot{U} \quad (3\beta),$$

όπου

$$\Omega = \left[\frac{\alpha(1+\nu)}{\nu + \alpha(1+\nu)} \right] > 1 \text{ για } \alpha, \nu > 0.$$

Με τη χρήση της (1), από τη σχέση (3β) προκύπτει ότι για να έχουμε αύξηση των εσόδων, $\dot{T} > 0$, θα πρέπει

$$\dot{U} < \left(\frac{1+\alpha}{\alpha} \right) \left(\frac{1}{|\varepsilon|} \right) - \left(\frac{1}{\Omega} \right) \quad (4\alpha)^{10},$$

ή αντιστοίχως

$$\dot{P} < \left(\frac{1}{|\varepsilon|} \right) - \left(\frac{1}{\Omega} \right) \left(\frac{\alpha}{1+\alpha} \right) \quad (4\beta).$$

Οι παραπάνω σχέσεις μας δίνουν για δεδομένη ελαστικότητα ζήτησης την αναγκαία ελάχιστη ποσοστιαία μεταβολή του πάγιου φόρου (ή το όριο αύξησης της τιμής), ώστε να έχουμε αύξηση των εσόδων. Στην ακραία περίπτωση πλήρως ανελαστικής ζήτησης ($\varepsilon=0$), αρκεί, βεβαίως, οποιαδήποτε αύξηση του ΕΦΚ για να αυξηθούν τα έσοδα.

⁹ Δεδομένου ότι $\varepsilon = \frac{\Delta Q}{Q} \frac{P}{\Delta P} \Rightarrow \varepsilon = \left(\frac{Q'}{Q} - 1 \right) \frac{P}{\Delta P} \Rightarrow \frac{Q'}{Q} = 1 + \varepsilon \dot{P}$

¹⁰ Υποθέτοντας ότι $\varepsilon < 0$, όπως είναι λογικά αναμενόμενο.

4. Η ΕΞΙΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ: ΑΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

4.1 Προσομοίωση 2010

Στη βάση των σχέσεων που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 3.6, μπορούμε να διερευνήσουμε υπό «πραγματικές» συνθήκες την επίπτωση της αύξησης του ΕΦΚ στα φορολογικά έσοδα. Κατ' αρχάς, θα προσπαθήσουμε να προσομοιώσουμε τα αποτελέσματα του πλέον πρόσφατου έτους, για το οποίο υπάρχουν στοιχεία (2010), αυξάνοντας τον φόρο ανά μονάδα προϊόντος από τα € 21/χιλιόλιτρο έως το όριο των € 412/χιλιόλιτρο. Λαμβάνοντας ως τιμή προ φόρων τον αριθμητικό μέσο όρο των εβδομαδιαίων τιμών¹¹, υπολογίστηκε μια θεωρητική τελική τιμή¹² στη βάση του ΕΦΚ των € 21/χιλιόλιτρο, η οποία στη συνέχεια αφέθηκε να μεταβάλλεται σταδιακά με τη μεταβολή του φόρου μέχρι το όριο των € 412. Η αύξηση του ΕΦΚ αύξησε την τιμή, η δε συνεπαγόμενη αύξηση της τιμής επέδρασε στην κατανάλωση μέσω της ελαστικότητας ζήτησης, η οποία ορίστηκε σε -0,44, σύμφωνα με τις προηγούμενες εκτιμήσεις. Ως κατανάλωση ορίστηκε αυτή που εκτιμά το Υπ. Οικονομικών (Δ/ση ΕΦΚ). Στη συνέχεια υπολογίστηκαν τα φορολογικά έσοδα, παραβλέποντας τυχόν επιστροφές φόρου. Αυτό που έχει περισσότερη, ίσως, σημασία από την εκτίμηση των απολύτων μεγεθών, είναι η σύγκριση σε σχέση με την αρχική κατάσταση, δηλαδή οι ποσοστιαίες μεταβολές. Η αρχική κατάσταση έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

$\Pi = € 524,4/\text{χιλιόλιτρο}^{13}$
 $P = € 660/\text{χιλιόλιτρο}$
 $U = € 21/\text{χιλιόλιτρο}$
 $v = 21\%$
 $Q = 3.330.544 \text{ χιλιόλιτρα}$

Με τα παραπάνω δεδομένα καταλήγουμε στις ακόλουθες εκτιμήσεις (Πίνακας 4.1):

Πίνακας 4.1: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2010

€/kL	€/kL	kL	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €						
P	U	Q	T	T_U	T_V	T_U/T	U/P	$\dot{P}$	$\dot{Q}$	$\dot{U}$	$\dot{T}$	
660	21	3.330.544	451	70	381	15%	3%					
1.133	412	2.279.963	1.388	939	448	68%	36%	72%	-32%	1862%	207%	

¹¹ European Commission (2011) "Oil Bulletin". Οι τιμές που ελήφθησαν υπ' όψη αφορούσαν την περίοδο κατανάλωσης 4/1 έως 10/5 και 18/10 έως 20/12.

¹² Χρησιμοποιώντας για λόγους πρακτικής απλότητας συντελεστή ΦΠΑ ίσο με 21%, δεδομένου μάλιστα ότι ο συντελεστής ήταν 19% μέχρι 15/3, στη συνέχεια δε αυξήθηκε σε 21% και από 1/7 σε 23%, οπότε μεσοσταθμικά προκύπτει συντελεστής περίπου 21%.

¹³ Η μέση τιμή υπολογίζεται για την «ενεργό» περίοδο ζήτησης όταν οι τιμές ενσωματώνουν τον μειωμένο ΕΦΚ, δηλαδή εξαιρείται η περίοδος από αρχές Μαΐου έως μέσα Οκτωβρίου.

Αν το 2010 είχαμε αύξηση του ΕΦΚ από τα € 21 στα € 412 (1.862%), αυτό θα επέφερε αύξηση της τιμής 72%, η οποία θα οδηγούσε *ceteris paribus* σε μείωση της κατανάλωσης κατά 32%. Η εξίσωση του ΕΦΚ οδηγεί επίσης τον ΕΦΚ από 3% σε 36% της τελικής τιμής, τα δε συνολικά έσοδα αυξάνονται κατά € 936 εκατ. (207%). Το μερίδιο της πάγιας φορολογίας στο σύνολο των εσόδων (T_U/T) αυξάνεται από 15% σε 68%, ενώ αξίζει να παρατηρήσουμε, ότι ενώ το σύνολο των εσόδων αυξάνεται σε όλα τα επίπεδα του ΕΦΚ, τα έσοδα από ΦΠΑ (T_V) σταθεροποιούνται μετά από περίπου $U=€370$ και στη συνέχεια μειώνονται.

Αν θέσουμε στην (4α) τις τιμές των παραμέτρων που χρησιμοποιούμε, διαπιστώνουμε ότι το άνω όριο του ΕΦΚ (για να έχουμε, δηλαδή, αύξηση των εσόδων) βρίσκεται σε τιμή περίπου 55 φορές μεγαλύτερη από την τρέχουσα, άρα πρακτικά ίσως δεν έχει κάποια χρησιμότητα. Είναι εύκολο να δειχτεί, όμως, ότι το επίπεδο του U που μεγιστοποιεί¹⁴ τα φορολογικά έσοδα βρίσκεται στο σημείο όπου ο αρχικός φόρος θα αυξηθεί κατά το ήμισυ της τιμής που προκύπτει από το όριο της σχέσης (4α)¹⁵. Αντικαθιστώντας με τις τιμές των παραμέτρων μας λαμβάνουμε $U \approx €585/\text{kL}$. Σε αυτό το ύψος ΕΦΚ και δεδομένων των συγκεκριμένων συνθηκών ζήτησης, τα φορολογικά έσοδα μεγιστοποιούνται σε ύψος € 1.484 εκατ., όπως φαίνεται και στη θεωρητική καμπύλη που συνδέει το ύψος των εσόδων με το ύψος μέγεθος του πάγιου φόρου, όπως δίνεται παρακάτω στο Διάγραμμα 4.1.

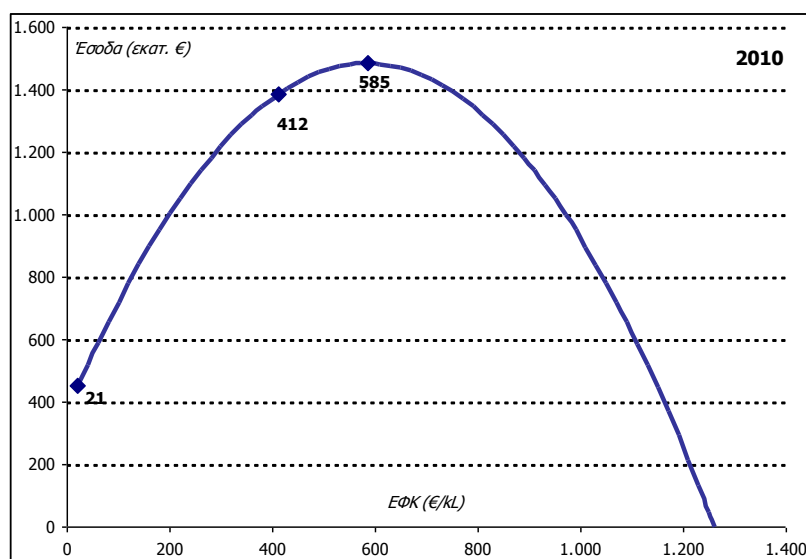
Όπως παρατηρούμε, το «χρήσιμο» τμήμα της καμπύλης είναι το ανερχόμενο, όπου το ύψος του ΕΦΚ στη χώρα μας βρίσκεται χαμηλά στο αριστερό άκρο του, γεγονός που σημαίνει ότι τυχόν αυξήσεις του ΕΦΚ θα έχουν σημαντική ταμιακή απόδοση, ιδιαίτερα στην αρχή. Γενικά, η απόδοση από την αύξηση του ΕΦΚ είναι φθίνουσα λόγω της μείωσης της ζήτησης.

¹⁴ Είναι σαφές ότι η μεγιστοποίηση των εσόδων μέσω της αύξησης του ΕΦΚ δεν αποτελεί αυτοσκοπό, ιδιαίτερα λόγω των υψηλών τελικών τιμών που θα επέφερε. Η χρησιμότητα της ιδέας έγκειται στο ότι έτσι έχουμε ένα σταθερό σημείο σύγκρισης (benchmark).

¹⁵ Αντικαθιστούμε την (1) στην (3β), την οποία μεγιστοποιούμε θέτοντας $\frac{dT}{dU} = 0$. Εφ' όσον μεγιστοποιούμε το $\dot{T}$, μεγιστοποιούμε και το T' , δεδομένου ότι $T' = (1 + \dot{T})T$. Έτσι προκύπτει $\dot{U}_{T=\max} = \left(\frac{1}{2}\right) \left\{ \left(\frac{1+a}{a} \right) \left(\frac{1}{|\varepsilon|} \right) - \left(\frac{1}{\Omega} \right) \right\}$.

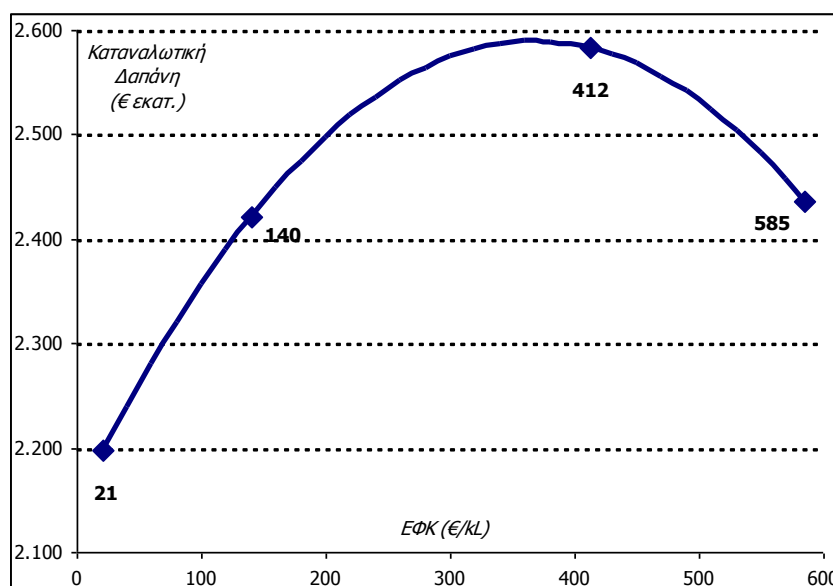
Επίσης, με τη χρήση της (1) προκύπτει ότι $\frac{d\dot{T}^2}{d^2U} = 2 \left(\frac{a}{1+a} \right) \Omega \varepsilon < 0$ για $\varepsilon < 0$, άρα υπάρχει μέγιστο.

Διάγραμμα 4.1: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2010

Όσον αφορά στη συνολική καταναλωτική δαπάνη για πετρέλαιο θέρμανσης (το κόστος για τον καταναλωτή), διαπιστώνουμε ότι αυτή αυξάνεται σταδιακά από €2,2 δισ. σε περίπου €2,6 δισ. για $U=€412/\text{kL}$, ήτοι μέχρι € 385 εκατ., ή περίπου 18%¹⁶ (Διάγραμμα 4.2). Η αύξηση αυτή υπολείπεται της αύξησης της τιμής, η οποία όπως είδαμε φτάνει μέχρι 72%, λόγω της μείωσης της κατανάλωσης μέχρι 32%.

Διάγραμμα 4.2: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2010

¹⁶ Η δαπάνη εκτιμάται έμμεσα ως το γινόμενο της τιμής επί την κατανάλωση.

Η αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης απεικονίζεται στο Διάγραμμα 4.2 σε σχέση με το ύψος του ΕΦΚ, από το τρέχον επίπεδο των €21/kL μέχρι το επίπεδο των €412 kL. Στο σημείο αυτό, έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι η καταναλωτική δαπάνη στο σημείο όπου μεγιστοποιούνται τα φορολογικά έσοδα ($U=585$) είναι ίση με την αντίστοιχη δαπάνη όταν $U=150$ και χαμηλότερη από το σημείο όπου $U=412$. Οι διαφορές των δύο σημείων εντοπίζονται στο ότι τα πλεονάσματα καταναλωτή και παραγωγού μειώνονται, με τη μείωση αυτή να προκύπτει ως όφελος (έσοδο) του δημοσίου.

4.2 Προσομοίωση 2011

4.2.1 Προσομοίωση 2011 α

Στη συνέχεια μπορούμε να επαναλάβουμε την ίδια άσκηση και για το 2011, ώστε να διαπιστωθεί η συμπεριφορά του υποδείγματος και ο βαθμός σταθερότητας των εκτιμήσεών μας. Τα αντίστοιχα με του Πίνακα 4.1 στοιχεία εμφανίζονται στον Πίνακα 4.2. Δεδομένου ότι για το 2011 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τον όγκο της κατανάλωσης, αλλά υπάρχουν στοιχεία για τις τιμές, χρησιμοποιήσαμε τις εκτιμήσεις των παραμέτρων του υποδείγματός μας¹⁷, σε συνδυασμό με τη μέση τιμή του 2011 (όπως προέκυπτε μέχρι τέλος Νοεμβρίου), για να υπολογίσουμε την κατανάλωση του 2011 (Πίνακας 4.2).

Τα νέα δεδομένα διαμορφώνονται ως εξής:

$$\begin{aligned} P &= € 668/\text{χιλιόλιτρο} \\ P &= € 847/\text{χιλιόλιτρο} \\ U &= € 21/\text{χιλιόλιτρο}^{18} \\ v &= 23\% \\ Q &= 2.739.535 \text{ χιλιόλιτρα} \end{aligned}$$

Πίνακας 4.2: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2011α

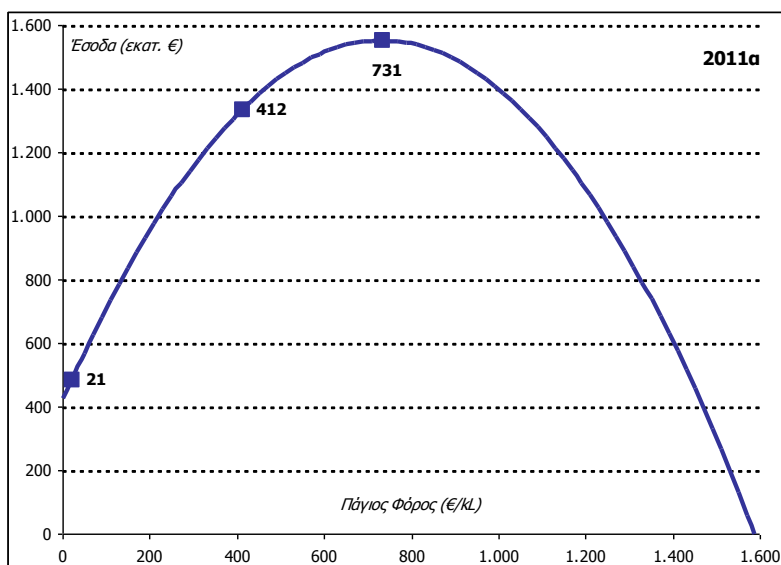
€/kL	€/kL	kL	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €						
P	U	Q	T	T_U	T_V	T_U/T	U/P	$\dot{P}$	$\dot{Q}$	$\dot{U}$	$\dot{T}$	
847	21	2.698.618	484	57	428	12%	3%					
1.328	412	2.024.786	1.337	834	503	62%	62%	57%	-25%	1862%	176%	

¹⁷ Ελλείψει άλλης πληροφόρησης, υποθέτουμε ότι για το 2011 και 2012 οι βαθμοημέρες θέρμανσης δεν μεταβάλλονται.

¹⁸ Ο μειωμένος ΕΦΚ του πετρελαίου θέρμανσης αυξήθηκε τον Οκτώβριο του 2011 από τα €21/kL στα €60/kL. Αυτό σημαίνει ότι στο συγκεκριμένο σενάριο τα έσοδα του 2011 έχουν υποεκτιμηθεί, αφού ο συντελεστής έχει διατηρηθεί στα €21/kL. Με ανάλογο τρόπο αποκλίνουν και οι υπόλοιπες μεταβλητές (π.χ. η πραγματική μέση τιμή είναι υψηλότερη από αυτή που χρησιμοποιήθηκε). Εν τούτοις, δεν έγινε καμία προσαρμογή, ώστε τα ετήσια αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα *ceteris paribus* με αυτά του 2010. Η τελική τιμή δεν έχει διορθωθεί με κανένα τρόπο, δεδομένου ότι δεν προκύπτει από τα στοιχεία, αλλά από εκτιμήσεις στη βάση της σχέσης $P=(P+U)(1+v)$ και των πραγματικών στοιχείων για την τιμή προ φόρων. Για το ύψος των αποκλίσεων γίνεται αναφορά παρακάτω.

Όπως παρατηρούμε, η αρχική ζήτηση σε σχέση με αυτή του 2010 είναι μειωμένη κατά περίπου 19%, η δε εξίσωση του ΕΦΚ θα επέφερε επί πλέον μειώσεις μέχρι 25%. Αυτό που παρατηρούμε, επίσης, είναι ότι η αύξηση του ΕΦΚ έχει σημαντικά χαμηλότερη απόδοση από ό,τι προηγουμένως, κυρίως λόγω της μείωσης της ζήτησης. Συγκεκριμένα, παρά την αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ, τα συνολικά έσοδα αυξάνονται κατά € 853 εκατ., ήτοι περίπου 10% λιγότερο από την αύξηση του Πίνακα 4.1. Η μεγιστοποίηση των εσόδων πραγματοποιείται πλέον σε επίπεδο ΕΦΚ των € 731/ kL, όπου υπερβαίνουν τα αντίστοιχα έσοδα του 2010 μόλις κατά € 92 εκατ.

Διάγραμμα 4.3: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2011α

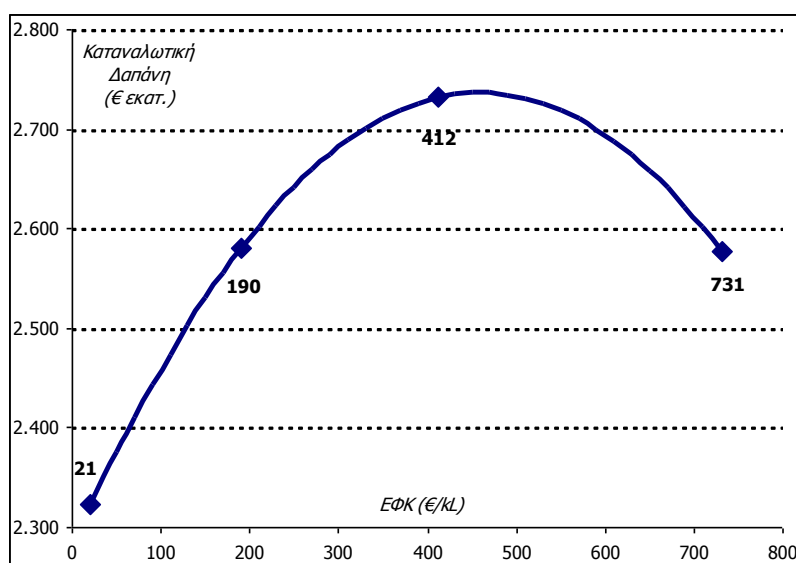
Περιληπτικά, η σύγκριση των δύο ετών μας δίνει τα εξής αποτελέσματα: Στο σενάριο βάσης, τα έσοδα του 2011 υπερβαίνουν αυτά του 2010 μόλις κατά € 33 εκατ. Στη θεωρητική περίπτωση της άνευ ορίων αύξησης του ΕΦΚ με μοναδικό αντικειμενικό σκοπό τη μεγιστοποίηση των εσόδων, στο σενάριο του 2010 θα απαιτείτο μία τεράστια αύξηση του ΕΦΚ από τα € 21/κL στα € 585/κL, η οποία θα συνεπαγόταν αύξηση των φορολογικών εσόδων ίση με € 1.033 εκατ., αλλά με σχεδόν διπλασιασμό της τιμής από τα €660/κL στα €1.342/κL. Οι αντίστοιχες μεταβολές για το 2011 θα είχαν ως εξής: Η μεγιστοποίηση των εσόδων θα ελάμβανε χώρα σε επίπεδο φόρου € 731/κL (βλέπε Διάγραμμα 4.3), η οποία σχεδόν θα διπλασίαζε την τιμή από τα €847/κL στα €1.721/κL. Από την άλλη πλευρά, τα έσοδα θα αυξάνονταν κατά περίπου €1,1 δισ., στο επίπεδο των €1.576 εκατ.

Στην περίπτωση της εξίσωσης του ΕΦΚ με αυτόν του πετρελαίου κίνησης στο ύψος των € 412/κL, στο σενάριο του 2010 η αύξηση της τιμής είναι της τάξης του 72%, στο επίπεδο των € 1.133/κL. Τα έσοδα θα αυξάνονταν κατά € 936 εκατ. Από την άλλη

πλευρά, στο σενάριο του 2011, η τιμή θα οδηγηθεί από τα €847/kL στα €1.328/kL (+57%), ενώ τα έσοδα από τα €484 εκατ. θα αυξάνονταν στα 1.337 εκατ.

Η καταναλωτική δαπάνη, όπως και στην περίπτωση του 2010, αυξάνεται μέχρι ένα μέγιστο σημείο και μετά υποτάσσεται στη μείωση της ζήτησης και βαίνει μειούμενη (Διάγραμμα 4.4). Η αύξησή της εκτιμάται στα € 409 εκατ. στην περίπτωση της εξίσωσης του ΕΦΚ, ενώ στην περίπτωση της μεγιστοποίησης των εσόδων αυτή μειώνεται στα € 255 εκατ.

Διάγραμμα 4.4: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2011α

4.2.2 Προσομοίωση 2011 β

Αν λάβουμε υπ' όψη μας ότι στην πραγματικότητα ο ΕΦΚ αυξήθηκε σε €60/kL από το μέσον Οκτωβρίου 2011 και υποθέσουμε ότι η αύξηση αυτή αφορά στο $\frac{1}{3}$ της συνολικής κατανάλωσης¹⁹, τότε το αρχικό σενάριο του 2011 διαφοροποιείται ως εξής:

Πίνακας 4.3: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2011β

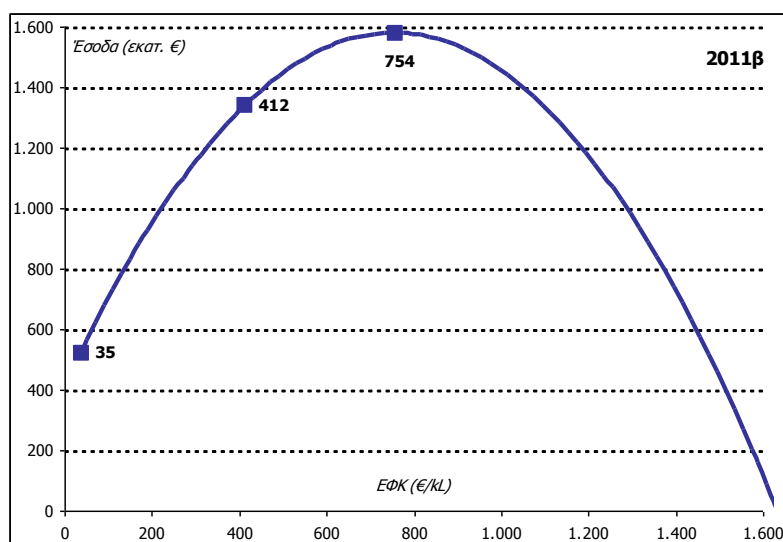
€/kL	€/kL	kL	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €						
P	U	Q	T	T _U	T _V	T _{U/T}	U/P	Ṗ	Ḡ	Ḳ	Ḳ	Ḳ
865	35	2.660.380	523	93	430	18%	5%	54%	-24%	1077%	157%	
1.328	412	2.032.636	1.342	837	505	62%	62%					

Όπως παρατηρούμε, η αύξηση του ΕΦΚ σε σχέση με το προηγούμενο σενάριο διαμορφώνει νέο μεσοσταθμικό συντελεστή ίσο με € 35/kL, δηλαδή €14 περισσότερο, και οδηγεί στην αύξηση της τελικής τιμής στα € 865/kL, δηλαδή €17 υψηλότερη από το αρχικό σενάριο. Τα φορολογικά έσοδα παρουσιάζουν αύξηση €39 εκατ. και διαμορφώνονται στα €523 εκατ., έναντι €484 εκατ. του βασικού σεναρίου. Αυτό είναι και

¹⁹ Ελλείπει άλλων στοιχείων, η υπόθεση αυτή έγινε κατόπιν αναγωγής της κατανάλωσης σε βαθμομήρες θέρμανσης.

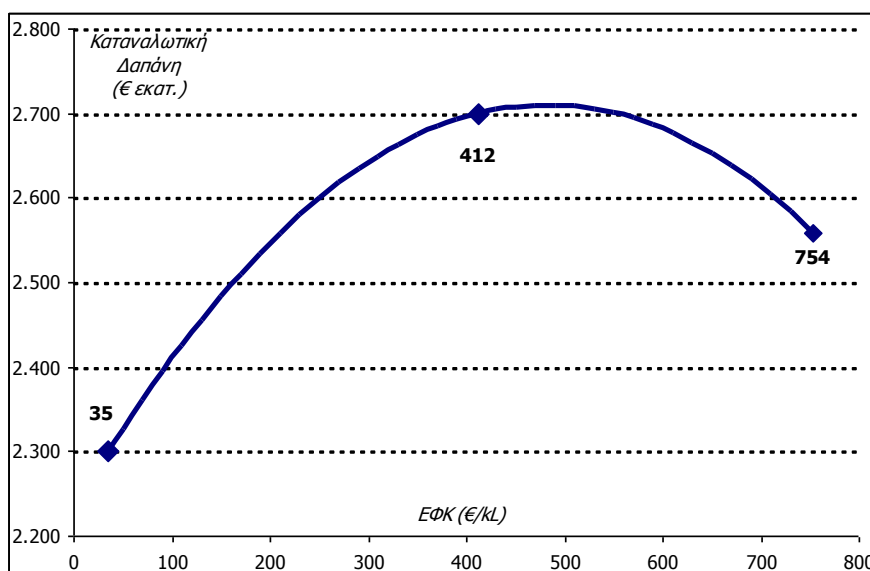
το όφελος του δημοσίου από την αύξηση του ΕΦΚ από τον Οκτώβριο 2011. Η διαφορά αυτή μεταφράζεται σε €13 εκατ. διαφοράς στην καταναλωτική δαπάνη. Η σχέση του ΕΦΚ με τα έσοδα παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 4.5, όπου τα μέγιστα έσοδα πραγματοποιούνται σε επίπεδο ΕΦΚ €754/kL.

Διάγραμμα 4.5: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2011β

Παρόμοια με του προηγούμενου σεναρίου είναι και η διαμόρφωση του ύψους της καταναλωτικής δαπάνης (Διάγραμμα 4.6).

Διάγραμμα 4.6: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2011β

4.3 Προσομοίωση 2012

Σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2012, η εξίσωση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης προβλέπεται να γίνει τον Οκτώβριο 2012, δηλαδή με ένα χρόνο καθυστέρηση σε σχέση με αυτά που προέβλεπε ο Προϋπολογισμός 2011. Στον Πίνακα 4.4 παρατίθενται οι εκτιμήσεις με βάση την «υλοποίηση» του 2011 βάσει των στοιχείων του Πίνακα 4.3. Κατ' αρχάς υπολογίζεται ένα σενάριο βάσης, όπου για λόγους συγκρισιμότητας ο ΕΦΚ παραμένει στα €60/kL, ενώ στη συνέχεια εκτιμάται η επίπτωση της αύξησης του ΕΦΚ σε €412/kL, πρώτα από τον Οκτώβριο του 2012 και στη συνέχεια ως αυτή να είχε εφαρμοστεί από την αρχή του έτους (full year effect). Η αύξηση του ΕΦΚ από €60/kL σε €412/kL από τον Οκτώβριο του 2012 εκτιμάται ότι ισοδυναμεί με ΕΦΚ €180/kL από την αρχή του έτους. Υπενθυμίζεται ότι οι εκτιμήσεις αυτές γίνονται με την υπόθεση της σταθερής τιμής προ φόρου, η οποία ορίζεται στα €725/kL (εκτιμάται ότι αυτή θα είναι η τιμή κλεισίματος του 2011 και γίνεται η υπόθεση ότι θα παραμείνει κατά μέσο όρο η ίδια για το 2012).

Ως εκ τούτου, τα βασικά δεδομένα για το 2012 διαμορφώνονται ως εξής:

Π= € 725/χιλιόλιτρο
 Ρ= € 959/χιλιόλιτρο
 U= € 60/χιλιόλιτρο
 ν= 23%
 Q= 2.351.688 χιλιόλιτρα

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, η βασική κατανάλωση για το 2012 (U=60) εκτιμάται σε 2,35 εκατ. kL, ήτοι 11,6% χαμηλότερη από την αντίστοιχη κατανάλωση του 2011. Η μείωση αυτή της κατανάλωσης είναι το αποτέλεσμα της αύξησης της μέσης τιμής κατά 11,7% και της εκτίμησης της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος κατά 5%.

Πίνακας 4.4: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ-2012

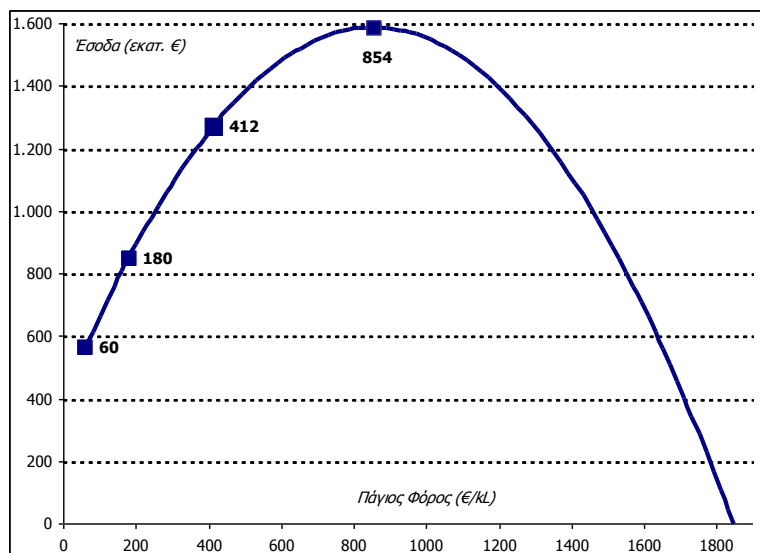
€/kL	€/kL	kL	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €	εκατ. €
P	U	Q	T	T _U	T _V	T _{U/T}	U/P	Ṗ	Ḡ	Ḳ	Ḳ	Ḳ
966	60	2.351.688	566	141	425	25%	8%					
1.113	180	2.193.511	851	395	457	46%	25%	15%	-7%	200%	51%	
1.399	412	1.887.702	1.271	778	494	61%	57%	45%	-20%	587%	125%	

Η τιμή λόγω της εξίσωσης του φόρου θα παρουσιάσει αύξηση €433/kL (περίπου 45%), η ζήτηση αναμένεται να διαμορφωθεί περίπου 7% χαμηλότερα λόγω της εξίσωσης του φόρου από τον Οκτώβριο, ενώ η εφαρμογή του μέτρου από τον Ιανουάριο θα επέφερε μείωση περίπου 20% (Πίνακας 4.4).

Για το 2012 εκτιμάται ότι τα φορολογικά έσοδα θα αυξηθούν €286 εκατ. σε σχέση με το βασικό σενάριο μη αύξησης του φόρου, ενώ η υποθετική αύξηση από την αρχή

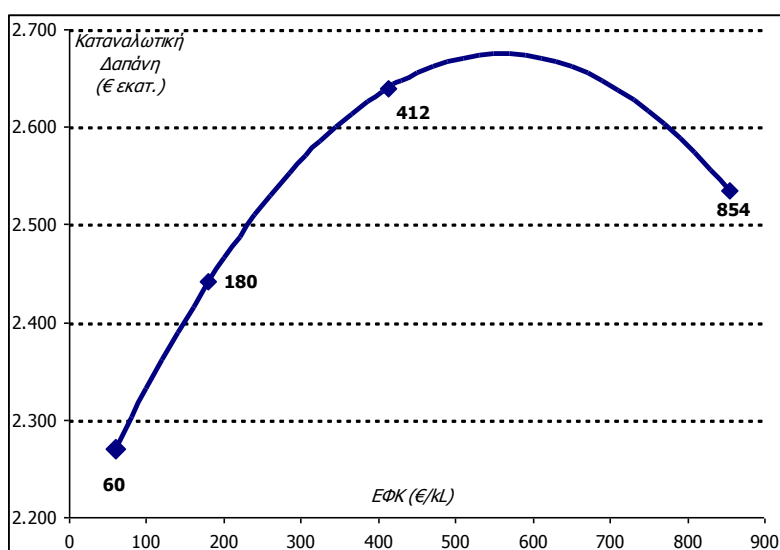
του χρόνου θα απέφερε επιπλέον έσοδα €706 εκατ. (πάντα σε σχέση με το βασικό σενάριο). Τα μέγιστα δυνατά έσοδα σε ύψος ΕΦΚ €854/kL διαμορφώνονται στο επίπεδο των €1.589 εκατ., περί τα €300 εκατ. υψηλότερα από το εξισωμένο ύψος του ΕΦΚ (Διάγραμμα 4.7).

Διάγραμμα 4.7: ΕΦΚ και Σύνολο Φορολογικών Εσόδων-2012

Η καταναλωτική δαπάνη, όπως παρατηρούμε στο Διάγραμμα 4.8 αναμένεται να αυξηθεί κατά € 171 εκατ., αν υλοποιηθεί η εξίσωση του ΕΦΚ τον Οκτώβριο του έτους (μέσος ΕΦΚ €180/kL), έναντι €369 εκατ. αν αυτή είχε γίνει από την αρχή του έτους.

Διάγραμμα 4.8: ΕΦΚ και Καταναλωτική Δαπάνη-2012

4.4 Συνολικά Αποτελέσματα και Προσομοίωση 2013

Αν η εξίσωση του ΕΦΚ είχε γίνει το 2010 θα είχε αποφέρει επί πλέον έσοδα € 936 εκατ. (=1.388-451), ποσό το οποίο θα έφερνε τα έσοδα πολύ κοντά στο προαναφερθέν μέγιστο για το 2012 δυνατό επίπεδο των €1.485 εκατ. (Πίνακας 4.5). Αυτό θα συνέβαινε παρά την υψηλή αύξηση της τιμής κατά 71,7%, η οποία θα οδηγούσε σε σοβαρή μείωση της κατανάλωσης κατά 31,5%. Η μείωση της κατανάλωσης θα περιόριζε την πρόσθετη χρηματική επιβάρυνση του καταναλωτή στα €385 εκατ.

Η αύξηση του ΕΦΚ σε €60/kL που έγινε τον Οκτώβριο του 2011 επέφερε δημοσιονομικό όφελος € 39 εκατ. (523-484) εντός του έτους σε σχέση με τα €112 εκατ. που θα προέκυπταν, αν η αύξηση είχε εφαρμοστεί από την αρχή του έτους. Αν ο ΕΦΚ είχε εξισωθεί από την αρχή του έτους, τότε εκτιμάται ότι τα έσοδα θα αυξάνονταν κατά €819 εκατ. (=1.342-523) σε σχέση με την τρέχουσα κατάσταση. Η αύξηση της τιμής θα ήταν 53,6%, η οποία σε συνδυασμό με τη μείωση της κατανάλωσης κατά 23,6% θα επιβάρυνε τον καταναλωτή με €400 εκατ.

Πίνακας 4.5: Επιπτώσεις από την αύξηση του ΕΦΚ

	€/kL	€/kL	εκατ.	εκατ. kL	εκατ.
	U	P	T	Q	PQ
2010	21	660	451	3,33	2.198
	412	1.133	1.388	2,28	2.583
	585	1.342	1.485	1,82	2.437
2011α	21	847	484	2,70	2.287
	412	1.328	1.337	2,02	2.690
	731	1.721	1.553	1,48	2.538
2011β	35	865	523	2,66	2.300
	412	1.328	1.342	2,03	2.700
	754	1.749	1.582	1,46	2.559
2012	60	966	566	2,35	2.271
	180	1.113	851	2,19	2.442
	412	1.399	1.271	1,89	2.640
	854	1.942	1.589	1,31	2.535

Σύμφωνα με όσα ισχύουν τη στιγμή που γράφονται τα παρόντα, ο ΕΦΚ ανέρχεται σε €60/kL και αναμένεται να εξισωθεί τον Οκτώβριο με αυτόν του πετρελαίου κίνησης στα €412/kL. Αυτό σημαίνει ότι τα έσοδα θα αυξηθούν κατά €328 εκατ., ενώ η τιμή θα αυξηθεί στα €1.399/kL (περίπου €1,4 το λίτρο), ανεβάζοντας τη μέση τιμή του έτους στα €1.113/kL. Η μείωση της κατανάλωσης αναμένεται να ανέλθει σε 17,5% σε σχέση με το 2011, περίπου 6% υψηλότερη από αυτή που θα είχαμε αν δεν είχε γίνει η εξίσωση. Η εξίσωση του Οκτωβρίου αναμένεται να επιβαρύνει τον καταναλωτή με €142 εκατ. εντός του 2012.

Η εξίσωση του ΕΦΚ τον Οκτώβριο του 2012 σημαίνει ότι ένα σημαντικό μέρος των επιπτώσεων από την αύξησή του μεταφέρεται στο 2013. Αν υποθέσουμε ότι η τιμή

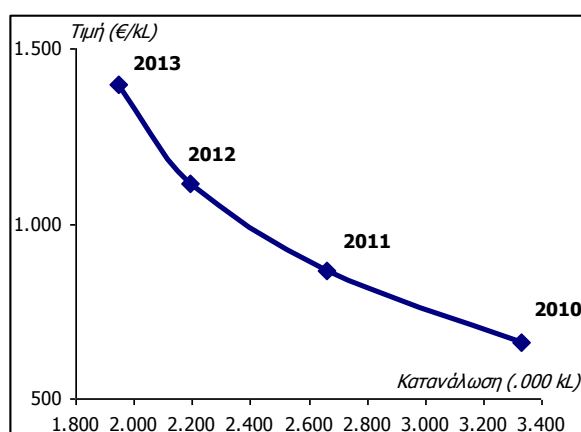
προ φόρων το 2013 θα παραμείνει σταθερή στο επίπεδο του 2012, τότε τα δεδομένα για το βασικό σενάριο (δηλαδή στη βάση του πραγματικού 2011 και υποθέτοντας ότι θα έχουμε εξίσωση του ΕΦΚ τον Οκτώβριο του 2012 στα €412/kL) διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 4.6: Διαχρονική Εξέλιξη των Βασικών Μεγεθών

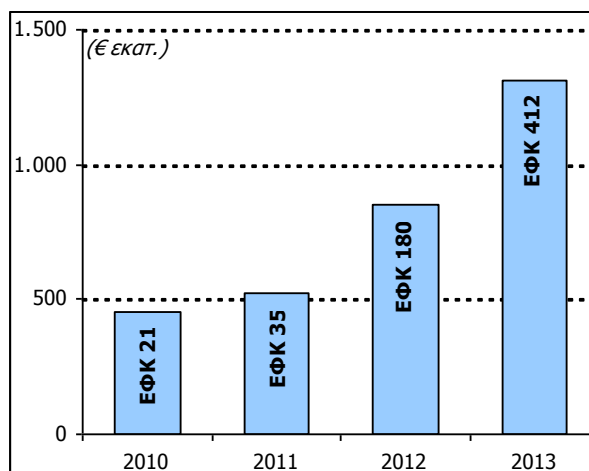
	P	Q	T	PQ
2010	660	3.331	451	2.198
2011	865	2.660	523	2.300
2012	1.113	2.194	851	2.442
2013	1.399	1.946	1.311	2.722

Σύμφωνα με τα όσα έχουν εκτεθεί προηγουμένως, η διαχρονική εξέλιξη των βασικών μεγεθών είναι αυτή που παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 4.9 και στο Διάγραμμα 4.10, όπου μεταξύ 2010 και 2013 ο ΕΦΚ αυξάνεται από €21/kL το 2010 σε €60/kL τον Οκτώβριο 2011 (μέσος όρος έτους €35/kL) και €412/kL τον Οκτώβριο 2012 (μέσος όρος έτους €180/kL).

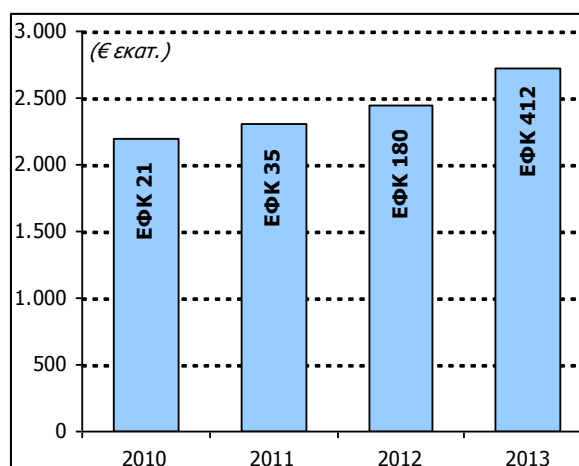
Διάγραμμα 4.9: Ζήτηση για Πετρέλαιο Θέρμανσης

Διάγραμμα 4.10: Φορολογικά Έσοδα

Διάγραμμα 4.11: Καταναλωτική Δαπάνη

Οι επιπτώσεις είναι ότι μεταξύ 2010 και 2013 η τιμή υπερδιπλασιάζεται (+112%), η ζήτηση μειώνεται κατά 42%, τα φορολογικά έσοδα σχεδόν τριπλασιάζονται (+190%) και η συνολική καταναλωτική δαπάνη αυξάνεται κατά 24%. Η συνολική επιβάρυνση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή την περίοδο 2011-2013 από την αύξηση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 1,65%, η οποία επιμερίζεται στα τρία έτη (0,17%+0,79%+0,69%).

5. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΙΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΦΚ

5.1 Η Επιβάρυνση των Νοικοκυριών και τα Κριτήρια Παροχής Ενίσχυσης

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της εξίσωσης του ΕΦΚ θα πρέπει να γίνει με τον πλέον αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο. Η αποτελεσματικότητα θα προκύψει από λύσεις που θα προκαλέσουν τα επιθυμητά οικονομικά αποτελέσματα (αύξηση των εσόδων και περιορισμό του λαθρεμπορίου) με τη μικρότερη δυνατή ταλαιπωρία στον καταναλωτή/ φορολογούμενο, τη λιγότερη αναστάτωση στην αγορά και το μεγαλύτερο βαθμό στόχευσης (ήτοι, η όποια βοήθεια να κατευθυνθεί πρώτιστα στα νοικοκυριά με τις αντικειμενικά μεγαλύτερες ανάγκες και χαμηλότερη οικονομική δυνατότητα).

Η επιβάρυνση των νοικοκυριών από την σειρά των γεγονότων που περιγράφηκαν νωρίτερα έχει δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά στην απώλεια ευημερίας από τη μείωση του όγκου της κατανάλωσης, ο οποίος, όπως είδαμε σωρευτικά μειώνεται 42% μεταξύ 2010 και 2013, ενώ το δεύτερο αφορά στην αύξηση της χρηματικής δαπάνης για την αγορά του συγκεκριμένου αγαθού, η οποία σωρευτικά αναμένεται να φθάσει το 24%, ή €524 εκατ. Η αύξηση της χρηματικής δαπάνης προέρχεται από δύο πηγές, την αύξηση της τιμής προ φόρων και την αύξηση της φορολογίας και, ειδικότερα, του ΕΦΚ.

Για το 2012 η διαφορά στην καταναλωτική δαπάνη μεταξύ της διατήρησης της φορολογίας στο επίπεδο €60/kL του 2011 και της εξίσωσης του ΕΦΚ να γίνεται από την αρχή του έτους ανέρχεται σε €369 εκατ. (=2.640-2.271), ποσό που μπορούμε να θεωρήσουμε ότι είναι η χρηματική επιβάρυνση της κατανάλωσης σε ετήσια βάση, λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ (Πίνακας 4.5). Στην πραγματικότητα, η επιβάρυνση αυτή θα μεταφερθεί κατά τα $\frac{2}{3}$ στο 2013. Με έναν απλό υπολογισμό μπορούμε να δούμε ότι αν με κάποιο τρόπο κρατούσαμε τη ζήτηση του 2012 σταθερή, στο ύψος που αντιστοιχεί σε ΕΦΚ 60€/kL, τότε η θεωρητική αύξηση της δαπάνης θα ήταν €1.018 εκατ. Άρα, μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι καταναλωτές θα απολέσουν €649 εκατ. σε όρους κατανάλωσης και €369 εκατ. σε χρηματικούς όρους.

Δεδομένης της επιβάρυνσης της κατανάλωσης, το ερώτημα που τίθεται είναι αν (μέρος από) το όφελος του δημοσίου, το οποίο, με το ίδιο σκεπτικό όπως πριν, ανέρχεται σε €706 εκατ. (=1.271-566) για το πλήρες 2012, είναι σκόπιμο και μπορεί να επιστραφεί στην κατανάλωση. Χωρίς να εισέλθουμε στη θεωρητική συζήτηση για το αν, πώς και κατά πόσο η επιβολή ή αύξηση ενός φόρου μπορεί να μειώσει την κοινωνική ευημερία, θα θεωρήσουμε δεδομένο ότι η εξίσωση του ΕΦΚ μειώνει την ευημερία

γενικά και θα προσπαθήσουμε στη συνέχεια να διερευνήσουμε πώς αυτή η απώλεια ευημερίας μπορεί να μετρηθεί.

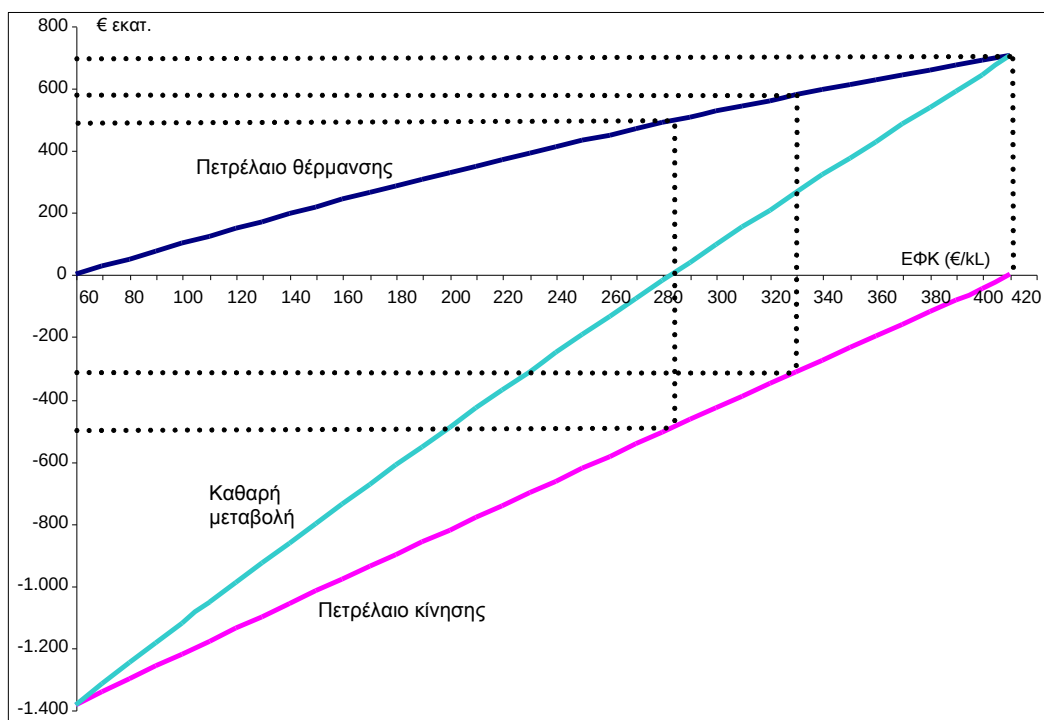
Η χρηματική επιβάρυνση της κατανάλωσης, όπως εκτιμήθηκε νωρίτερα, επιμερίζεται στα νοικοκυριά, αλλά όχι με τον ίδιο τρόπο, δεδομένου ότι η καταναλωτική συμπεριφορά κάθε νοικοκυριού διαφοροποιείται για διάφορους λόγους, όπως η εισοδηματική κατάσταση, οι κλιματικές συνθήκες του τόπου διαμονής, ο τρόπος θέρμανσης ή ο αριθμός των μελών του. Αν επιμερίζαμε το ποσόν των €369 εκατ. στα νοικοκυριά που κάνουν χρήση πετρελαίου θέρμανσης και τα οποία, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (2009) της ΕΛΣΤΑΤ (ΕΟΠ), ανέρχονται σε περίπου 3 εκατομμύρια, τότε κάθε νοικοκυριό θα έπρεπε να πάρει κατά μέσο όρο περί τα €122.

Η μέση ετήσια δαπάνη θέρμανσης του νοικοκυριού για τα έτη 2011-2013, σύμφωνα με τη μέση κατανάλωση του 2009 που προκύπτει από την ΕΟΠ (Πίνακας 7.11 του Παραρτήματος), διορθωμένη για τη μείωση του όγκου της συνολικής ζήτησης και την αύξηση των τιμών, εκτιμάται σε €830 εκατ., €881 εκατ. και €982 εκατ., αντιστοίχως. Άρα, η αύξηση της μέσης επιβάρυνσης του νοικοκυριού προκύπτει ότι ανέρχεται σε €152 σε σχέση με το 2011, κατανεμημένη στα δύο έτη (€51+€101), όπου εκτιμάται ότι τα €10 από τα €51 της επιβάρυνσης του 2011 οφείλονται στην αύξηση των τιμών προ φόρων. Αν με κάποιο τρόπο η μέση κατανάλωση παρέμενε σταθερή στο επίπεδο του 2011, τότε η συνολική επιβάρυνση των δύο ετών θα ανερχόταν σε €1.420 εκατ. (=€661 εκατ.+€759 εκατ.). Αν, λοιπόν, ο μέσος καταναλωτής αποζημιωνόταν πλήρως για την αύξηση των τιμών λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ, θα έπρεπε να του αποδοθούν €41 το 2012 και €101 το 2013. Αν αποζημιωνόταν δε και για την απολεσθείσα κατανάλωση, τα αντίστοιχα ποσά θα ήταν €170 και €423. Ως εκ τούτου, ο καθορισμός του ύψους του μέσου επιδόματος αποτελεί μια απόφαση παραμετρικού χαρακτήρα και εξαρτάται από τι συνολικό ποσό είναι διατεθειμένο το κράτος να επιστρέψει στον καταναλωτή. Επειδή, όμως, το δημόσιο τελικά θα κληθεί να μετριάσει την απώλεια ευημερίας συγκεκριμένων νοικοκυριών και όχι μέσων όρων, θα πρέπει να εξετάσουμε την κατάσταση αναλυτικά.

Ένα θέμα που πρέπει επίσης να εξετάσουμε είναι ποιο ακριβώς θα είναι το τελικό μέγεθος της επιβάρυνσης. Στην προηγούμενη ανάλυση θεωρήθηκε ως δεδομένο ότι η εξίσωση του ΕΦΚ θα γίνει στο επίπεδο των €412/kL. Εν τούτοις, η εξίσωση θα ήταν δυνατή σε χαμηλότερο επίπεδο, έτσι ώστε η απώλεια εσόδων από το πετρέλαιο κίνησης να αποζημιώνει για τα αυξημένα έσοδα του πετρελαίου θέρμανσης. Για το λόγο αυτό έγιναν οι σχετικές εκτιμήσεις, οι οποίες αφορούν σε ένα πλήρες έτος

(2012) στη βάση των υποδειγμάτων ζήτησης για το κάθε προϊόν και λαμβάνουν υπ' όψη τις αυξομειώσεις της κατανάλωσης σε ανταπόκριση των μεταβολών των τιμών. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας ως βάση τις τιμές με ΕΦΚ €60/kL και €412/kL για τα πετρέλαια θέρμανσης και κίνησης αντιστοίχως, υπολογίστηκε η διαφορά των εσόδων από τα έσοδα βάσης.

Διάγραμμα 5.1: Μεταβολή Εσόδων για Εξισωμένους Συντελεστές ΕΦΚ

Στο Διάγραμμα 5.1 παρουσιάζεται η απώλεια των εσόδων από το πετρέλαιο κίνησης (αριστερός άξονας), καθώς ο ΕΦΚ μειώνεται, σε σχέση με την ενίσχυση των εσόδων από την αύξηση του ΕΦΚ του πετρελαίου θέρμανσης. Όπως παρατηρούμε το δημοσιονομικά ουδέτερο σημείο, δηλαδή εκεί όπου η απώλεια εσόδων από το πετρέλαιο κίνησης αντισταθμίζεται ακριβώς από την αύξηση των εσόδων του πετρελαίου θέρμανσης, βρίσκεται εκεί όπου ο ΕΦΚ ισούται με €283/kL. Σε χαμηλότερο ύψος ΕΦΚ τα έσοδα από το πετρέλαιο θέρμανσης δεν είναι αρκετά για να αναπληρώσουν την απώλεια εσόδων από το πετρέλαιο κίνησης. Αντιθέτως, σε υψηλότερα επίπεδα ΕΦΚ υπάρχει καθαρό όφελος (δεξιός άξονας) για το δημόσιο μέχρι το όριο των €706/kL, όπου ο ΕΦΚ εξισώνεται προς τα πάνω, στο ύψος του παρόντος ΕΦΚ για το πετρέλαιο κίνησης (Πίνακας 7.8 του Παραρτήματος).

Από τους παραπάνω υπολογισμούς προκύπτει ότι οιαδήποτε προσπάθεια εξίσωσης του ΕΦΚ θα πρέπει να γίνει πάνω από το όριο των €283/kL, ώστε να μην υπάρξουν δημοσιονομικές απώλειες. Το όριο αυτό, όμως, είναι χαμηλότερο από τον ελάχιστο

συντελεστή των €330/kL που ορίζει η Ευρωπαϊκή νομοθεσία για το πετρέλαιο κίνησης. Άρα, ως κάτω όριο για την εξίσωση του ΕΦΚ θα πρέπει να θεωρηθούν τα €330/kL, όπου το δημόσιο έχει καθαρό όφελος € 260 εκατ. Πάντως, θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη, ότι η εξισωτική μείωση του ΕΦΚ του πετρελαίου κίνησης απευθύνεται σε ελάχιστα (τουλάχιστον προς το παρόν) νοικοκυριά και κυρίως προς τις επιχειρήσεις, ενώ η εξισωτική αύξηση του ΕΦΚ του πετρελαίου θέρμανσης απευθύνεται πρακτικά προς όλα τα νοικοκυριά. Άρα, ο ωφελημένος δεν συμπίπτει με τον ζημιωμένο, εγείροντας θέματα ανισοδιανομής του εισοδήματος.

Η πρόταση που γίνεται στην παρούσα μελέτη αφορά σε άμεση κρατική δαπάνη, η οποία θα προκαταβάλλεται στον ενδιαφερόμενο για την αντιμετώπιση των εξόδων της χειμερινής περιόδου. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται η δαιδαλώδης διαδικασία της επιστροφής φόρου, εισάγοντας ένα σχετικά απλούστερο σύστημα. Το επίδομα αυτό δεν είναι επιθυμητό, για λόγους μη στρέβλωσης του ανταγωνισμού μεταξύ καυσίμων θέρμανσης, ούτε πρακτικά δυνατό, όπως θα δούμε παρακάτω, να έχει τη μορφή επιδότησης. Είναι προτιμότερη η μορφή ενός επιδόματος θέρμανσης που θα είναι διαθέσιμο σε όλους. Έτσι προκρίνεται ένα αρκετά διαφανές σύστημα, το οποίο θα μπορεί να είναι φιλικό προς τον πολίτη, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Επιπροσθέτως, το επίδομα αυτό θα είναι μεν διαθέσιμο σε όλους, αλλά δεν θα παρέχεται αδιακρίτως.

5.2 Η Διακρίβωση των Μεγεθών

Αρχίζοντας από τα κριτήρια, φαίνεται λογικό και δίκαιο να υποθέσουμε ότι για τα κριτήρια που θα ισχύσουν θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψη τους παράγοντες που αναφέρθηκαν λίγο νωρίτερα. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να αποφασίσουμε για το ποια νοικοκυριά θα βοηθηθούν, υπό την έννοια ότι όλα τα νοικοκυριά θερμαίνονται, αλλά δεν χρησιμοποιούν όλα πετρέλαιο θέρμανσης, άρα και δεν θα επιβαρυνθούν όλα.

Σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού και Κτιρίων (ΕΣΥΕ 2001)²⁰, ο διαπιστωμένος αριθμός νοικοκυριών που διέμενε σε κανονικές κατοικίες ανερχόταν σε 3.540.485. Από αυτά, το 94,4% διέθετε κάποιο είδος θέρμανσης, ενώ το 62,4% διέμενε σε κατοικίες με κεντρική θέρμανση. Παρενθετικά θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η ύπαρξη κεντρικής θέρμανσης δεν σημαίνει αναγκαστικά και κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης (θα μπορούσε να ήταν φυσικό αέριο, αν και η χρήση του άρχισε να αυξάνεται σχετικά πρόσφατα μόνο), ενώ η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης δεν ση-

²⁰ Τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού και Κτιρίων 2011 δεν έχουν δημοσιοποιηθεί κατά το χρόνο συγγραφής της παρούσας εργασίας.

μαίνει υποχρεωτικά και κεντρική θέρμανση (μπορεί, για παράδειγμα, να χρησιμοποιείται σε σόμπες).

Πίνακας 5.1: Γεωγραφική Κατανομή των Νοικοκυριών με Θέρμανση

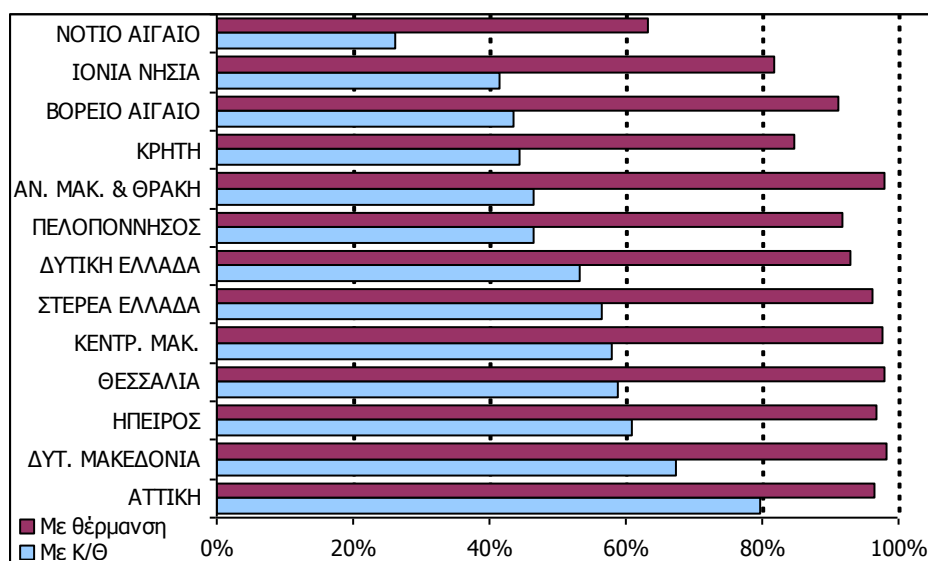
Περιφέρεια	Με θέρμανση (2001)	Με Κ/Θ (2001)	Με κατανάλωση πετρελαίου (ΕΟΠ 2008/09)
11 ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	97,9%	46,5%	75,7%
12 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	97,7%	57,8%	68,2%
13 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	98,4%	67,3%	59,1%
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	97,8%	58,8%	68,7%
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	96,6%	60,8%	84,5%
22 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	81,9%	41,6%	35,9%
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	93,0%	53,3%	73,3%
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	96,1%	56,6%	87,1%
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	91,8%	46,5%	69,1%
31 ΑΤΤΙΚΗ	96,3%	79,7%	79,7%
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	91,1%	43,5%	80,1%
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	63,1%	26,2%	36,2%
43 ΚΡΗΤΗ	84,6%	44,5%	66,5%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	94,4%	62,4%	73,3%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Απογραφής 2001, ΕΣΥΕ

Με την εξαίρεση του Νοτίου Αιγαίου τα νοικοκυριά διαθέτουν θέρμανση σε ποσοστό 80% έως 100%, με τη Δυτική Μακεδονία και τη Θεσσαλία να κατέχουν τα υψηλότερα ποσοστά (Πίνακας 5.1 και Διάγραμμα 5.2). Η εικόνα αλλάζει αν δούμε τα νοικοκυριά με κεντρική θέρμανση, όπου η Αττική κατέχει τα πρωτεία με ποσοστό που αγγίζει το 80%, ενώ το Νότιο Αιγαίο κατέχει και εδώ την τελευταία θέση με 26,2%. Αυτό που θα πρέπει να προσέξουμε είναι η διαφορά μεταξύ των δύο μεγεθών, η οποία ασφαλώς αφορά σε άλλο είδος θέρμανσης (π.χ. σόμπες, κλιματισμός, τζάκια κ.λπ.) και φαίνεται να είναι περισσότερο διαδεδομένο στην επαρχία.

Σε κάθε περίπτωση, φαίνεται ότι τεχνικά θα είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί ποια νοικοκυριά χρησιμοποιούν πετρέλαιο θέρμανσης. Ακόμα και αν αυτό ήταν δυνατόν, θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψη ότι ο τρόπος θέρμανσης είναι δυνατόν να μεταβάλλεται διαχρονικά, άρα η παρακολούθηση των αλλαγών αυτών πιθανότατα θα έχει αρκετά υψηλό διοικητικό κόστος. Για τους λόγους αυτούς, εφ' όσον υπάρξει πρόθεση επιστροφής ενός μέρους των επί πλέον φορολογικών εσόδων στους φορολογούμενους, τότε είναι προτιμότερο αυτή να γίνει με τη μορφή επιδόματος θέρμανσης στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Διάγραμμα 5.2: Γεωγραφική Κατανομή των Νοικοκυριών με Θέρμανση

Η έρευνα ΕΟΠ 2009 αφορά σε πιο πρόσφατη περίοδο από εκείνη της Απογραφής και δίνει ενδιαφέρουσες πληροφορίες (Πίνακας 5.1, τελευταία στήλη). Χωρίς να παραβλέπουμε τις διαφορετικές χρονικές περιόδους αναφοράς των δύο ερευνών, θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε εν πολλοίς τις διαφορές των στοιχείων της προτελευταίας στήλης από την τελευταία ως θέρμανση με σόμπες πετρελαίου, μόνο που στις περιπτώσεις της Δυτικής Μακεδονίας και των Ιονίων Νήσων τα αποτελέσματα δεν είναι λογικά (το ποσοστό με κεντρική θέρμανση είναι μεγαλύτερο του ποσοστού με χρήση πετρελαίου θέρμανσης), γεγονός που πιθανό να οφείλεται σε στατιστικά σφάλματα και θα πρέπει να μας καταστήσει επιφυλακτικούς. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι η Απογραφή αναφέρει 3.540.485 νοικοκυριά (σε κανονικές κατοικίες) για το 2001, ενώ η ΕΟΠ εκτιμά 4.114.160 νοικοκυριά για το 2009²¹. Η αύξηση αυτή, όμως, που ανέρχεται σε περίπου 16%, δύσκολα μπορεί να συνδυαστεί με τη μείωση πληθυσμού που γνωρίζουμε ότι προκύπτει από την Απογραφή 2011. Παρ' όλα αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι στην ΕΟΠ η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης για το 2009 καταγράφεται λίγο περισσότερο από 4 εκατ. κL, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπ. Οικονομικών ήταν 3,9 εκατ. κL. Από την άλλη πλευρά, όμως, ο συνδυασμός γεωγραφικής περιφέρειας, ορεινότητας και αριθμού μελών νοικοκυριού για την απάντηση σε ερωτήματα, όπως π.χ. ποια είναι η ετήσια κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης (ή η αξία του), ενώ απαιτεί συνολικά 234 κυψέλες πληροφορίας (13 περιφέρειες x 6 ομάδες για τον αριθμό μελών νοικοκυριού x 3 ομάδες ορεινότητας), εν τούτοις περι

²¹ Το Υπ. Οικονομικών/ΓΓΠΣ κατέγραψε 5.694.978 φορολογικές δηλώσεις. Ο αριθμός αυτός, όμως, είναι πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των νοικοκυριών και δεν μπορεί να τον προσεγγίσει, κυρίως επειδή φορολογικές δηλώσεις μπορούν υποβάλλονται χωριστά από άτομα που ανήκουν στο ίδιο νοικοκυριό.

το $\frac{1}{4}$ εμφανίζεται κενό, με αρκετά από τα στοιχεία να μην περνούν το λογικό έλεγχο (βλέπε Πίνακα Π2 του Παραρτήματος). Γενικά, η αρκετά υψηλή σύμπτωση των μεγεθών στην κατανάλωση θα ήταν, ίσως, μικρότερη αν στην ΕΟΠ συμπεριλαμβανόταν και ένας αριθμός νοικοκυριών σε διάφορες περιοχές, για τα οποία η αναγωγή του δείγματος της ΕΟΠ δίνει μηδενικές αξίες. Φαίνεται, όμως, ότι η αξιοπιστία των στοιχείων της ΕΟΠ αυξάνεται σε όσο υψηλότερο επίπεδο ομαδοποίησης μεταβαίνουμε και, μάλιστα, ενώ τα απόλυτα μεγέθη παρουσιάζουν αποκλίσεις σε σχέση με άλλες πηγές, οι ποσοστιαίες κατανομές ίσως είναι πιο αξιόπιστες. Αυτά είναι αναμενόμενα, δεδομένου ότι το δείγμα της έρευνας αυτής δεν έχει σχεδιαστεί για να λαμβάνει υπ' όψη τις μεταβλητές που χρησιμοποιούμε και μάλιστα σε μεγάλη λεπτομέρεια (για παράδειγμα, είναι μάλλον αναμενόμενο να μην υπάρχει δείγμα, π.χ. για τις ορεινές περιοχές της Αττικής, πολύ δε περισσότερο για πενταμελή νοικοκυριά της ορεινής Δυτικής Μακεδονίας που καταναλώνουν πετρέλαιο θέρμανσης).

Για τους παραπάνω λόγους επιχειρήθηκε στο μέτρο του δυνατού η διόρθωση ή/και συμπλήρωση των μεγεθών της ΕΟΠ, όσον αφορά στη γεωγραφική κατανομή των νοικοκυριών (ανά ΥΠΑ), ανάλογα με την ορεινότητα και τον αριθμό παιδιών. Η παρέμβαση αυτή έγινε με σημείο εκκίνησης την Απογραφή 2001 και ακολουθήθηκαν τα εξής βήματα: πρώτον, χρησιμοποιήθηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία της Απογραφής 2001 για την κατανομή των νοικοκυριών ανά γεωγραφική περιφέρεια και ορεινότητα σύμφωνα με την κατανομή του μόνιμου πληθυσμού σε πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Στη συνέχεια έγινε αναγωγή του υπολογισθέντος αριθμού νοικοκυριών ανά γεωγραφική περιφέρεια στο σύνολο των νοικοκυριών της ΕΟΠ. Τέλος, ο υπολογισθείς αριθμός νοικοκυριών ανά γεωγραφική περιφέρεια και ορεινότητα κατανεμήθηκε αναλόγως του αριθμού μελών του νοικοκυριού, χρησιμοποιώντας τη σχετική κατανομή της Απογραφής 2001 ανά ΥΠΑ και σιωπηρά υποθέτοντας ότι η κατανομή παραμένει σταθερή ασχέτως της ορεινότητας του νοικοκυριού²² (Πίνακας 7.6 του Παραρτήματος).

Έχοντας προσεγγίσει τον αριθμό των νοικοκυριών, μπορούμε πλέον να στραφούμε στον τρόπο προσδιορισμού του ποσού που θα αντιστοιχεί σε κάθε νοικοκυριό για την κάλυψη των αναγκών του. Οι παράγοντες που θα λάβουμε υπ' όψη μας κατ' αρχάς είναι οι κλιματικές συνθήκες και ο αριθμός των μελών του νοικοκυριού. Οι κλιματικές

²² Όπως αναφέραμε προηγουμένως, ο συνολικός αριθμός των νοικοκυριών της ΕΟΠ ίσως είναι υπερεκτιμημένος. Επίσης, είναι πιθανόν η ΕΟΠ να έχει υποεκτιμήσει τον αριθμό νοικοκυριών με μεγάλο μέγεθος (5 και 6+ μέλη). Όπως αναφέρεται στο κείμενο, για το μεν συνολικό αριθμό των νοικοκυριών έχει χρησιμοποιηθεί η ΕΟΠ, ενώ για τον αριθμό νοικοκυριών με μεγάλο μέγεθος έχει χρησιμοποιηθεί η «υπερεκτίμηση» της Απογραφής 2001. Δεδομένου ότι ο αριθμός των νοικοκυριών θα καθορίσει και το συνολικό κόστος του συστήματος επιστροφής χρημάτων, προτιμήσαμε οι υπολογισμοί να στηριχθούν σε πιθανές υπερεκτιμήσεις, παρά υποεκτιμήσεις, υπό την έννοια ότι τα τελικά κόστη που θα πραγματοποιηθούν είναι ασφαλέστερο να είναι χαμηλότερα, παρά υψηλότερα, των εκτιμήσεων.

συνθήκες μπορούν να προσδιοριστούν σε επίπεδο περιφέρειας από τις βαθμομημέρες θέρμανσης (ΒΘΗ). Επιπροσθέτως, μπορούμε να τυποποιήσουμε τη μεταβλητή, χρησιμοποιώντας ως μέγεθος αναγωγής την περιφέρεια με το χαμηλότερο αριθμό ΒΘΗ (Νότιο Αιγαίο). Κατ' αυτό τον τρόπο προκύπτει ένας Συντελεστής Βαθμομερών Θέρμανσης (ΣΒΘΗ), ο οποίος παίρνει την τιμή 1 για το Νότιο Αιγαίο και στη συνέχεια κλιμακώνεται προς τα πάνω (Πίνακας 5.2).

Πίνακας 5.2: Βαθμομημέρες Θέρμανσης (ΒΘΗ) κατά Γεωγραφική Περιφέρεια, μέσος όρος 2005-2009

ΥΠΑ	ΒΘΗ	ΣΒΘΗ
11 ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	1.877	2,9
12 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.823	2,8
13 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2.379	3,6
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.673	2,6
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	1.835	2,8
22 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	1.216	1,9
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.323	2,0
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.377	2,1
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.296	2,0
31 ΑΤΤΙΚΗ	1.087	1,7
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.164	1,8
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	655	1,0
43 ΚΡΗΤΗ	855	1,3
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.536	2,3

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

Όπως παρατηρούμε και στο Διάγραμμα 5.3, υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στις κλιματικές συνθήκες μεταξύ των γεωγραφικών περιφερειών με τη Δυτική Μακεδονία να είναι σχετικά η πιο «κρύα» περιφέρεια, 3,6 φορές τις ΒΘΗ της πιο «ζεστής» περιφέρειας (Νότιο Αιγαίο). Συνολικά, οι 8 από τις 13 περιφέρειες βρίσκονται κάτω από το μέσο όρο της χώρας, με τις Θεσσαλία, Ήπειρο, Κεντρική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία & Θράκη και Δυτική Μακεδονία (δηλαδή ο ελληνικός Βοράς) να παρουσιάζουν τις υψηλότερες ανάγκες για θέρμανση.

Οι ΥΠΑ, όμως, δεν αποτελούν ενιαίες γεωγραφικές και κλιματικές περιοχές δεδομένου ότι η κάθε μία περιλαμβάνει κατοικούμενες περιοχές σε διάφορα υψόμετρα, άρα και διαφορετικές κλιματικές συνθήκες. Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμη η διάκριση σε πεδινές (Π), ημιορεινές (Η) και ορεινές περιοχές (Ο), σύμφωνα με τη διάκριση της ΕΛΣΤΑΤ²³. Οι ανάγκες θέρμανσης λόγω του υψομέτρου μιας περιοχής μπορεί να καθοριστεί αν λάβουμε υπ' όψη τα στοιχεία της ΕΟΠ με τη χρήση της μέσης κατανάλωσης. Και σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να δώσουμε την τιμή 1 στη μέση κα-

²³ Βλέπε στο Παράρτημα για τους πλήρεις ορισμούς.

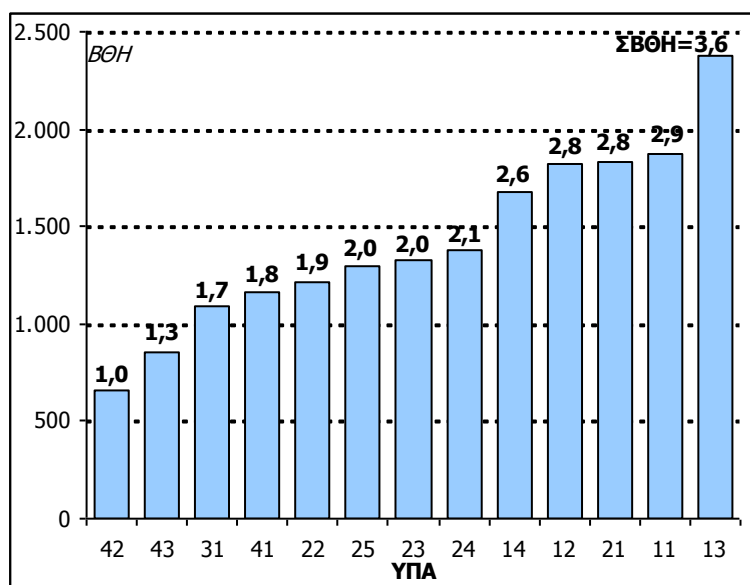
τανάλωση των πεδινών περιοχών, οπότε οι υψομετρικοί συντελεστές (ΥΣ) που προκύπτουν για πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές είναι:

$$\Pi=1,00$$

$$H=1,06$$

$$O=1,30$$

Διάγραμμα 5.3: Βαθμομήρες Θέρμανσης και Συντελεστής ΒΘΗ

Οι συντελεστές αυτοί θεωρείται ότι προσεγγίζουν τις ενεργειακές ανάγκες για θέρμανση, οι οποίες σε σχέση με αυτές των πεδινών περιοχών είναι 6% υψηλότερες για τις ημιορεινές περιοχές και 30% για τις ορεινές περιοχές.

Πίνακας 5.3: Γεωγραφικοί Συντελεστές

ΥΠΑ		Υψόμετρο		
		Π	Η	Ο
11	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	2,86	3,03	3,74
12	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2,78	2,95	3,63
13	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3,63	3,85	4,74
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2,55	2,71	3,33
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	2,80	2,97	3,65
22	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	1,86	1,97	2,42
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	2,02	2,14	2,63
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	2,10	2,23	2,74
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1,98	2,10	2,58
31	ΑΤΤΙΚΗ	1,66	1,76	2,17
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,78	1,88	2,32
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,00	1,06	1,30
43	ΚΡΗΤΗ	1,30	1,38	1,70

Αν οι υψομετρικοί συντελεστές συνδυαστούν με τους ΣΒΘΗ, τότε προκύπτουν οι παραπάνω γεωγραφικοί συντελεστές (Πίνακας 5.3). Η γεωγραφική διαφοροποίηση μας

έχει δώσει γεωγραφικούς συντελεστές (ΓΣ) που κυμαίνονται από 1 (πεδινή περιοχή του Νοτίου Αιγαίου) έως 4,74 (ορεινή περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας), δηλαδή οι ετήσιες ανάγκες θέρμανσης σε μία ορεινή περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας είναι 4,74 φορές υψηλότερες από ό,τι σε μία πεδινή περιοχή του Νοτίου Αιγαίου.

Το επόμενο βήμα είναι η διαφοροποίηση αναλόγως του αριθμού των μελών του νοικοκυριού. Τυποποιώντας τη μεταβλητή με βάση το μονομελές νοικοκυριό το οποίο παίρνει την τιμή 1, προκύπτει ότι ο συντελεστής του μεγέθους του νοικοκυριού (ΣΜΝ) είναι:

1 μέλος:	1,00
2 μέλη:	1,38
3 μέλη:	1,46
4 μέλη:	1,57
5 μέλη:	1,77
6+ μέλη:	2,03

Ο ΣΜΝ μας δείχνει ότι π.χ. οι ανάγκες θέρμανσης ενός πολυμελούς νοικοκυριού είναι περίπου διπλάσιες από αυτές ενός μονομελούς. Αν συνδυάσουμε τον ΣΜΝ με τον ΓΣ, τότε προκύπτει ένας πίνακας, ο οποίος μας δίνει ένα συντελεστή των αναγκών θέρμανσης ($\Sigma\text{ΑΘ} = \Gamma\text{Σ} \times \Sigma\text{ΜΝ}$) για κάθε δυνατό συνδυασμό γεωγραφικής περιφέρειας, υψομέτρου και αριθμού μελών νοικοκυριού. Το μέγεθος αναφοράς είναι το μονομελές νοικοκυριό σε πεδινή περιοχή του Νοτίου Αιγαίου, το οποίο έχει το χαμηλότερο συντελεστή (1). Τον υψηλότερο συντελεστή (9,6) έχει ένα πολυμελές νοικοκυριό της Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο εκτιμάται ότι έχει περίπου 10 φορές υψηλότερες ανάγκες θέρμανσης από το νοικοκυριό αναφοράς (Πίνακας 7.10 του Παραρτήματος).

Αυτό που απομένει πλέον είναι να οριστεί το ύψος του επιδόματος θέρμανσης για το νοικοκυριό αναφοράς, οπότε αμέσως προκύπτει το ύψος του επιδόματος για όλα τα νοικοκυριά. Αν στη συνέχεια πολλαπλασιάσουμε το ύψος του επιδόματος με τον αριθμό των νοικοκυριών (Πίνακας 7.6 του Παραρτήματος), τότε θα προκύψει το συνολικό κόστος της ενίσχυσης. Πριν επιχειρήσουμε να εκτιμήσουμε αυτά τα μεγέθη, θα πρέπει να έχουμε μια εικόνα τι αντιπροσωπεύουν στα εισόδημα και την κατανάλωση του νοικοκυριού.

Η δαπάνη για θέρμανση είναι κατά μέσο όρο 2,3% της συνολικής, δηλαδή σχετικά χαμηλή (Πίνακας 5.4). Ακόμα και αν λάβουμε υπ' όψη μας τις σχετικές μεταβολές των μεγεθών μεταξύ 2009 και 2012, οι υπολογισμοί δεν δίνουν μερίδιο κατανάλωσης πάνω από 3%. Το στοιχείο αυτό θα μας επέτρεπε, κατ' αρχάς να συμπεράνουμε ότι η δαπάνη για θέρμανση δεν αποτελεί σημαντικό στοιχείο της κατανάλωσης και, ως εκ τούτου θα ήταν δυνατή η μη αποζημίωση του καταναλωτή, ώστε να μεγιστοποιηθούν τα καθαρά έσοδα από τη φορολογία.

Πίνακας 5.4: Η Δαπάνη για Θέρμανση σε σχέση με τη Συνολική Δαπάνη του Νοικοκυριού

Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
	1	2	3	4	5	6+	
1	2,8%	2,6%	1,9%	2,0%	2,3%	2,3%	2,2%
2	3,5%	3,1%	2,4%	1,9%	2,1%	2,9%	2,5%
3	7,9%	4,7%	3,8%	3,2%	2,2%	2,4%	4,2%
Σύνολο	3,0%	2,7%	2,0%	2,0%	2,2%	2,4%	2,3%

Παρ' όλα αυτά, για τις ορεινές περιοχές το ποσοστό είναι σχεδόν διπλάσιο, 4,2%, ενώ για ένα μονομελές νοικοκυριό φτάνει το 7,9% (Πίνακας 5.4). Ακόμη υψηλότερα ποσοστά θα παρατηρήσουμε αν κάνουμε τους αναλυτικούς υπολογισμούς, όπου προκύπτουν πολλές περιπτώσεις με πάνω από 5%, κάποιες πάνω από 10% και μία 24%, κατά συντριπτική πλειοψηφία στις ορεινές περιοχές. Όσο και αν γνωρίζουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σφάλματα σε αυτές τις μετρήσεις, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να αγνοηθεί και μάλλον ενισχύει την άποψη ότι κάποιο είδος στοχευμένης ενίσχυσης πρέπει να υπάρξει. Κάποιες κατηγορίες νοικοκυριών, όπως τα ορεινά και τα μονομελή έχουν πρόβλημα εισοδήματος, πρόβλημα που πιθανό να έχει επιδεινωθεί μέχρι σήμερα (Πίνακας 7.13 του Παραρτήματος). Ολιγομελή νοικοκυριά, και δη τα ορεινά, χαρακτηρίζονται από πολύ υψηλά ποσοστά φτώχειας (Πίνακας 5.5).

Πίνακας 5.5: Ποσοστά Οικονομικής Επισφάλειας

Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
	1	2	3	4	5	6+	
1	28,2%	23,8%	8,2%	9,0%	20,6%	23,2%	17,2%
2	42,7%	31,7%	19,0%	10,8%	23,1%	28,9%	24,8%
3	56,9%	53,7%	33,1%	24,9%	19,9%		43,5%
Σύνολο	31,9%	26,8%	11,0%	9,8%	21,0%	22,3%	19,6%

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι τα εισοδήματα πιθανότατα κυμαίνονται γύρω από το μέσο τους περισσότερο από όσο η δαπάνη για θέρμανση, άρα έχουμε νοικοκυριά για τα οποία ο αριθμητής είναι μεν κοντά στο μέσο όρο, αλλά ο παρονομαστής σημαντικά χαμηλότερος. Άρα, η δαπάνη για θέρμανση μπορεί να αποτελεί σημαντικό μέρος του εισοδήματος (και της δαπάνης) για έναν αριθμό νοικοκυριών. Επί πλέον, δεν πρέπει να αγνοήσουμε το γεγονός ότι τα εισοδηματικά ασθενέστερα νοικοκυριά πιθανότατα μειώνουν τις δαπάνες θέρμανσης και έτσι το χαμηλό ποσοστό στο εισόδημά τους είναι αποτέλεσμα ματαιωθείσας κατανάλωσης.

Το ύψος της ετήσιας δαπάνης για θέρμανση κυμαίνεται αναλόγως της ορεινότητας και του αριθμού μελών των νοικοκυριών, από €492 έως €1.365 για το 2009²⁴ (Πίνακας 7.11, Παράρτημα). Τα ποσά αυτά εκτιμάται ότι είναι αυξημένα έναντι του 2009 κατά περίπου 22% το 2012 και 35% το 2013, οι δε επιβαρύνσεις των 18 αντιπροσωπευτικών κατηγοριών νοικοκυριών σε σχέση με το 2011 χονδρικά κυμαίνονται μεταξύ €35 και €95 για το 2012 και €100 και €290 για το 2013. Άρα η συνολική μέση χρηματική απώλεια των νοικοκυριών λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ (χωρίς την αύξηση των προ φόρων τιμών) εκτιμάται σε στρογγυλοποιημένα ποσά από €28 έως €77 για το 2012 και €45 έως €124 για το 2013.

Οι παραπάνω υπολογισμοί μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το επίδομα θέρμανσης στο νοικοκυριό αναφοράς θα πρέπει να είναι €12 για το 2012 και €20 για το 2013 (διαιρώντας τα μέσα κάτω όρια με 2,3, που είναι ο ΣΒΘΗ για το σύνολο χώρας, για να βρεθεί το ποσό για το νοικοκυριό αναφοράς). Στη λογική αυτή τα νοικοκυριά θα αποζημιωθούν πλήρως για τη χρηματική απώλεια που θα υποστούν, αλλά όχι για τη μείωση της κατανάλωσής τους.

Βασιζόμενοι στην υπόθεση ότι η εξίσωση του ΕΦΚ θα γίνει στο τρέχον επίπεδο του ΕΦΚ του πετρελαίου κίνησης από τον Οκτώβριο 2012, εκτιμήθηκε ότι η αύξηση των εσόδων θα ανέλθει σε €328 εκατ. το 2012 και €459 εκατ. το 2013 (Πίνακας 4.6). Όπως φαίνεται και στους αναλυτικούς πίνακες του Παραρτήματος (Πίνακας 7.14), το όφελος για τα νοικοκυριά θα κυμαινόταν από €12 έως €115 για το 2012 και €20 έως €192 για το 2013, ενώ το κόστος του επιδόματος για το δημόσιο θα ανερχόταν σε €150 εκατ. και €250 εκατ. αντιστοίχως για τα δύο έτη. Αν, δηλαδή, οι καταναλωτές αποζημιωθούν για την επί πλέον χρηματική δαπάνη (δηλαδή, αφού θα έχουν ήδη μειώσει την κατανάλωσή τους), τότε το καθαρό όφελος για το δημόσιο εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε €178 εκατ. το 2012 και €209 εκατ. το 2013. Είναι εύκολο να διαπιστώσουμε ότι αυτό σημαίνει ότι η αύξηση των καθαρών εσόδων των δύο ετών θα μειωνόταν περίπου στο μισό (χωρίς να προσμετράται το όφελος που προκύπτει από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής από το λαθρεμπόριο).

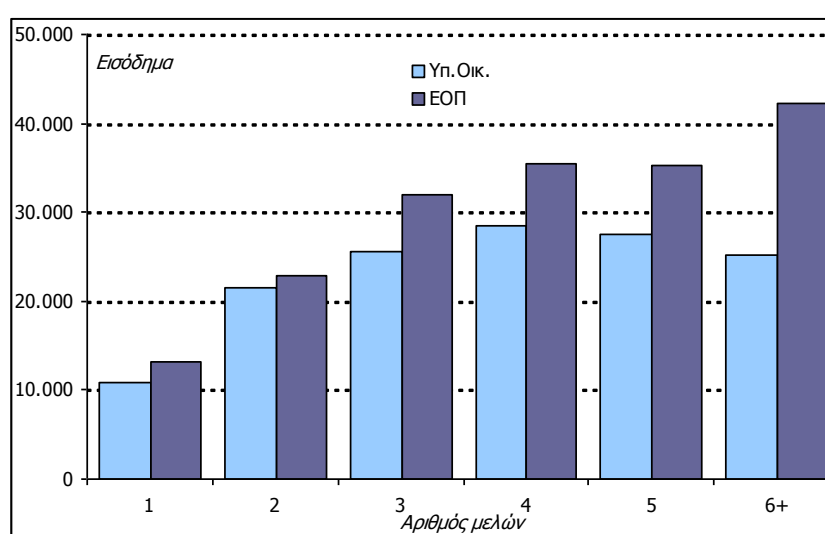
Μέχρι τώρα δεν ασχοληθήκαμε με τον παράγοντα του εισοδήματος, ο οποίος μπορεί να αποτελέσει κριτήριο, όχι προσδιορισμού του ύψους επιδόματος, όπως οι παράγοντες που εξετάσαμε μέχρι τώρα, αλλά αποκλεισμού από αυτό. Το ζητούμενο είναι να προσδιοριστούν τα νοικοκυριά με έναν ορισμένο αριθμό μελών που πληρούν κάποια εισοδηματικά κριτήρια. Τα μέσα εισοδήματα που έχουν δηλώσει στην ΕΟΠ τα 18

²⁴ Θα πρέπει να προσέξουμε, όμως, ότι η διακύμανση είναι πολύ υψηλότερη στα αναλυτικά στοιχεία ανά περιφέρεια. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, θα πρέπει να παραμείνουμε επιφυλακτικοί για την ποιότητα των αναλυτικών στοιχείων, λόγω των περιορισμών του δείγματος και άλλων στατιστικών προβλημάτων, όπως προαναφέραμε.

αντιπροσωπευτικά νοικοκυριά κυμαίνονται από €8.333 έως €42.944 (Πίνακας 7.13 του Παραρτήματος). Αν τα εξετάσουμε μόνο από την πλευρά του αριθμού των μελών, τότε το μέσο εισόδημα κυμαίνεται από €13.240 έως €42.210.

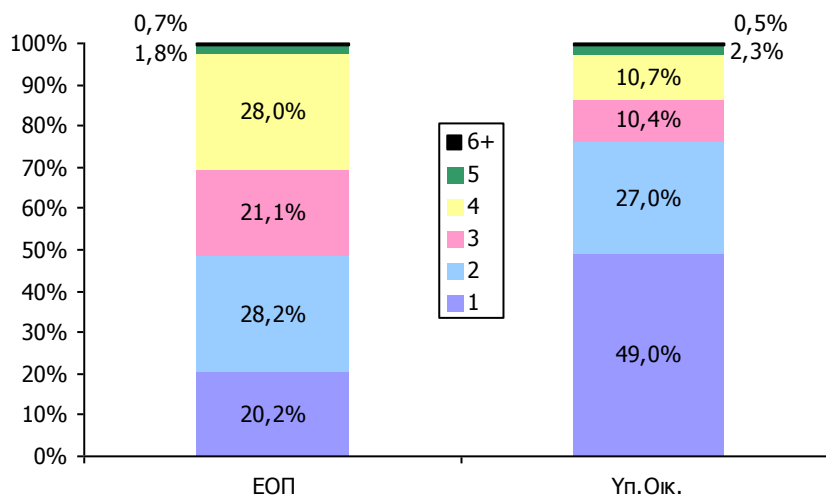
Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπ. Οικονομικών, το μέσο εισόδημα που δηλώνεται κυμαίνεται από €10.795 έως €27.585 και μάλιστα με διαφορετική κατανομή. Στο Διάγραμμα 5.4 παρατηρούμε ότι ενώ το μέσο εισόδημα στην ΕΟΠ αυξάνεται σταθερά με την αύξηση του μεγέθους του νοικοκυριού, τα στοιχεία του Υπ. Οικονομικών δείχνουν μια κάμψη για πενταμελή νοικοκυριά και άνω.

Διάγραμμα 5.4: Μέσο Εισόδημα κατά Μέγεθος Νοικοκυριού

Συγχρόνως, η κατανομή των νοικοκυριών διαφέρει και μάλιστα με τρόπο που φαίνεται πως τα νοικοκυριά της ΕΟΠ στις φορολογικές δηλώσεις «μεταφέρονται» από νοικοκυριά με 3 και 4 μέλη σε μονομελή νοικοκυριά, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 5.5. Εδώ φταίει το γεγονός πως, για διάφορους λόγους, ο αριθμός των ατόμων ενός νοικοκυριού δεν συμπίπτει με τον αριθμό των ατόμων που περιλαμβάνονται σε μια δήλωση της εφορίας. Οι αναντιστοιχίες αυτές δυσχεραίνουν την προσπάθεια υπολογισμού των ατόμων που ανήκουν σε νοικοκυριά με συγκεκριμένο αριθμό ατόμων και έχουν ένα ορισμένο ύψος εισοδήματος. Δεδομένου δε ότι το σχήμα που προτείνουμε θα λειτουργεί μέσω των φορολογικών δηλώσεων του Υπ. Οικονομικών, τότε είναι πιθανόν άτομα που ανήκουν σε τριμελή ή τετραμελή νοικοκυριά να έχουν την επιδοματική μεταχείριση μονομελούς νοικοκυριού, ενώ συγχρόνως τα υπόλοιπα μέλη του νοικοκυριού θα εισπράττουν άλλο ένα επίδομα. Σε μια τέτοια περίπτωση οι εκτιμήσεις είναι επισφαλείς, αλλά υπολογίζεται ότι το κόστος θα μπορούσε μέχρι και να διπλασιαστεί.

Διάγραμμα 5.5: Διαφορές μεταξύ ΕΟΠ και Υπ. Οικονομικών στη σύνθεση των Νοικοκυριών

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, μπορούμε να επιχειρήσουμε να καθορίσουμε εισοδηματικά κατώφλια, πάνω από τα οποία δεν θα παρέχεται το επίδομα. Αν, για παράδειγμα, ορίσουμε ως κατώφλι ένα στρογγυλοποιημένο ποσό που θα αντιστοιχεί στο 50% του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος, τότε, τα όρια θα είναι ως εξής:

Νοικοκυριά με 1 άτομο:	(5.398)	5.000
Νοικοκυριά με 2 άτομα:	(10.769)	10.000
Νοικοκυριά με 3 άτομα:	(12.817)	12.000
Νοικοκυριά με 4 άτομα:	(14.264)	15.000
Νοικοκυριά με 5 άτομα:	(13.793)	15.000
Νοικοκυριά με 6+ άτομα:	(12.610)	15.000

Τέτοια είδους όρια θα περιόριζαν σημαντικά τον αριθμό των δικαιούχων και θα περιόριζαν το κόστος του επιδόματος. Εκτιμάται ότι περίπου τα τρία τέταρτα όσων υποβάλλουν δηλώσεις δεν θα εδικαιούνται επιδόματος. Κατ' αυτό τον τρόπο ένα βασικό επίδομα ύψους €12 (μονομελές νοικοκυριό σε πεδινή περιοχή του Ν. Αιγαίου), το οποίο θα μπορούσε να φτάσει τα €115 (για μεγάλο νοικοκυριό σε ορεινή περιοχή της Δυτ. Μακεδονίας), θα είχε συνολικό κόστος €150 εκατ. (για το 2012). Το κόστος αυτό περιορίζεται στα €42 εκατ. αν χρησιμοποιηθούν τα προαναφερθέντα εισοδηματικά κριτήρια. Για το 2013, το επίδομα €20 έως €192 θα έχει κόστος €250 εκατ., ενώ με τα εισοδηματικά κριτήρια θα περιοριζόταν σε €71 εκατ. Για κάθε €10 αύξησης του βασικού επιδόματος θα έχουμε αύξηση της δημόσιας δαπάνης κατά €125 εκατ., ή €35 εκατ. στην περίπτωση της χρήσης των εισοδηματικών κριτηρίων. Επίσης, η μετακίνηση του ορίου στο επόμενο κλιμάκιο (δηλαδή τα όρια θα αυξάνοντο σε €10.000, €12.000, €15.000 και €20.000) θα επέφερε επί πλέον κόστος €20 εκατ. για το 2012

και €33 εκατ. για το 2013 (Πίνακας 7.23). Γενικά, αν εφαρμοστούν τα εισοδηματικά κριτήρια επιλεξιμότητας, τότε η αύξηση των καθαρών εσόδων θα ανέλθει σε €276 εκατ. το 2012 και €388 εκατ. το 2013.

Το ποσό του επιδόματος, όπως είδαμε, είναι περιορισμένο το 2012, λόγω της μη εφαρμογής της εξίσωσης από την αρχή του έτους, και ανέρχεται σε €12 για το νοικοκυριό αναφοράς. Το 2013, όταν παίρνει την πλήρη μορφή του, το αντίστοιχο επίδομα ανέρχεται σε €20. Το ποσό αυτό ίσως κρίνεται χαμηλό, δεδομένου ότι αντιστοιχεί μόνο στην αύξηση της χρηματικής δαπάνης για το 2012 και 2013, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψη τη μειωμένη κατανάλωση που θα υποστεί ο καταναλωτής. Για να μην εμφανίζεται αυτό το φαινόμενο υπάρχουν δύο τρόποι: είτε να θεσπιστεί ένα κατώτατο επίπεδο επιδόματος (π.χ. €50) και όσα επιδόματα είναι κάτω από αυτό να εξισωθούν προς τα πάνω, είτε να μη δίνεται το επίδομα όταν είναι πολύ χαμηλό (στην ουσία να μη δοθούν τα επιδόματα του νοικοκυριού αναφοράς και όσα είναι κοντά σε αυτό).

Στην πρώτη περίπτωση, εκτιμάται ότι το κόστος θα ανέλθει σε €211 εκατ. για το 2012 και €263 εκατ. για το 2013, ενώ τα εισοδηματικά κριτήρια το μειώνουν σε €58 εκατ. και €74 εκατ. αντιστοίχως. Το χωρίς εισοδηματικά κριτήρια καθαρό όφελος για το δημόσιο θα μειωθεί σε €117 εκατ. το 2012 και €196 εκατ. για το 2013, ενώ με εισοδηματικά κριτήρια ανέρχεται σε €270 εκατ. και €385 εκατ., αντιστοίχως για τα δύο έτη. Στη δεύτερη περίπτωση, το κόστος θα ανέλθει σε €34 εκατ. για το 2012 και €190 εκατ. για το 2013, ενώ τα εισοδηματικά κριτήρια το μειώνουν σε €11 εκατ. και €54 εκατ. αντιστοίχως. Το χωρίς εισοδηματικά κριτήρια καθαρό όφελος για το δημόσιο θα μειωθεί σε €294 εκατ. το 2012 και €269 εκατ. για το 2013, ενώ με εισοδηματικά κριτήρια ανέρχεται σε €317 εκατ. και €372 εκατ., αντιστοίχως για τα δύο έτη. Για την ανάλυση όλων των περιπτώσεων, βλέπε τους Πίνακες 7.17 έως 7.22 στο Παράρτημα²⁵.

Τα εισοδηματικά κριτήρια, βεβαίως, δεν είναι τα μόνα διαθέσιμα για την στόχευση του επιδόματος. Για παράδειγμα, το μέτρο θα μπορούσε να περιοριστεί μόνο σε συνταξιούχους, οπότε το συνολικό κόστος εκτιμάται ότι θα ανέλθει μέχρι 30%-40% του υπολογισθέντος. Επίσης, τα κριτήρια θα μπορούσαν να γίνουν πιο αυστηρά και στο δηλωθέν εισόδημα να προστεθούν τυχόν τεκμαρτά εισοδήματα.

Το παραπάνω σύστημα έχει ως πλεονέκτημα την απλότητά του, εφ' όσον το μόνο που χρειάζεται είναι το λογισμικό που μέσω της επεξεργασία των φορολογικών δη-

²⁵ Επειδή η περίοδος με ανάγκες θέρμανσης είναι από τον Οκτώβριο μέχρι τον Απρίλιο του επομένου έτους, το πλέον λογικό θα ήταν το επίδομα να καταβάλλεται πριν τον Οκτώβριο και να ισούται με το 1/3 του επιδόματος του τρέχοντος έτους και τα 2/3 του επομένου έτους. Η ταμιακή επιβάρυνση του δημοσίου θα πρέπει να προσαρμοστεί αναλόγως.

λώσεων θα καθορίζει αυτόματα τον δικαιούχο και το ποσό. Είναι, όμως, απαραίτητο να υπάρχει στη φορολογική δήλωση ένας γεωγραφικός κωδικός (προκωδικογραφημένος) για τον καθορισμό της γεωγραφικής περιφέρειας και της ορεινότητας (στο Παράρτημα, Πίνακας 7.24, δίνονται ενδεικτικά οι σχετικοί κωδικοί της ΕΛΣΤΑΤ για μερικούς δήμους του Νομού Άρτας, σε επίπεδο δημοτικού διαμερίσματος²⁶). Από τη στιγμή που θα καθοριστεί ο δικαιούχος και το ποσό, στη συνέχεια το μόνο που πρέπει να γίνει είναι να του αποσταλεί το παραστατικό με το οποίο θα εισπράξει το επίδομα. Με το παραστατικό αυτό ο καταναλωτής θα μπορούσε είτε να εισπράττει το ανάλογο ποσό από μία τράπεζα, είτε να το καταβάλλει στον πωλητή καυσίμων σε εξόφληση μέρους των αγορών του (εν είδει voucher). Εδώ ίσως δημιουργείται ένα θέμα με τη συλλογική αγορά πετρελαίου θέρμανσης (κυρίως πολυκατοικίες). Πάντως, σε αυτή την περίπτωση περιορίζεται ο αριθμός των νοικοκυριών και αντιστοίχως το κόστος, ίσως και κατά 25% (βλέπε Πίνακα 5.1).

Καλό θα ήταν η όποια διαδικασία να γίνεται άπαξ του έτους, κατά τους θερινούς μήνες, ώστε ο πολίτης να έχει το ποσό διαθέσιμο για τους χειμερινούς μήνες. Έτσι το σύστημα αυτό είναι «αόρατο» στον πολίτη και έχει σχετικά χαμηλό διοικητικό κόστος. Επίσης, το προτεινόμενο σύστημα λαμβάνει υπ' όψη αντικειμενικούς παράγοντες για τον καθορισμό των δικαιούχων και των σχετικών ποσών, γεγονός που το καθιστά κοινωνικά δίκαιο.

Το κυριότερο μειονέκτημα είναι ότι το εισοδηματικό κριτήριο εξαρτάται από τις φορολογικές δηλώσεις, στις οποίες το δηλωθέν ποσό υπολείπεται του αποκτηθέντος εισοδήματος, με αποτέλεσμα να αυξάνεται άδικα ο αριθμός των δικαιούχων. Αδυναμία αποτελεί, επίσης, και η ασυμβατότητα μεταξύ του «πραγματικού» και του «φορολογικού» νοικοκυριού. Το πρόβλημα του καθορισμού του εισοδήματος θα μπορούσε να μετριαστεί με τη χρήση συμπληρωματικών στοιχείων (τεκμηρίων) που ήδη δηλώνονται, ενώ το πρόβλημα της πιθανής διπλής είσπραξης θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, τουλάχιστον εν μέρει, καθορίζοντας συνυπευθυνότητα των «δικαιούχων» και ζητώντας από τα άτομα την υπογραφή δήλωσης κατά την είσπραξη, ότι δεν συνεικούν με συγγενή που υποβάλλει φορολογική δήλωση και εισπράττει την ενίσχυση.

²⁶ Το επίπεδο ανάλυσης του δημοτικού διαμερίσματος έχει τις καλύτερες πιθανότητες να αποτυπώσει όσο πιο πιστά γίνεται την ορεινότητα μιας περιοχής.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην ανάλυση που προηγήθηκε, αναφέρθηκε ότι η αγορά του πετρελαίου στη χώρα μας αντιμετωπίζει σοβαρές στρεβλώσεις, οι οποίες προέρχονται κυρίως από την ύπαρξη εκτεταμένου λαθρεμπορίου. Επειδή στην Ελλάδα καταγράφεται η υψηλότερη συμμετοχή του πετρελαίου θέρμανσης στη συνολική κατανάλωση ενέργειας στον οικιακό τομέα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και ένας από τους χαμηλότερους συντελεστές ΕΦΚ στο πετρελαίο θέρμανσης τη χειμερινή περίοδο, τα κίνητρα για διεξαγωγή παράνομου εμπορίου πετρελαιοειδών είναι ισχυρά.

Το μέγεθος της διακίνησης παράνομου εμπορίου πετρελαίου θέρμανσης δεν είναι εξακριβωμένο. Η μεταπώλησή του ως πετρέλαιο κίνησης, όμως, εκτιμάται ότι αποφέρει πολύ υψηλά κέρδη στο κύκλωμα διακίνησης και πιθανότατα ελάχιστα στον καταναλωτή, ο οποίος συνήθως δεν γνωρίζει καν ότι αγοράζει λαθραίο πετρέλαιο και, ως εκ τούτου, πληρώνει τις τιμές αγοράς, έστω και στο κάτω άκρο τους. Ένας απλός υπολογισμός, στη βάση της διαφοράς των €433/kl του συνολικού φόρου $[(ΕΦΚ+ΦΠΑ)=(412-60) \times 1,23]$ και τη διαφορά της προ φόρων τιμής μεταξύ πετρελαίου κίνησης και θέρμανσης, δείχνει ότι το δημόσιο χάνει έσοδα της τάξης των €50 εκατ. για κάθε 100 χιλιάδες kL. Αυτό σημαίνει ότι αν το λαθρεμπόριο είναι της τάξης των 600.000 kL ετησίως (περίπου 20% της επίσημης ποσότητας, όπως είναι κάποιες εκτιμήσεις της αγοράς) οι διαφυγόντες φόροι ανέρχονται σε περίπου €300 εκατ.

Η συζήτηση για την εξίσωση του ΕΦΚ ως μέσο καταπολέμησης του λαθρεμπορίου έχει αρχίσει εδώ και πολλά χρόνια, χωρίς όμως να μετουσιωθεί σε πράξη. Ο καλόπιστος παρατηρητής θα απέδιδε τη μη εφαρμογή του μέτρου στην αποφυγή επιβάρυνσης των καταναλωτών και, ιδιαίτερα, των εισοδηματικά ασθενέστερων ή/και με υψηλή κατανάλωση. Ως εκ τούτου, ίσως θα έπρεπε να εξεταστούν και άλλες λύσεις για τον δραστικό περιορισμό του λαθρεμπορίου, όπως η πλήρης εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης εισροών-εκροών, η παρακολούθηση της διακίνησης των ουσιών ανίχνευσης ή απίχνευσης του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης (εφ' όσον έχουν διαφορετική τιμή), οι περισσότεροι και συχνότεροι έλεγχοι στη διακίνηση και το εμπόριο, ιδιαίτερα αποτελεσματικοί έλεγχοι για τον εντοπισμό εικονικών εξαγωγών και διακίνησης ναυτιλιακού πετρελαίου, καθώς και η πλήρης εφαρμογή ενός αυστηρού πλέγματος ποινών. Το αντικείμενο της μελέτης, βεβαίως, είναι διαφορετικό, αλλά η αίσθηση που προκύπτει είναι ότι όσα περισσότερα μέτρα εφαρμοστούν συγχρόνως, της εξίσωσης του ΕΦΚ συμπεριλαμβανομένης, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η μείωση του λαθρεμπορίου.

Συγχρόνως, η παρούσα δημοσιονομική συγκυρία θέτει ως άμεση προτεραιότητα τη δραστική μείωση του ελλείμματος. Στο πλαίσιο αυτό, η αποτελεσματική και δίκαιη ενεργοποίηση όλων των πηγών εσόδων επιτάσσει ότι κατ' αρχάς, αλλά και κατ' αρχή, θα πρέπει η άντληση εσόδων να στραφεί κατά προτεραιότητα στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και τους φόρους εισοδήματος ή περιουσίας που παρουσιάζουν (ή μπορούν να έχουν) προοδευτικότητα. Το γεγονός, ότι ο φόρος στο πετρέλαιο επιβάλλεται κατά μονάδα (ΕΦΚ) και κατ' αξία (ΦΠΑ), τον εντάσσει στους εισοδηματικά αντιστρόφως προοδευτικούς φόρους, λαμβάνοντας μάλιστα υπ' όψη ότι η θέρμανση είναι ένα βασικό αγαθό, όπως εξ άλλου μας δείχνει η χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης. Ως εκ τούτου, υπό κανονικές συνθήκες και δεδομένου ότι τουλάχιστον τα $\frac{2}{3}$ των νοικοκυριών χρησιμοποιούν πετρέλαιο θέρμανσης, η πρώτη εντύπωση είναι ότι η εξίσωση του φόρου στο πετρέλαιο θα είχε μη επιθυμητές διανεμητικές επιδράσεις και θα έπρεπε να προταχθούν άλλου είδους φορολογικά μέτρα.

Από την άλλη πλευρά, η ανάλυση στη βάση της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών αποκαλύπτει ότι πλην περιορισμένου, ίσως, αριθμού περιπτώσεων, το βάρος της δαπάνης δεν υπερβαίνει κατά μέσο όρο το 2%-2,5% της συνολικής δαπάνης των πεδινών και ημιορεινών νοικοκυριών, τα οποία αντιπροσωπεύουν περί το 95% του συνολικού αριθμού νοικοκυριών. Αυτό σημαίνει ότι η εξίσωση του ΕΦΚ θα οδηγήσει σε μία *ceteris paribus* συνολική αύξηση της τιμής της τάξης του 56% μεταξύ 2011 και 2013, η οποία θα επέφερε στα περισσότερα νοικοκυριά επιβάρυνση περί το 1% της συνολικής τους δαπάνης (αν δεν μείωναν την κατανάλωσή τους), δηλαδή ένα σχετικά μικρό ποσό. Έτσι, το πρόβλημα φαίνεται να εστιάζεται κυρίως στα ορεινά νοικοκυριά, ιδίως τα ολιγομελή, στα οποία η επιβάρυνση της δαπάνης μπορεί να φτάσει στο 5%, ή και παραπάνω, και τα οποία παρουσιάζουν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα οικονομικής επισφάλειας σε σχέση με τα υπόλοιπα νοικοκυριά.

Η αποζημίωση του καταναλωτή μπορεί να γίνει είτε στη βάση της «επιδότησης» της χρήσης πετρελαίου θέρμανσης, είτε θεωρώντας ότι όλοι οι καταναλωτές χρησιμοποιούν κάποιο είδος θέρμανσης και οι ασθενέστεροι αυτών επιχορηγούνται με κάποιο ποσό, το οποίο όμως έχει υπολογιστεί στη βάση της αύξησης της δαπάνης των καταναλωτών πετρελαίου θέρμανσης. Η πρώτη προσέγγιση αντιμετωπίζει αποκλειστικά το θέμα της απότομης, υψηλής αύξησης της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης και τις επιπτώσεις της στον καταναλωτή, αλλά και στην αγορά του πετρελαίου, εν γένει, κυρίως λόγω απότομης μεταβολής της σχετικής τιμής του σε σχέση με ανταγωνιστικά προϊόντα. Στη δεύτερη προσέγγιση το σκεπτικό είναι ότι: α) η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης, λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ, δεν συνιστά ισχυρή αιτία επιδότησης της χρήσης του, εφ' όσον υπάρχουν και εναλλακτικές πηγές θέρ-

μανσης και, γενικότερα, εισάγει προτιμησιακή σχέση μεταξύ διαφορετικών καυσίμων, και β) πρακτικά θα είναι πολύ δύσκολο έως ακατόρθωτο να απομονωθεί η μειοψηφία εκείνη των καταναλωτών που δεν χρησιμοποιεί πετρέλαιο θέρμανσης (ή, αντιστρόφως, να εντοπιστεί η πλειοψηφία που το χρησιμοποιεί).

Παρά τη μείωση του όγκου της κατανάλωσης που θα επιφέρει η αύξηση της τιμής λόγω της εξίσωσης του ΕΦΚ, εκτιμάται ότι η αύξηση των εσόδων του δημοσίου από το πετρέλαιο θέρμανσης θα προσεγγίσει τα €800 εκατ., επιμεριζόμενη στο 2012 και το 2013. Στο ποσό αυτό θα πρέπει να προστεθεί και η (απροσδιόριστη) αύξηση των εσόδων από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής στο πετρέλαιο κίνησης. Ένα παράπλευρο όφελος είναι ότι θα εξαφανιστούν οι πηγές γραφειοκρατίας και διαφθοράς που γεννούν τα πολύπλοκα συστήματα επιστροφής φόρου ή προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πρόσφατη απόφαση για την εξίσωση του ΕΦΚ για το πετρέλαιο θέρμανσης επιχειρηματικής χρήσης, η οποία έχει οδηγήσει σε πολύπλοκους και αμφιλεγόμενους τρόπους για το χαρακτηρισμό των χώρων ως επαγγελματικών, τον επιμερισμό των δαπανών σε χώρους μικτής χρήσης κ.λπ.

Η εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω είναι ότι για την εξίσωση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης θα πρέπει να σταθμιστούν από τη μία πλευρά η εξυγίανση του εμπορίου και του ανταγωνισμού και το σημαντικό ταμιακό όφελος του δημοσίου, τόσο από την αύξηση του ΕΦΚ όσο και από τον περιορισμό του λαθρεμπορίου, και από την άλλη οι σχετικά περιορισμένες μεν, αλλά όχι αμελητέες αναδιανεμητικές επιδράσεις, με τη συνολική επιβάρυνση του πληθωρισμού να ανέρχεται σε 1,65% στην περίοδο των τριών ετών 2011-2013.

Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ότι η προσφορότερη κίνηση στην παρούσα συγκυρία είναι η εξίσωση του ΕΦΚ, λαμβάνοντας πρόνοια για την ενίσχυση των ασθενέστερων εισοδηματικών τάξεων. Το πρώτο θέμα που δημιουργείται είναι σε πιο ύψος φόρου θα μπορούσε να γίνει η εξίσωση. Όπως προέκυψε από την ανάλυση, το ύψος το ΕΦΚ, που το 2012 θα μεγιστοποιούσε τα έσοδα, βρίσκεται στα €854/kL, σχεδόν διπλάσιο του τρέχοντος ύψους του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης (€412/kL). Από την άλλη πλευρά, το δημοσιονομικά ουδέτερο ύψος του ΕΦΚ εκτιμάται στα €283/kL, το οποίο είναι χαμηλότερο του υποχρεωτικού ελάχιστου €330/kL. Άρα, η εξίσωση μπορεί θεωρητικά να κινηθεί ανάμεσα στα δύο αυτά όρια, €330/kL έως €412/kL. Αν, όμως, θεωρήσουμε ότι η εξίσωση θα γίνει σε επίπεδο χαμηλότερο των €412/kL, ώστε να προκύψουν οφέλη για την οικονομία, λόγω του φθηνότερου πετρελαίου κίνησης (μείωση κόστους μεταφορικών, χαμηλότερη αύξηση του πληθωρισμού κ.λπ.),

τότε, πέρα από την προφανή σχετική απώλεια εσόδων, θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψη ότι το οικονομικό όφελος που θα προκύψει θα αφορά κυρίως στην παραγωγή (και δευτερογενώς στην κατανάλωση, στην έκταση που θα μετακυλιστεί), ενώ το κόστος από την αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης θα βαρύνει τους καταναλωτές, ιδιαίτερα ορισμένες ομάδες. Άρα οι αποδέκτες οφέλους και κόστους θα είναι εν πολλοίς διαφορετικοί. Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας υπ' όψη τα αποτελέσματα του Πίνακα 7.6, μπορούμε να διακρίνουμε τρία βασικά σενάρια για τη μεταβολή των εσόδων, αναλόγως του τρόπου που εξισώνεται ο ΕΦΚ, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 6.1.

Πίνακας 6.1: Μεταβολή των Εσόδων του Δημοσίου αναλόγως του τρόπου Εξίσωσης του ΕΦΚ

ΕΦΚ πετρελαίου (€/κL)		Μεταβολή Συνολικών Εσόδων (€ εκατ.)		
Κίνησης	Θέρμανσης	Κίνησης	Θέρμανσης	Καθαρή
412	412	0	706	706
412	330	0	577	577
330	330	-313	577	264

Όπως παρατηρούμε, η εξίσωση στο τρέχον ύψος ΕΦΚ του πετρελαίου κίνησης (€412/κL), θα απέφερε *ceteris paribus* για το πλήρες 2012 €706 εκατ., ενώ η αύξηση του ΕΦΚ θέρμανσης στο 80% του ΕΦΚ κίνησης (€329,6/κL), όπως προβλέπει ο ν.3986/11, θα περιόριζε το όφελος κατά €128 εκατ., στα €577 εκατ. Τέλος, η εξίσωση του φόρου στα €330/κL θα περιόριζε το δημοσιονομικό όφελος ακόμα περισσότερο, στα €264 εκατ., με τη διαφορά να διοχετεύεται στην αγορά ως όφελος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ενώ η εξίσωση των συντελεστών ΕΦΚ στα €412/κL δυνητικά θα απέφερε στο δημόσιο περί τα €300 εκατ. από την περιστολή του λαθρεμπορίου, όπως αναφέραμε παραπάνω, το όφελος αυτό μειώνεται κατ' αρχάς περί τα €60 εκατ., αν η εξίσωση πραγματοποιηθεί στα €330/κL. Επί πλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι αν η εξίσωση δεν είναι πλήρης, αλλά στο 80% του ΕΦΚ κίνησης, τότε το κίνητρο για λαθρεμπόριο δεν εξαλείφεται, εφ' όσον τα κέρδη από αυτό περιορίζονται, αλλά δεν εξουδετερώνονται. Το αποτέλεσμα, δηλαδή, θα είναι ότι ο όγκος του λαθρεμπορίου θα παραμείνει τουλάχιστον στα ίδια επίπεδα και ίσως αυξηθεί, στην προσπάθεια να αναπληρωθούν τα «διαφυγόντα κέρδη» του λαθρεμπορίου από τη σύγκλιση των ΕΦΚ.

Συνολικά, όπως φαίνεται και στη συνοπτική εικόνα του Πίνακα 6.2, από τα €851 εκατ.+ €1.311 εκατ. (= €2.162 εκατ.) που το δημόσιο θα εισέπραττε τη διετία 2012-

2013, το ποσό αυτό μειώνεται από €113 εκατ. έως €400 εκατ. αναλόγως του ύψους εκκίνησης του επιδόματος και της εφαρμογής ή μη των εισοδηματικών κριτηρίων.

Πίνακας 6.2: Έσοδα του Δημοσίου αναλόγως του ύψους του επιδόματος θέρμανσης και της ύπαρξης εισοδηματικών κριτηρίων

Επίδομα 2012/2013	Χωρίς εισοδηματικά κριτήρια			Με εισοδηματικά κριτήρια		
	2012	2013	Σύνολο	2012	2013	Σύνολο
12/20 έως 115/192	701	1.061	1.762	809	1.240	2.049
50 έως 115/192	641	1.048	1.689	793	1.237	2.030
0 έως 115/192	818	1.121	1.938	840	1.064	1.904

Όσον αφορά στον τρόπο πληρωμής του επιδόματος, θεωρήθηκε ότι ο απλούστερος και πλέον φιλικός προς τον καταναλωτή τρόπος είναι η απευθείας παροχή του επιδόματος, είτε με τη μορφή κουπονιού πετρελαίου (voucher), ή εντολής πληρωμής από το δημόσιο²⁷, χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας του σε δημόσια υπηρεσία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες, όπως είδαμε, οφείλονται κυρίως στο ότι η ενεργοποίηση ενός εισοδηματικού κριτηρίου, πέραν του γεγονότος ότι λόγω της εκτεταμένης μη δήλωσης των αληθινών εισοδημάτων θα ευνοηθούν πολλοί ως μη όφειλαν, σημαίνει πως ο εντοπισμός των νοικοκυριών θα γίνει με τη φορολογική τους μορφή. Αυτή η μορφή, όμως διαφέρει σημαντικά από την πραγματική μορφή του νοικοκυριού (ως προς τον αριθμό των μελών σε συνδυασμό με τον τόπο διαμονής τους), η οποία ορίζει και τις πραγματικές ανάγκες, το ύψος του επιδόματος και τον δικαιούχο. Το πρώτο πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο εν μέρει, με τη χρήση τεκμηρίων (όπως το τεκμαρτό εισόδημα, περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.) και ίσως μετριαστεί με την πάροδο του χρόνου στην έκταση που θα καμφθεί η παραοικονομία. Το δεύτερο πρόβλημα, θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την υποβολή δήλωσης από τον πολίτη ότι δεν έχει υποβάλλει αίτημα άλλο μέλος του νοικοκυριού, είτε στην τράπεζα με την παρουσίαση της εντολής πληρωμής, είτε με την αποστολή αίτησης για την παροχή κουπονιού θέρμανσης, η οποία θα ενσωμάτωνε μια τέτοια δήλωση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, αυξάνεται σημαντικά το διοικητικό βάρος, ενώ είναι μάλλον βέβαιο ότι πολύ δύσκολα θα γίνει κάποιος έλεγχος.

²⁷ Αν επιλεγεί η επιδότηση του πετρελαίου θέρμανσης ή η παροχή γενικού επιδόματος θέρμανσης.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 7.1: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης στο σύνολο της κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης

Dependent Variable: LOG(HO_CON_TOT)

Method: Least Squares

Date: 12/12/11 Time: 14:29

Sample (adjusted): 1990 2009

Included observations: 20 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-13.58996	3.399178	-3.998015	0.0013
LOG(HO_PR_N)	-0.434247	0.156160	-2.780791	0.0147
LOG(GDP_N)	1.166012	0.150188	7.763690	0.0000
LOG(HDD)	1.390857	0.370347	3.755551	0.0021
D90	0.312742	0.106448	2.937967	0.0108
D09	-0.335169	0.092419	-3.626617	0.0027
R-squared	0.949797	Mean dependent var		7.713339
Adjusted R-squared	0.931867	S.D. dependent var		0.321654
S.E. of regression	0.083959	Akaike info criterion		-1.873648
Sum squared resid	0.098688	Schwarz criterion		-1.574928
Log likelihood	24.73648	F-statistic		52.97309
Durbin-Watson stat	1.584753	Prob(F-statistic)		0.000000

Πίνακας 7.2: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης στον οικιακό τομέα

Dependent Variable: LOG(HO_CON_RES)

Method: Least Squares

Date: 12/12/11 Time: 12:17

Sample (adjusted): 1990 2009

Included observations: 20 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-15.47658	3.544413	-4.366472	0.0006
LOG(HO_PR_RES_N)	-0.439174	0.149695	-2.933788	0.0109
LOG(DISPINC_N)	1.294157	0.159078	8.135358	0.0000
LOG(HDD)	1.451122	0.378478	3.834095	0.0018
D90	0.387613	0.110181	3.517969	0.0034
D09	-0.293808	0.094312	-3.115286	0.0076
R-squared	0.948659	Mean dependent var		7.607408
Adjusted R-squared	0.930324	S.D. dependent var		0.325066
S.E. of regression	0.085805	Akaike info criterion		-1.830145
Sum squared resid	0.103076	Schwarz criterion		-1.531425
Log likelihood	24.30145	F-statistic		51.73779
Durbin-Watson stat	1.587546	Prob(F-statistic)		0.000000

Πίνακας 7.3: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου θέρμανσης στον τριτογενή τομέα

Dependent Variable: LOG(HO_CON_TER)

Method: Least Squares

Date: 01/05/12 Time: 18:08

Sample (adjusted): 1991 2009

Included observations: 19 after adjustments

Convergence achieved after 8 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.846250	1.564589	-1.819168	0.0903
LOG(GDP_N)	0.703938	0.131437	5.355723	0.0001
D00	-0.129443	0.087353	-1.481846	0.1605
D09	-0.353577	0.103678	-3.410325	0.0042
AR(1)	0.547612	0.201543	2.717101	0.0167
R-squared	0.923516	Mean dependent var	5.431275	
Adjusted R-squared	0.901664	S.D. dependent var	0.304631	
S.E. of regression	0.095528	Akaike info criterion	-1.637862	
Sum squared resid	0.127758	Schwarz criterion	-1.389326	
Log likelihood	20.55969	F-statistic	42.26143	
Durbin-Watson stat	1.945840	Prob(F-statistic)	0.000000	
Inverted AR Roots	.55			

Πίνακας 7.4: Αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης του υποδείγματος ζήτησης πετρελαίου κίνησης

Dependent Variable: D(LOG(DIES_CON))

Method: Least Squares

Date: 12/12/11 Time: 12:28

Sample (adjusted): 1991 2009

Included observations: 19 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(LOG(DIES_PR_COM_N))	-0.124715	0.055282	-2.255972	0.0394
D(LOG(GDP_N))	0.350857	0.086416	4.060093	0.0010
D91	0.103681	0.030327	3.418704	0.0038
D09	0.209453	0.027731	7.552959	0.0000
R-squared	0.860301	Mean dependent var	0.036539	
Adjusted R-squared	0.832361	S.D. dependent var	0.060738	
S.E. of regression	0.024868	Akaike info criterion	-4.365777	
Sum squared resid	0.009277	Schwarz criterion	-4.166948	
Log likelihood	45.47488	Durbin-Watson stat	2.463980	

Πίνακας 7.5: Καθορισμός Ορεινότητας-ΕΛΣΤΑΤ

1. Πεδινές περιοχές	Εκείνες των οποίων η εδαφική περιοχή βρίσκεται ολόκληρη ή το μεγαλύτερο μέρος της σε επίπεδο ή ελαφρώς κεκλιμένο έδαφος και σε υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.
2. Ημιορεινές περιοχές	Εκείνες των οποίων η εδαφική περιοχή βρίσκεται στις υπώρειες των ορέων ή των οποίων η έκταση διαμοιράζεται κατά το ήμισυ, περίπου, στην πεδιάδα και κατά το άλλο ήμισυ στο όρος, αλλά πάντοτε με υψόμετρο κάτω από 800 μέτρα για το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής του δημοτικού ή κοινοτικού διαμερίσματος.
3. Ορεινές περιοχές	Εκείνες των οποίων η επιφάνεια είναι κατ' εξοχήν κεκλιμένη και ανώμαλη, διακόπτεται από χαράδρες ή καλύπτεται από απότομους ορεινούς όγκους, οι οποίοι δημιουργούν στο έδαφος βαθιές και πολλαπλές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές σημείων των δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων πάνω από 400 μέτρα, καθώς, επίσης, και των δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων των οποίων ολόκληρη η επιφάνεια ή μεγάλο μέρος αυτής βρίσκεται σε υψόμετρο πάνω από 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας

Πίνακας 7.6: Η Μεταβολή Εσόδων για Εξισωμένους Συντελεστές ΕΦΚ

Πετρέλαιο κίνησης				U	Καθαρή μεταβολή εσόδων	Πετρέλαιο θέρμανσης			
P	Q	T	ΔΤ			ΔΤ	T	Q	P
1.039	3.383	860	-1.382	60	-1.382	0	566	2.352	966
1.064	3.376	942	-1.301	80	-1.250	51	617	2.325	990
1.089	3.369	1.023	-1.220	100	-1.120	100	666	2.299	1.015
1.113	3.362	1.103	-1.139	120	-991	149	714	2.273	1.039
1.138	3.355	1.184	-1.059	140	-863	196	761	2.246	1.064
1.162	3.349	1.264	-979	160	-738	241	807	2.220	1.089
1.187	3.342	1.343	-899	180	-614	286	851	2.194	1.113
1.212	3.335	1.423	-820	200	-491	329	894	2.167	1.138
1.236	3.328	1.502	-741	220	-371	371	936	2.141	1.162
1.261	3.321	1.580	-663	240	-251	411	977	2.114	1.187
1.285	3.315	1.658	-584	260	-134	450	1.016	2.088	1.212
1.314	3.307	1.749	-494	283	0	494	1.060	2.058	1.240
1.335	3.301	1.814	-429	300	96	525	1.090	2.035	1.261
1.359	3.294	1.891	-351	320	209	560	1.126	2.009	1.285
1.384	3.287	1.968	-274	340	320	594	1.160	1.983	1.310
1.408	3.281	2.045	-198	360	429	627	1.192	1.956	1.335
1.433	3.274	2.121	-121	380	537	658	1.224	1.930	1.359
1.458	3.267	2.197	-45	400	643	688	1.254	1.904	1.384
1.472	3.263	2.243	0	412	706	706	1.271	1.888	1.399

P,U: €/κL

Q: χιλιάδες κL

T: € εκατομμύρια

Πίνακας 7.7: ΕΟΠ 2009 - Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών ανά ΥΠΑ, Ορεινότητα και Αριθμό Μελών

ΥΠΑ	Ορει- νότη- τα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
		1	2	3	4	5	6+	
11	1	11.449	39.448	17.329	27.415	1.747	521	97.909
11	2	16.935	13.217	14.479	19.257	737		64.625
11	3	747	995	911	1.517			4.170
12	1	95.506	114.085	97.497	143.839	8.646	958	460.531
12	2	1.673	16.281	5.182	5.189	869	472	29.666
12	3	1.013	3.988		4.247			9.248
13	1	1.895	6.387	2.733	6.126		602	17.743
13	2	4.982	5.743	8.621	2.776	727		22.849
13	3	4.884	7.771	1.947		649		15.251
14	1	23.625	43.618	48.679	23.531	1.525	796	141.774
14	2	3.436	6.920	5.371	6.328	320	975	23.350
14	3							
21	1	13.047	26.124	15.127	26.670	1.778	659	83.405
21	2	2.260	3.321	3.563	1.253	304		10.701
21	3	1.520	7.395					8.915
22	1	3.873	8.557	7.093	2.728	492	352	23.095
22	2		2.250					2.250
22	3	683	1.240		1.157			3.080
23	1	37.766	41.065	31.485	50.185	3.789	1.685	165.975
23	2		4.182	2.105	3.285			9.572
23	3	605	735	1.081	1.352	359		4.132
24	1	16.347	42.494	29.186	17.966	2.723	999	109.715
24	2	7.706	7.449	7.325	7.963	435		30.878
24	3	3.849	2.384		6.142	744	502	13.621
25	1	18.006	27.409	25.332	40.180	1.171	580	112.678
25	2		7.817	10.429	10.484	315		29.045
25	3	1.420	3.342	968			521	6.251
30	1	188.888	252.994	232.867	293.564	16.449	5.704	990.466
30	2	44.941	70.349	63.793	103.300	6.044	1.723	290.150
30	3							
41	1	4.837	11.813	11.307	9.675		1.234	38.866
41	2	1.348	6.912	3.344	2.227		503	14.334
41	3		1.596	748	2.633	244		5.221
42	1	1.433	7.039	9.114	4.381	1.073	493	23.533
42	2	896	1.306		1.489	422		4.113
42	3		1.403	898	2.668	292	985	6.246
43	1	20.328	26.170	26.716	40.048	853		114.115
43	2	1.438	4.792	1.444	5.867	1.260		14.801
43	3	2.418	7.579	1.837	1.317	598	357	14.106
Σύνολο 1		437.000	647.203	554.466	686.308	40.248	14.581	2.379.806
Σύνολο 2		85.616	150.539	125.657	169.418	11.433	3.673	546.336
Σύνολο 3		17.139	38.428	8.390	21.034	2.887	2.365	90.243
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		1.079.509	1.672.340	1.377.024	1.753.519	109.133	41.240	3.016.385

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 7.8: Εκτιμώμενος Συνολικός Αριθμός Νοικοκυριών ανά ΥΠΑ, Ορεινότητα και Αριθμό Μελών

ΥΠΑ - Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		Αριθμός μελών νοικοκυριού					
				1	2	3	4	5	6+
11 ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	222.785	147.894	26.793	45.869	31.097	28.631	9.679	5.825
	2		61.761	11.189	19.155	12.986	11.956	4.042	2.432
	3		13.130	2.379	4.072	2.761	2.542	859	517
12 ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	747.298	681.310	123.431	211.308	143.255	131.894	44.590	26.833
	2		49.280	8.928	15.284	10.362	9.540	3.225	1.941
	3		16.707	3.027	5.182	3.513	3.234	1.093	658
13 ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	98.728	55.463	10.048	17.202	11.662	10.737	3.630	2.184
	2		32.673	5.919	10.134	6.870	6.325	2.138	1.287
	3		10.592	1.919	3.285	2.227	2.051	693	417
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	278.818	232.765	42.169	72.192	48.942	45.061	15.234	9.167
	2		27.893	5.053	8.651	5.865	5.400	1.826	1.099
	3		18.160	3.290	5.632	3.818	3.516	1.188	715
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	1	117.352	78.264	14.179	24.274	16.456	15.151	5.122	3.082
	2		20.277	3.674	6.289	4.264	3.925	1.327	799
	3		18.810	3.408	5.834	3.955	3.641	1.231	741
22 ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	80.123	66.269	12.006	20.553	13.934	12.829	4.337	2.610
	2		11.285	2.044	3.500	2.373	2.185	739	444
	3		2.570	466	797	540	498	168	101
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	253.134	196.011	35.511	60.793	41.214	37.946	12.828	7.720
	2		35.906	6.505	11.136	7.550	6.951	2.350	1.414
	3		21.217	3.844	6.580	4.461	4.107	1.389	836
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	196.919	129.334	23.431	40.113	27.194	25.038	8.464	5.094
	2		49.086	8.893	15.224	10.321	9.502	3.212	1.933
	3		18.500	3.352	5.738	3.890	3.581	1.211	729
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	214.890	152.116	27.558	47.179	31.985	29.448	9.956	5.991
	2		47.851	8.669	14.841	10.061	9.263	3.132	1.885
	3		14.923	2.703	4.628	3.138	2.889	977	588
31 ΑΤΤΙΚΗ	1	1.490.520	1.168.848	211.756	362.517	245.766	226.276	76.497	46.034
	2		320.837	58.125	99.507	67.460	62.111	20.998	12.636
	3		836	151	259	176	162	55	33
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	70.653	47.548	8.614	14.747	9.998	9.205	3.112	1.873
	2		14.893	2.698	4.619	3.131	2.883	975	587
	3		8.212	1.488	2.547	1.727	1.590	537	323
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	113.024	78.547	14.230	24.361	16.516	15.206	5.141	3.094
	2		25.563	4.631	7.928	5.375	4.949	1.673	1.007
	3		8.915	1.615	2.765	1.874	1.726	583	351
43 ΚΡΗΤΗ	1	229.916	174.488	31.611	54.117	36.689	33.779	11.420	6.872
	2		35.294	6.394	10.946	7.421	6.832	2.310	1.390
	3		20.134	3.648	6.244	4.233	3.898	1.318	793
ΣΥΝΟΛΟ	1	3.208.857		581.337	995.225	674.706	621.200	210.010	126.379
	2	732.598		132.722	227.215	154.039	141.823	47.946	28.853
	3	172.706		31.288	53.565	36.314	33.434	11.303	6.802
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		4.114.160		745.348	1.276.004	865.059	796.457	269.259	162.034

Πίνακας 7.9: Μέση Ετήσια Κατανάλωση Πετρελαίου Θέρμανσης (λίτρα)

ΥΠΑ	Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
		1	2	3	4	5	6+	
11	1	1.080	1.723	2.012	2.161	3.093	4.999	1.863
11	2	1.250	1.758	1.666	1.995	1.658		1.674
11	3	2.801	1.120	4.000	1.800			2.298
12	1	1.306	1.588	1.730	2.013	2.746	2.019	1.715
12	2	1.700	1.777	1.711	3.290	2.957	7.997	2.159
12	3	6.001	1.696		1.720			2.178
13	1	1.441	2.663	639	2.378		3.598	2.154
13	2	1.263	2.258	2.373	2.601	3.000		2.150
13	3	1.275	1.556	2.300		1.921		1.577
14	1	1.201	1.951	2.156	2.266	1.730	3.335	1.954
14	2	1.162	1.926	3.020	3.488	2.878	2.776	2.537
14	3							
21	1	859	1.667	1.314	1.945	1.879	1.170	1.566
21	2	1.533	1.361	2.219	1.500	5.794		1.825
21	3	1.901	2.045					2.021
22	1	647	1.150	1.374	1.242	1.017	2.000	1.155
22	2		1.121					1.121
22	3	1.200	750		450			737
23	1	528	1.000	1.033	1.154	1.323	1.403	957
23	2		1.219	550	1.499			1.168
23	3	190	2.001	600	400	801		741
24	1	1.056	1.745	1.937	2.224	1.002	1.144	1.748
24	2	1.688	1.956	2.803	1.922	2.999		2.096
24	3	1.692	3.089		2.897	2.400	2.001	2.530
25	1	1.453	1.628	1.271	1.908	3.295	2.499	1.641
25	2		1.495	1.393	1.355	3.404		1.429
25	3	2.250	1.528	2.036			1.201	1.743
30	1	683	879	982	1.052	1.120	1.109	922
30	2	732	958	1.185	1.139	1.186	1.125	1.043
30	3							
41	1	780	1.653	1.560	2.068		3.590	1.682
41	2	775	1.300	1.272	1.125		1.200	1.213
41	3		1.469	1.801	1.555	2.397		1.603
42	1	1.324	1.106	1.135	1.209	898	920	1.136
42	2	400	943		1.160	1.400		950
42	3		1.145	1.599	1.082	2.003	1.749	1.319
43	1	1.050	1.109	1.291	1.280	1.201		1.202
43	2	460	1.200	1.200	1.200	561		1.074
43	3	835	1.071	1.200	1.200	1.481	1.799	1.095
Σύνολο 1		919	1.303	1.357	1.504	1.680	1.852	1.312
Σύνολο 2		1.001	1.330	1.555	1.476	1.705	2.457	1.391
Σύνολο 3		1.747	1.614	1.875	1.781	1.862	1.689	1.712
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		958	1.322	1.399	1.505	1.695	1.941	1.339

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 7.10: Συντελεστές Αναγκών Θέρμανσης (ΣΑΘ)

ΥΠΑ και υψόμετρο			Αριθμός μελών νοικοκυριού					
			1	2	3	4	5	6+
11 ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	Π		2,86	3,95	4,18	4,50	5,07	5,80
	Η		3,03	4,19	4,43	4,77	5,37	6,15
	Ο		3,74	5,16	5,46	5,87	6,61	7,57
12 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Π		2,78	3,84	4,06	4,37	4,92	5,64
	Η		2,95	4,07	4,31	4,63	5,22	5,97
	Ο		3,63	5,01	5,30	5,70	6,42	7,35
13 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Π		3,63	5,01	5,30	5,70	6,42	7,35
	Η		3,85	5,31	5,62	6,04	6,81	7,79
	Ο		4,74	6,54	6,92	7,44	8,38	9,60
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	Π		2,55	3,52	3,73	4,01	4,52	5,17
	Η		2,71	3,73	3,95	4,25	4,79	5,48
	Ο		3,33	4,60	4,87	5,23	5,90	6,75
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	Π		2,80	3,86	4,09	4,40	4,95	5,67
	Η		2,97	4,09	4,33	4,66	5,25	6,01
	Ο		3,65	5,04	5,34	5,74	6,47	7,40
22 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	Π		1,86	2,56	2,71	2,92	3,28	3,76
	Η		1,97	2,71	2,87	3,09	3,48	3,99
	Ο		2,42	3,34	3,54	3,80	4,29	4,91
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	Π		2,02	2,79	2,95	3,17	3,57	4,09
	Η		2,14	2,95	3,12	3,36	3,79	4,33
	Ο		2,63	3,63	3,85	4,14	4,66	5,34
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Π		2,10	2,90	3,07	3,30	3,72	4,26
	Η		2,23	3,07	3,25	3,50	3,94	4,51
	Ο		2,74	3,78	4,00	4,31	4,85	5,55
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Π		1,98	2,73	2,89	3,11	3,50	4,01
	Η		2,10	2,89	3,06	3,29	3,71	4,24
	Ο		2,58	3,56	3,77	4,05	4,56	5,23
31 ΑΤΤΙΚΗ	Π		1,66	2,29	2,42	2,61	2,94	3,36
	Η		1,76	2,43	2,57	2,76	3,11	3,56
	Ο		2,17	2,99	3,16	3,40	3,83	4,39
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Π		1,78	2,45	2,59	2,79	3,14	3,60
	Η		1,88	2,60	2,75	2,96	3,33	3,81
	Ο		2,32	3,20	3,38	3,64	4,10	4,69
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Π		1,00	1,38	1,46	1,57	1,77	2,03
	Η		1,06	1,46	1,55	1,66	1,88	2,15
	Ο		1,30	1,80	1,91	2,05	2,31	2,64
43 ΚΡΗΤΗ	Π		1,30	1,80	1,91	2,05	2,31	2,64
	Η		1,38	1,91	2,02	2,17	2,45	2,80
	Ο		1,70	2,35	2,49	2,67	3,01	3,45

Πίνακας 7.11: Ετήσια Αξία Κατανάλωσης Πετρελαίου Θέρμανσης

ΥΠΑ	Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
		1	2	3	4	5	6+	
11	1	582	945	1.075	1.187	1.644	2.499	1.014
11	2	602	996	954	1.052	929		899
11	3	1.400	725	2.200	1.000			1.268
12	1	711	863	932	1.098	1.518	1.009	932
12	2	635	955	855	1.916	1.754	4.498	1.167
12	3	2.155	924		967			1.078
13	1	735	1.406	357	1.388		1.799	1.180
13	2	651	1.122	1.206	1.336	1.550		1.090
13	3	690	846	1.125		1.060		841
14	1	625	1.028	1.122	1.269	1.070	1.786	1.038
14	2	639	1.075	1.581	1.782	1.999	1.466	1.348
14	3							
21	1	497	902	758	1.048	1.030	600	860
21	2	862	759	1.210	840	3.305		1.013
21	3	1.075	1.090					1.088
22	1	341	684	744	638	597	1.300	647
22	2		600					600
22	3	650	390		228			387
23	1	279	540	561	612	683	679	511
23	2		674	300	824			643
23	3	94	1.150	300	195	393		395
24	1	579	926	1.052	1.169	524	612	935
24	2	901	1.028	1.454	1.015	1.599		1.102
24	3	1.029	1.575		1.741	1.410	1.401	1.480
25	1	615	867	661	1.052	1.867	1.499	860
25	2		834	775	768	2.003		802
25	3	1.430	874	1.378			550	1.051
30	1	373	475	530	568	605	594	499
30	2	400	507	641	605	628	624	558
30	3							
41	1	390	871	835	1.099		2.042	895
41	2	438	742	753	538		768	685
41	3		815	1.081	847	1.199		887
42	1	662	641	590	719	471	410	624
42	2	200	481		580	700		478
42	3		600	900	629	1.352	1.112	771
43	1	594	658	736	776	639		706
43	2	300	714	700	725	386		649
43	3	426	598	750	700	740	999	614
Σύνολο 1		492	705	730	822	918	985	711
Σύνολο 2		523	720	837	791	952	1.365	747
Σύνολο 3		920	877	1.054	1.030	1.042	1.032	947
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		510	716	754	821	932	1.058	725

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 7.12: Ετήσια Δαπάνη Νοικοκυριού

ΥΠΑ	Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
		1	2	3	4	5	6+	
11	1	10.641	25.482	32.392	35.460	46.594	51.323	28.498
11	2	16.602	18.711	22.383	42.808	25.941		26.076
11	3	8.951	10.137	28.422	12.325			15.978
12	1	17.072	27.382	40.642	40.259	40.031	61.691	31.727
12	2	7.329	18.670	24.139	60.341	65.553	98.441	30.114
12	3	8.941	17.369	41.587	34.654	63.894		24.982
13	1	12.990	25.765	19.535	40.052	41.820	29.807	25.104
13	2	12.736	20.336	46.851	46.402	61.994	26.981	32.522
13	3	11.338	19.109	21.897	26.988	41.427	39.416	18.549
14	1	12.079	21.011	36.603	36.257	31.254	24.545	26.556
14	2	8.502	20.553	25.237	27.321	64.574	75.980	23.866
21	1	18.732	25.367	44.419	32.511	46.927	61.651	30.154
21	2	11.301	11.599	48.363	33.358	66.552		27.886
21	3	8.897	21.861					17.299
22	1	12.676	22.812	23.557	25.799	48.418	59.497	21.911
22	2	7.930	12.975	21.630	26.116	32.052		18.317
22	3	15.449	12.962		26.302			17.421
23	1	13.705	21.200	40.083	35.699	40.301	42.422	27.129
23	2	12.526	24.864	29.606	30.516	29.266		24.972
23	3	11.327	21.463	25.644	20.727	31.801		21.350
24	1	13.194	19.032	32.574	29.348	35.141	21.642	23.318
24	2	9.523	23.085	31.385	31.636	64.926		23.240
24	3	19.301	20.577	63.611	54.991	38.598	31.938	36.750
25	1	16.341	34.899	36.368	45.421	59.069	32.355	36.003
25	2	14.626	26.117	43.515	39.769	42.821	66.475	34.234
25	3	11.784	14.411	16.952			36.241	15.449
30	1	20.405	30.388	38.546	45.516	41.401	42.532	35.032
30	2	17.858	26.602	37.904	42.692	45.633	35.433	33.253
41	1	17.039	26.461	45.125	55.998		46.028	37.383
41	2	10.216	20.189	27.464	33.381		21.892	21.807
41	3		18.327	19.507	24.169	29.491		20.782
42	1	23.385	34.719	39.679	38.646	42.538	36.086	35.149
42	2	9.534	17.623	16.663	27.261	27.047	35.372	18.718
42	3		25.181	33.973	46.257	57.141	39.987	38.039
43	1	19.073	24.288	33.364	33.240	20.645		27.492
43	2	10.129	24.382	69.800	24.463	32.626		25.196
43	3	10.281	21.394	23.827	28.672	71.160	85.846	21.486
Σύνολο	1	17.471	27.219	37.809	41.060	40.716	42.678	31.701
Σύνολο	2	14.967	23.426	35.282	41.018	44.306	47.315	30.115
Σύνολο	3	11.683	18.681	27.594	32.344	46.824	43.725	22.398
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		16.794	26.079	37.037	40.783	41.735	43.806	31.036

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 7.13: Ετήσιο Εισόδημα Νοικοκυριού

ΥΠΑ	Ορει- νότητα	Αριθμός Μελών Νοικοκυριού						Σύνολο
		1	2	3	4	5	6+	
11	1	9.646	24.130	27.473	31.908	28.082	41.668	25.458
11	2	13.643	15.916	18.517	34.636	25.408		21.447
11	3	5.840	13.085	25.448	16.955			17.153
12	1	13.248	20.884	32.778	32.888	33.381	53.068	25.318
12	2	8.592	18.263	23.347	42.022	87.123	95.159	26.030
12	3	6.652	18.446	20.458	24.159	41.645		18.044
13	1	11.272	21.351	27.382	37.875	35.536	33.968	23.856
13	2	7.509	25.184	41.473	33.786	38.351	14.046	28.093
13	3	7.752	15.525	26.741	33.637	26.117	41.830	17.020
14	1	11.922	19.376	34.305	32.314	20.653	35.686	24.608
14	2	7.033	20.584	17.212	21.182	51.568	61.818	19.593
21	1	9.823	22.336	37.149	32.939	33.754	32.138	26.117
21	2	8.110	13.917	34.805	32.080	40.842		22.537
21	3	7.313	15.299					12.489
22	1	11.260	18.636	20.341	24.204	39.333	87.229	19.315
22	2	6.053	12.243	30.007	28.355	20.520		20.338
22	3	9.497	13.079		20.526			13.946
23	1	9.227	20.283	31.456	33.442	33.374	43.663	23.433
23	2	11.601	22.341	26.703	31.171	18.278		22.980
23	3	15.437	26.076	28.094	24.293	21.079		24.020
24	1	11.227	19.392	32.919	27.710	32.317	30.088	22.979
24	2	8.137	23.816	26.737	31.223	48.877		21.743
24	3	12.798	15.775	44.482	39.906	23.837	39.103	26.576
25	1	11.825	24.899	29.434	49.240	40.826	37.847	32.282
25	2	10.152	23.575	32.051	37.178	19.273	75.141	29.034
25	3	8.609	13.059	18.762			21.169	13.810
30	1	16.042	26.783	34.360	37.838	34.662	39.835	29.882
30	2	15.006	24.364	30.080	39.298	44.498	32.407	29.299
41	1	15.931	23.692	28.210	38.409		66.425	28.243
41	2	9.733	19.316	26.033	19.792		20.297	19.012
41	3		28.247	19.403	19.724	15.983		23.331
42	1	19.673	29.065	32.563	25.873	58.650	24.074	28.661
42	2	7.729	14.910	15.996	30.389	26.123	25.949	18.051
42	3		22.383	29.428	45.554	33.313	33.818	34.165
43	1	14.767	22.704	34.228	31.068	23.468		25.643
43	2	10.900	25.072	55.474	25.202	56.938		26.339
43	3	6.710	20.854	20.053	34.130	31.882	106.417	19.870
Σύνολο 1		13.695	23.484	32.934	35.486	34.127	41.971	27.166
Σύνολο 2		12.451	21.977	28.625	36.601	42.514	42.632	26.447
Σύνολο 3		8.337	17.629	24.774	28.257	27.670	42.944	19.426
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		13.240	22.903	31.889	35.465	35.267	42.210	26.720

Πηγή: ΕΟΠ 2009, ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 7.14: Ύψος επιδόματος – α) Επίδομα αναφοράς €12

ΥΠΑ και ορεινότητα		Αριθμός μελών νοικοκυριού											
		2012α						2013α					
		1	2	3	4	5	6+	1	2	3	4	5	6+
11 ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	34	47	50	54	61	70	57	79	84	90	101	116
	2	36	50	53	57	64	74	61	84	89	95	107	123
	3	45	62	65	70	79	91	75	103	109	117	132	151
12 ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	33	46	49	52	59	68	56	77	81	87	98	113
	2	35	49	52	56	63	72	59	81	86	93	104	119
	3	44	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
13 ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	44	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
	2	46	64	67	73	82	94	77	106	112	121	136	156
	3	57	78	83	89	101	115	95	131	138	149	168	192
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	31	42	45	48	54	62	51	70	75	80	90	103
	2	32	45	47	51	57	66	54	75	79	85	96	110
	3	40	55	58	63	71	81	67	92	97	105	118	135
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	1	34	46	49	53	59	68	56	77	82	88	99	113
	2	36	49	52	56	63	72	59	82	87	93	105	120
	3	44	60	64	69	78	89	73	101	107	115	129	148
22 ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	22	31	33	35	39	45	37	51	54	58	66	75
	2	24	33	34	37	42	48	39	54	57	62	70	80
	3	29	40	42	46	51	59	48	67	71	76	86	98
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	24	33	35	38	43	49	40	56	59	63	71	82
	2	26	35	37	40	45	52	43	59	62	67	76	87
	3	32	44	46	50	56	64	53	73	77	83	93	107
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	25	35	37	40	45	51	42	58	61	66	74	85
	2	27	37	39	42	47	54	45	61	65	70	79	90
	3	33	45	48	52	58	67	55	76	80	86	97	111
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	24	33	35	37	42	48	40	55	58	62	70	80
	2	25	35	37	39	44	51	42	58	61	66	74	85
	3	31	43	45	49	55	63	52	71	75	81	91	105
31 ΑΤΤΙΚΗ	1	20	27	29	31	35	40	33	46	48	52	59	67
	2	21	29	31	33	37	43	35	49	51	55	62	71
	3	26	36	38	41	46	53	43	60	63	68	77	88
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	21	29	31	33	38	43	36	49	52	56	63	72
	2	23	31	33	35	40	46	38	52	55	59	67	76
	3	28	38	41	44	49	56	46	64	68	73	82	94
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	12	17	18	19	21	24	20	28	29	31	35	41
	2	13	18	19	20	23	26	21	29	31	33	38	43
	3	16	22	23	25	28	32	26	36	38	41	46	53
43 ΚΡΗΤΗ	1	16	22	23	25	28	32	26	36	38	41	46	53
	2	17	23	24	26	29	34	28	38	40	43	49	56
	3	20	28	30	32	36	41	34	47	50	53	60	69

Πίνακας 7.15: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012α

			Αριθμός μελών νοικοκυριού							
ΥΠΑ & Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	11.215.645	7.196.446	920.748	2.175.072	1.560.767	1.545.690	588.648	405.521
		2		3.187.366	407.807	963.357	691.277	684.599	260.717	179.608
		3		831.833	106.429	251.415	180.408	178.665	68.042	46.874
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	35.696.904	32.198.821	4.119.673	9.731.851	6.983.288	6.915.831	2.633.770	1.814.408
		2		2.470.121	316.039	746.576	535.720	530.546	202.049	139.192
		3		1.027.962	131.522	310.694	222.945	220.791	84.084	57.926
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	6.408.239	3.420.576	437.645	1.033.843	741.855	734.689	279.793	192.750
		2		2.137.160	273.439	645.941	463.508	459.030	174.813	120.429
		3		850.502	108.817	257.058	184.457	182.675	69.569	47.926
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	12.407.822	10.098.601	1.292.064	3.052.226	2.190.187	2.169.030	826.036	569.058
		2		1.283.471	164.213	387.919	278.359	275.671	104.984	72.324
		3		1.025.751	131.240	310.025	222.465	220.316	83.903	57.801
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	5.911.417	3.723.249	476.370	1.125.324	807.499	799.699	304.551	209.806
		2		1.023.112	130.902	309.228	221.893	219.749	83.688	57.652
		3		1.165.057	149.063	352.130	252.678	250.237	95.298	65.651
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	2.572.766	2.089.824	267.382	631.634	453.242	448.863	170.942	117.762
		2		377.429	48.290	114.075	81.857	81.066	30.873	21.268
		3		105.513	13.500	31.890	22.884	22.663	8.631	5.946
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	8.974.907	6.721.729	860.011	2.031.592	1.457.810	1.443.728	549.818	378.770
		2		1.305.908	167.084	394.701	283.226	280.490	106.819	73.588
		3		947.270	121.198	286.305	205.444	203.460	77.484	53.379
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	7.333.950	4.616.168	590.615	1.395.202	1.001.156	991.485	377.589	260.122
		2		1.858.118	237.737	561.602	402.989	399.096	151.989	104.705
		3		859.663	109.989	259.827	186.444	184.643	70.318	48.442
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	7.467.072	5.109.718	653.762	1.544.374	1.108.197	1.097.492	417.960	287.933
		2		1.704.741	218.113	515.245	369.725	366.153	139.443	96.062
		3		652.613	83.498	197.247	141.539	140.172	53.382	36.775
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	42.580.344	32.955.564	4.216.494	9.960.571	7.147.411	7.078.368	2.695.669	1.857.051
		2		9.594.091	1.227.514	2.899.742	2.080.769	2.060.669	784.769	540.628
		3		30.689	3.927	9.276	6.656	6.592	2.510	1.729
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	2.234.043	1.434.788	183.574	433.654	311.177	308.171	117.361	80.851
		2		476.628	60.982	144.057	103.371	102.373	38.987	26.858
		3		322.627	41.278	97.511	69.971	69.295	26.390	18.180
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	1.992.429	1.334.572	170.752	403.364	289.442	286.646	109.164	75.203
		2		460.654	58.938	139.229	99.907	98.942	37.680	25.958
		3		197.203	25.231	59.603	42.769	42.356	16.131	11.112
43	ΚΡΗΤΗ	1	5.277.898	3.867.289	494.800	1.168.859	838.739	830.636	316.333	217.922
		2		829.637	106.148	250.751	179.932	178.194	67.862	46.750
		3		580.973	74.332	175.595	126.002	124.784	47.522	32.738
ΣΥΝΟΛΟ			150.073.436		19.201.120	45.358.567	32.547.964	32.233.556	12.275.570	8.456.659
			28,2%		24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ			42.342.898		4.611.626	8.550.820	9.746.123	11.320.223	4.566.575	3.547.530

Πίνακας 7.16: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013α

			Αριθμός μελών νοικοκυριού							
ΥΠΑ & Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	18.692.742	11.994.077	1.534.580	3.625.120	2.601.279	2.576.151	981.081	675.868
		2		5.312.276	679.678	1.605.596	1.152.128	1.140.998	434.529	299.347
		3		1.386.389	177.381	419.026	300.680	297.776	113.403	78.123
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	59.494.840	53.664.701	6.866.121	16.219.752	11.638.814	11.526.385	4.389.616	3.024.013
		2		4.116.869	526.732	1.244.293	892.867	884.243	336.748	231.986
		3		1.713.270	219.204	517.823	371.575	367.985	140.141	96.543
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	10.680.398	5.700.960	729.408	1.723.072	1.236.426	1.224.482	466.322	321.250
		2		3.561.934	455.731	1.076.568	772.513	765.051	291.356	200.715
		3		1.417.503	181.362	428.430	307.428	304.459	115.948	79.877
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	20.679.704	16.831.001	2.153.440	5.087.043	3.650.312	3.615.050	1.376.727	948.429
		2		2.139.118	273.689	646.532	463.932	459.451	174.974	120.540
		3		1.709.585	218.733	516.709	370.775	367.194	139.839	96.335
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	9.852.362	6.205.415	793.951	1.875.540	1.345.832	1.332.831	507.585	349.676
		2		1.705.186	218.170	515.380	369.821	366.249	139.479	96.087
		3		1.941.761	248.438	586.883	421.130	417.062	158.830	109.418
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	4.287.943	3.483.040	445.637	1.052.723	755.403	748.106	284.903	196.270
		2		629.049	80.484	190.125	136.428	135.110	51.454	35.447
		3		175.854	22.500	53.151	38.139	37.771	14.384	9.909
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	14.958.179	11.202.882	1.433.351	3.385.987	2.429.684	2.406.214	916.363	631.284
		2		2.176.513	278.474	657.835	472.043	467.483	178.032	122.647
		3		1.578.784	201.997	477.176	342.407	339.099	129.140	88.965
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	12.223.249	7.693.614	984.358	2.325.337	1.668.593	1.652.475	629.315	433.536
		2		3.096.863	396.228	936.004	671.649	665.160	253.314	174.509
		3		1.432.772	183.316	433.045	310.740	307.738	117.197	80.737
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	12.445.120	8.516.197	1.089.603	2.573.956	1.846.995	1.829.153	696.600	479.889
		2		2.841.235	363.521	858.742	616.208	610.255	232.405	160.104
		3		1.087.688	139.164	328.746	235.898	233.619	88.970	61.291
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	70.967.240	54.925.940	7.027.490	16.600.952	11.912.352	11.797.280	4.492.782	3.095.084
		2		15.990.151	2.045.857	4.832.903	3.467.948	3.434.448	1.307.948	901.047
		3		51.149	6.544	15.459	11.093	10.986	4.184	2.882
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	3.723.405	2.391.314	305.956	722.757	518.629	513.619	195.602	134.751
		2		794.380	101.637	240.095	172.285	170.621	64.978	44.763
		3		537.711	68.797	162.519	116.619	115.492	43.983	30.300
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	3.320.715	2.224.287	284.586	672.274	482.404	477.744	181.940	125.339
		2		767.756	98.230	232.049	166.511	164.903	62.800	43.263
		3		328.672	42.052	99.339	71.282	70.594	26.884	18.521
43	ΚΡΗΤΗ	1	8.796.497	6.445.481	824.666	1.948.098	1.397.898	1.384.394	527.222	363.204
		2		1.382.728	176.913	417.919	299.886	296.989	113.103	77.917
		3		968.288	123.887	292.658	210.003	207.974	79.203	54.563
ΣΥΝΟΛΟ			250.122.393	32.001.867	75.597.612	54.246.607	53.722.593	20.459.283	14.094.431	
			28,2%	24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%	
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ			70.571.496	7.686.044	14.251.366	16.243.539	18.867.039	7.610.959	5.912.550	

Πίνακας 7.17: Ύψος επιδόματος – β) Αρχικό επίδομα <€50=50

ΥΠΑ και ορεινότητα		Αριθμός μελών νοικοκυριού												
		2012β						2013β						
		1	2	3	4	5	6+	1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	50	50	50	54	61	70	57	79	84	90	101	116
		2	50	50	53	57	64	74	61	84	89	95	107	123
		3	50	62	65	70	79	91	75	103	109	117	132	151
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	50	50	50	52	59	68	56	77	81	87	98	113
		2	50	50	52	56	63	72	59	81	86	93	104	119
		3	50	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	50	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
		2	50	64	67	73	82	94	77	106	112	121	136	156
		3	57	78	83	89	101	115	95	131	138	149	168	192
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	50	50	50	50	54	62	51	70	75	80	90	103
		2	50	50	50	51	57	66	54	75	79	85	96	110
		3	50	55	58	63	71	81	67	92	97	105	118	135
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	50	50	50	53	59	68	56	77	82	88	99	113
		2	50	50	52	56	63	72	59	82	87	93	105	120
		3	50	60	64	69	78	89	73	101	107	115	129	148
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	50	50	50	50	50	50	50	51	54	58	66	75
		2	50	50	50	50	50	50	50	54	57	62	70	80
		3	50	50	50	50	51	59	50	67	71	76	86	98
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	50	50	50	50	50	50	50	56	59	63	71	82
		2	50	50	50	50	50	52	50	59	62	67	76	87
		3	50	50	50	50	56	64	53	73	77	83	93	107
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	50	50	50	50	50	51	50	58	61	66	74	85
		2	50	50	50	50	50	54	50	61	65	70	79	90
		3	50	50	50	52	58	67	55	76	80	86	97	111
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	50	50	50	50	50	50	50	55	58	62	70	80
		2	50	50	50	50	50	51	50	58	61	66	74	85
		3	50	50	50	50	55	63	52	71	75	81	91	105
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	50	50	50	50	50	50	50	50	50	52	59	67
		2	50	50	50	50	50	50	50	50	51	55	62	71
		3	50	50	50	50	50	53	50	60	63	68	77	88
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	50	50	50	50	50	50	50	50	52	56	63	72
		2	50	50	50	50	50	50	50	52	55	59	67	76
		3	50	50	50	50	50	56	50	64	68	73	82	94
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
		2	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
		3	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	53
43	ΚΡΗΤΗ	1	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	53
		2	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	56
		3	50	50	50	50	50	50	50	50	50	53	60	69

Πίνακας 7.18: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012β

			Αριθμός μελών νοικοκυριού							
ΥΠΑ & Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	11.917.072	7.733.567	1.339.600	2.293.340	1.560.767	1.545.690	588.648	405.521
		2		3.339.426	559.867	963.357	691.277	684.599	260.717	179.608
		3		844.079	118.675	251.415	180.408	178.665	68.042	46.874
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	38.928.936	35.262.478	6.171.219	10.564.868	7.162.383	6.915.831	2.633.770	1.814.408
		2		2.619.019	446.730	764.783	535.720	530.546	202.049	139.192
		3		1.047.439	150.999	310.694	222.945	220.791	84.084	57.926
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	6.495.716	3.485.307	502.376	1.033.843	741.855	734.689	279.793	192.750
		2		2.159.907	296.185	645.941	463.508	459.030	174.813	120.429
		3		850.502	108.817	257.058	184.457	182.675	69.569	47.926
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	14.303.567	11.812.765	2.108.354	3.609.413	2.446.978	2.252.926	826.036	569.058
		2		1.432.160	252.851	432.870	293.461	275.671	104.984	72.324
		3		1.058.642	164.131	310.025	222.465	220.316	83.903	57.801
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	6.326.825	4.059.335	708.904	1.213.614	822.762	799.699	304.551	209.806
		2		1.081.485	183.816	314.686	221.893	219.749	83.688	57.652
		3		1.186.005	170.011	352.130	252.678	250.237	95.298	65.651
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	4.007.274	3.313.279	600.255	1.027.611	696.662	641.415	216.844	130.492
		2		564.650	102.296	175.126	118.725	109.310	36.955	22.238
		3		129.345	23.227	39.764	26.958	24.820	8.631	5.946
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	12.677.910	9.800.069	1.775.444	3.039.485	2.060.599	1.897.188	641.384	385.970
		2		1.799.450	325.487	557.221	377.764	347.806	117.583	73.588
		3		1.078.391	191.763	328.290	222.562	204.912	77.484	53.379
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	9.886.801	6.471.805	1.171.487	2.005.536	1.359.640	1.251.817	423.203	260.122
		2		2.464.080	444.964	761.760	516.430	475.476	160.744	104.705
		3		950.916	167.205	286.248	194.060	184.643	70.318	48.442
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	10.758.094	7.605.432	1.377.849	2.358.820	1.599.146	1.472.330	497.752	299.536
		2		2.396.078	433.769	742.595	503.437	463.513	156.700	96.062
		3		756.584	134.873	230.897	156.535	144.122	53.382	36.775
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	74.535.022	58.439.455	10.587.268	18.124.959	12.287.696	11.313.248	3.824.679	2.301.605
		2		16.053.772	2.908.405	4.979.067	3.375.526	3.107.837	1.050.669	632.269
		3		41.795	7.556	12.936	8.770	8.074	2.730	1.729
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	3.534.231	2.377.295	430.686	737.317	499.859	460.219	155.587	93.628
		2		745.196	135.005	231.122	156.688	144.262	48.771	29.349
		3		411.740	74.223	127.067	86.144	79.313	26.813	18.180
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	5.650.981	3.927.135	711.465	1.217.998	825.734	760.251	257.019	154.668
		2		1.279.100	231.730	396.712	268.948	247.620	83.713	50.377
		3		444.746	80.573	137.938	93.514	86.098	29.107	17.516
43	ΚΡΗΤΗ	1	11.494.419	8.723.967	1.580.490	2.705.733	1.834.334	1.688.866	570.956	343.588
		2		1.766.002	319.940	547.724	371.326	341.879	115.579	69.553
		3		1.004.450	181.973	311.530	211.199	194.451	65.738	39.560
ΣΥΝΟΛΟ			210.516.847		37.280.467	64.401.493	43.855.814	41.120.584	14.552.286	9.306.202
			27,5%		24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ			57.985.408		8.953.831	12.140.717	13.132.132	14.441.292	5.413.525	3.903.910

Πίνακας 7.19: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013β

			Αριθμός μελών νοικοκυριού							
ΥΠΑ & Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	18.692.742	11.994.077	1.534.580	3.625.120	2.601.279	2.576.151	981.081	675.868
		2		5.312.276	679.678	1.605.596	1.152.128	1.140.998	434.529	299.347
		3		1.386.389	177.381	419.026	300.680	297.776	113.403	78.123
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	59.494.840	53.664.701	6.866.121	16.219.752	11.638.814	11.526.385	4.389.616	3.024.013
		2		4.116.869	526.732	1.244.293	892.867	884.243	336.748	231.986
		3		1.713.270	219.204	517.823	371.575	367.985	140.141	96.543
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	10.680.398	5.700.960	729.408	1.723.072	1.236.426	1.224.482	466.322	321.250
		2		3.561.934	455.731	1.076.568	772.513	765.051	291.356	200.715
		3		1.417.503	181.362	428.430	307.428	304.459	115.948	79.877
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	20.679.704	16.831.001	2.153.440	5.087.043	3.650.312	3.615.050	1.376.727	948.429
		2		2.139.118	273.689	646.532	463.932	459.451	174.974	120.540
		3		1.709.585	218.733	516.709	370.775	367.194	139.839	96.335
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	9.852.362	6.205.415	793.951	1.875.540	1.345.832	1.332.831	507.585	349.676
		2		1.705.186	218.170	515.380	369.821	366.249	139.479	96.087
		3		1.941.761	248.438	586.883	421.130	417.062	158.830	109.418
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	4.465.100	3.637.658	600.255	1.052.723	755.403	748.106	284.903	196.270
		2		650.861	102.296	190.125	136.428	135.110	51.454	35.447
		3		176.582	23.227	53.151	38.139	37.771	14.384	9.909
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	15.347.285	11.544.975	1.775.444	3.385.987	2.429.684	2.406.214	916.363	631.284
		2		2.223.526	325.487	657.835	472.043	467.483	178.032	122.647
		3		1.578.784	201.997	477.176	342.407	339.099	129.140	88.965
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	12.459.115	7.880.743	1.171.487	2.325.337	1.668.593	1.652.475	629.315	433.536
		2		3.145.600	444.964	936.004	671.649	665.160	253.314	174.509
		3		1.432.772	183.316	433.045	310.740	307.738	117.197	80.737
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	12.803.614	8.804.442	1.377.849	2.573.956	1.846.995	1.829.153	696.600	479.889
		2		2.911.483	433.769	858.742	616.208	610.255	232.405	160.104
		3		1.087.688	139.164	328.746	235.898	233.619	88.970	61.291
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	77.436.092	60.385.069	10.587.268	18.124.959	12.287.696	11.797.280	4.492.782	3.095.084
		2		16.998.863	2.908.405	4.979.067	3.467.948	3.434.448	1.307.948	901.047
		3		52.161	7.556	15.459	11.093	10.986	4.184	2.882
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	3.901.488	2.530.604	430.686	737.317	518.629	513.619	195.602	134.751
		2		827.747	135.005	240.095	172.285	170.621	64.978	44.763
		3		543.137	74.223	162.519	116.619	115.492	43.983	30.300
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	5.651.985	3.927.135	711.465	1.217.998	825.734	760.251	257.019	154.668
		2		1.279.100	231.730	396.712	268.948	247.620	83.713	50.377
		3		445.751	80.573	137.938	93.514	86.098	29.107	18.521
43	ΚΡΗΤΗ	1	11.564.390	8.743.582	1.580.490	2.705.733	1.834.334	1.688.866	570.956	363.204
		2		1.774.366	319.940	547.724	371.326	341.879	115.579	77.917
		3		1.046.442	181.973	311.530	211.199	207.974	79.203	54.563
ΣΥΝΟΛΟ			263.029.115	39.305.186	78.937.641	55.599.023	54.452.683	20.603.708	14.130.874	
			28,0%	24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%	
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ			73.685.602	9.440.118	14.881.015	16.648.505	19.123.442	7.664.686	5.927.837	

Πίνακας 7.20: Ύψος επιδόματος – γ) Αρχικό επίδομα <€50=0

ΥΠΑ και ορεινότητα		Αριθμός μελών νοικοκυριού											
		2012						2013					
11 ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	0	0	50	54	61	70	57	79	84	90	101	116
	2	0	50	53	57	64	74	61	84	89	95	107	123
	3	0	62	65	70	79	91	75	103	109	117	132	151
12 ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	0	0	0	52	59	68	56	77	81	87	98	113
	2	0	0	52	56	63	72	59	81	86	93	104	119
	3	0	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
13 ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	0	60	64	68	77	88	73	100	106	114	128	147
	2	0	64	67	73	82	94	77	106	112	121	136	156
	3	57	78	83	89	101	115	95	131	138	149	168	192
14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	0	0	0	0	54	62	51	70	75	80	90	103
	2	0	0	0	51	57	66	54	75	79	85	96	110
	3	0	55	58	63	71	81	67	92	97	105	118	135
21 ΗΠΕΙΡΟΣ	1	0	0	0	53	59	68	56	77	82	88	99	113
	2	0	0	52	56	63	72	59	82	87	93	105	120
	3	0	60	64	69	78	89	73	101	107	115	129	148
22 ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	0	0	0	0	0	0	0	51	54	58	66	75
	2	0	0	0	0	0	0	0	54	57	62	70	80
	3	0	0	0	0	51	59	0	67	71	76	86	98
23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	0	0	0	0	0	0	0	56	59	63	71	82
	2	0	0	0	0	0	52	0	59	62	67	76	87
	3	0	0	0	0	56	64	53	73	77	83	93	107
24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	0	0	0	0	0	51	0	58	61	66	74	85
	2	0	0	0	0	0	54	0	61	65	70	79	90
	3	0	0	0	52	58	67	55	76	80	86	97	111
25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	0	0	0	0	0	0	0	55	58	62	70	80
	2	0	0	0	0	0	51	0	58	61	66	74	85
	3	0	0	0	0	55	63	52	71	75	81	91	105
31 ΑΤΤΙΚΗ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	52	59	67
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	51	55	62	71
	3	0	0	0	0	0	53	0	60	63	68	77	88
41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	52	56	63	72
	2	0	0	0	0	0	0	0	52	55	59	67	76
	3	0	0	0	0	0	56	0	64	68	73	82	94
42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
43 ΚΡΗΤΗ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56
	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53	60	69

Πίνακας 7.21: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2012γ

				Αριθμός μελών νοικοκυριού						
ΥΠΑ & Ορεινότητα		ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+	
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	7.605.590	4.100.627	0	0	1.560.767	1.545.690	588.648	405.521
		2		2.779.559	0	963.357	691.277	684.599	260.717	179.608
		3		725.404	0	251.415	180.408	178.665	68.042	46.874
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	13.667.955	11.364.008	0	0	0	6.915.831	2.633.770	1.814.408
		2		1.407.506	0	0	535.720	530.546	202.049	139.192
		3		896.440	0	310.694	222.945	220.791	84.084	57.926
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	5.697.155	2.982.931	0	1.033.843	741.855	734.689	279.793	192.750
		2		1.863.722	0	645.941	463.508	459.030	174.813	120.429
		3		850.502	108.817	257.058	184.457	182.675	69.569	47.926
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	2.742.583	1.395.094	0	0	0	0	826.036	569.058
		2		452.978	0	0	0	275.671	104.984	72.324
		3		894.511	0	310.025	222.465	220.316	83.903	57.801
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	2.913.031	1.314.055	0	0	0	799.699	304.551	209.806
		2		582.982	0	0	221.893	219.749	83.688	57.652
		3		1.015.994	0	352.130	252.678	250.237	95.298	65.651
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	14.576	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		14.576	0	0	0	0	8.631	5.946
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	204.451	0	0	0	0	0	0	0
		2		73.588	0	0	0	0	0	73.588
		3		130.863	0	0	0	0	77.484	53.379
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	668.230	260.122	0	0	0	0	0	260.122
		2		104.705	0	0	0	0	0	104.705
		3		303.403	0	0	0	184.643	70.318	48.442
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	186.219	0	0	0	0	0	0	0
		2		96.062	0	0	0	0	0	96.062
		3		90.157	0	0	0	0	53.382	36.775
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	1.729	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		1.729	0	0	0	0	0	1.729
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	18.180	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		18.180	0	0	0	0	0	18.180
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	0	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		0	0	0	0	0	0	0
43	ΚΡΗΤΗ	1	0	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		33.719.699		108.817	4.124.463	5.277.973	13.402.832	6.069.760	4.735.854	
		33,6%		24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%	
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ		11.335.735		26.135	777.528	1.580.430	4.706.991	2.257.982	1.986.669	

Πίνακας 7.22: Δαπάνη Ενίσχυσης Νοικοκυριών Χωρίς και Με εισοδηματικά Κριτήρια-2013γ

			Αριθμός μελών νοικοκυριού							
ΥΠΑ & Ορεινότητα			ΣΥΝΟΛΟ		1	2	3	4	5	6+
11	ΑΝ. ΜΑΚ. & ΘΡΑΚΗ	1	18.692.742	11.994.077	1.534.580	3.625.120	2.601.279	2.576.151	981.081	675.868
		2		5.312.276	679.678	1.605.596	1.152.128	1.140.998	434.529	299.347
		3		1.386.389	177.381	419.026	300.680	297.776	113.403	78.123
12	ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	59.494.840	53.664.701	6.866.121	16.219.752	11.638.814	11.526.385	4.389.616	3.024.013
		2		4.116.869	526.732	1.244.293	892.867	884.243	336.748	231.986
		3		1.713.270	219.204	517.823	371.575	367.985	140.141	96.543
13	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	10.680.398	5.700.960	729.408	1.723.072	1.236.426	1.224.482	466.322	321.250
		2		3.561.934	455.731	1.076.568	772.513	765.051	291.356	200.715
		3		1.417.503	181.362	428.430	307.428	304.459	115.948	79.877
14	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	20.679.704	16.831.001	2.153.440	5.087.043	3.650.312	3.615.050	1.376.727	948.429
		2		2.139.118	273.689	646.532	463.932	459.451	174.974	120.540
		3		1.709.585	218.733	516.709	370.775	367.194	139.839	96.335
21	ΗΠΕΙΡΟΣ	1	9.852.362	6.205.415	793.951	1.875.540	1.345.832	1.332.831	507.585	349.676
		2		1.705.186	218.170	515.380	369.821	366.249	139.479	96.087
		3		1.941.761	248.438	586.883	421.130	417.062	158.830	109.418
22	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1	3.739.323	3.037.403	0	1.052.723	755.403	748.106	284.903	196.270
		2		548.565	0	190.125	136.428	135.110	51.454	35.447
		3		153.355	0	53.151	38.139	37.771	14.384	9.909
23	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1	13.246.354	9.769.532	0	3.385.987	2.429.684	2.406.214	916.363	631.284
		2		1.898.039	0	657.835	472.043	467.483	178.032	122.647
		3		1.578.784	201.997	477.176	342.407	339.099	129.140	88.965
24	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1	10.842.664	6.709.256	0	2.325.337	1.668.593	1.652.475	629.315	433.536
		2		2.700.636	0	936.004	671.649	665.160	253.314	174.509
		3		1.432.772	183.316	433.045	310.740	307.738	117.197	80.737
25	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1	10.991.995	7.426.593	0	2.573.956	1.846.995	1.829.153	696.600	479.889
		2		2.477.713	0	858.742	616.208	610.255	232.405	160.104
		3		1.087.688	139.164	328.746	235.898	233.619	88.970	61.291
31	ΑΤΤΙΚΗ	1	28.541.142	19.385.146	0	0	0	11.797.280	4.492.782	3.095.084
		2		9.111.391	0	0	3.467.948	3.434.448	1.307.948	901.047
		3		44.604	0	15.459	11.093	10.986	4.184	2.882
41	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	2.524.258	1.362.601	0	0	518.629	513.619	195.602	134.751
		2		692.743	0	240.095	172.285	170.621	64.978	44.763
		3		468.914	0	162.519	116.619	115.492	43.983	30.300
42	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1	18.521	0	0	0	0	0	0	0
		2		0	0	0	0	0	0	0
		3		18.521	0	0	0	0	0	18.521
43	ΚΡΗΤΗ	1	782.861	363.204	0	0	0	0	0	363.204
		2		77.917	0	0	0	0	0	77.917
		3		341.740	0	0	0	207.974	79.203	54.563
ΣΥΝΟΛΟ			190.087.163		15.801.095	49.778.664	39.706.272	51.327.969	19.547.333	13.925.829
			29,6%		24,0%	18,9%	29,9%	35,1%	37,2%	41,9%
ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ			56.208.296		3.795.026	9.384.079	11.889.598	18.026.062	7.271.709	5.841.822

Πίνακας 7.23: Αριθμός Φορολογουμένων και Δηλωθέν Εισόδημα κατά Αριθμό Μελών Νοικοκυριού

	ΚΛΙΜΑΚΙΑ	Αριθμός μελών						
		ΣΥΝΟΛΟ	1	2	3	4	5	6+
Αριθμός Δηλώσεων	<5.000	941.725	670.054	147.951	55.751	49.122	13.489	5.358
	5.000-10.000	916.929	663.129	142.209	50.998	46.923	11.008	2.662
	10.000-12.000	918.362	539.204	228.532	70.181	64.192	13.432	2.821
	12.000-15.000	567.093	259.025	187.442	52.560	54.715	11.105	2.246
	15.000-20.000	667.946	294.573	224.799	67.562	63.835	13.982	3.195
	20.000-30.000	760.097	238.376	271.552	111.378	110.788	23.204	4.799
	30.000-50.000	611.398	96.753	228.497	116.429	135.933	27.519	6.267
	>50.000	311.428	28.745	108.197	66.013	86.553	18.071	3.849
	ΣΥΝΟΛΟ	5.694.978	2.789.859	1.539.179	590.872	612.061	131.810	31.197
Δηλωθέν Εισόδημα (€ εκατ.)	<5.000	1.110	762	175	79	71	18	5
	5.000-10.000	5.498	3.954	870	308	284	66	16
	10.000-12.000	9.233	5.370	2.329	717	654	136	28
	12.000-15.000	7.604	3.467	2.522	704	732	149	30
	15.000-20.000	11.572	5.088	3.895	1.179	1.111	243	56
	20.000-30.000	18.565	5.715	6.664	2.749	2.744	574	118
	30.000-50.000	23.400	3.568	8.694	4.495	5.318	1.077	248
	>50.000	23.320	2.195	8.003	4.917	6.547	1.372	286
	ΣΥΝΟΛΟ	100.301	30.118	33.152	15.147	17.461	3.636	787
Μέσο Δηλωθέν εισόδημα (€)	<5.000	1.179	1.137	1.186	1.416	1.454	1.309	887
	5.000-10.000	5.996	5.963	6.118	6.040	6.049	6.011	5.988
	10.000-12.000	10.053	9.959	10.190	10.211	10.181	10.109	10.024
	12.000-15.000	13.409	13.384	13.454	13.389	13.377	13.462	13.470
	15.000-20.000	17.325	17.272	17.327	17.448	17.410	17.414	17.375
	20.000-30.000	24.424	23.975	24.540	24.680	24.771	24.740	24.688
	30.000-50.000	38.273	36.879	38.048	38.605	39.122	39.144	39.563
	>50.000	74.880	76.352	73.969	74.488	75.638	75.933	74.205
	ΣΥΝΟΛΟ	17.612	10.795	21.539	25.635	28.528	27.585	25.219

Πίνακας 7.24: Ενδεικτική Ταξινόμηση αναλόγως της Ορεινότητας

3	ΗΠΕΙΡΟΣ				
31	ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ				
31010000	ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ		31040000	ΔΗΜΟΣ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ	
31010100	Δ.Δ.Αρταίων	Π	31040100	Δ.Δ.Ανέξης	Π
31010200	Δ.Δ.Κεραματών	Π	31040200	Δ.Δ.Βίγλας	Π
31010300	Δ.Δ.Κωστακίων	Π	31040300	Δ.Δ.Γαβριάς	Π
31010400	Δ.Δ.Λιμίνης	Π	31040400	Δ.Δ.Καλογερίκου	Π
31020000	ΔΗΜΟΣ ΑΓΝΑΝΤΩΝ		31040500	Δ.Δ.Κορωνησίας	Π
31020100	Δ.Δ.Αγνάντων	Ο	31040600	Δ.Δ.Πολυδρόσου	Π
31020200	Δ.Δ.Γραικικού	Ο	31040700	Δ.Δ.Ράχης	Π
31020300	Δ.Δ.Καταρράκτου	Ο	31040800	Δ.Δ.Στρογγυλής	Π
31020400	Δ.Δ.Κουκκουλίων	Ο	31040900	Δ.Δ.Ψαθοτοπίου	Π
31020500	Δ.Δ.Κτιστάδων	Ο	31050000	ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΧΘΟΥ	
31020600	Δ.Δ.Λεπτιανών	Ο	31050100	Δ.Δ.Νεοχωρίου	Π
31020700	Δ.Δ.Μικροσπηλιάς	Ο	31050200	Δ.Δ.Αγίας Παρασκευής	Π
31020800	Δ.Δ.Ράμιας	Ο	31050300	Δ.Δ.Ακροποταμιάς	Π
31030000	ΔΗΜΟΣ ΑΘΑΜΑΝΙΑΣ		31050400	Δ.Δ.Λουτροτόπου	Π
31030100	Δ.Δ.Βουργαρελίου	Ο	31050500	Δ.Δ.Παχυκαλάμου	Π
31030200	Δ.Δ.Αθαμανίου	Ο	31050600	Δ.Δ.Περάνθης	Π
31030300	Δ.Δ.Ανεμορράχης	Ο	31050700	Δ.Δ.Συκεών	Π
31030400	Δ.Δ.Διστράτου	Η	31060000	ΔΗΜΟΣ ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ	
31030500	Δ.Δ.Κάτω Αθαμανίου	Ο	31060100	Δ.Δ.Γραμμενίτσης	Π
31030600	Δ.Δ.Κάτω Καλεντίνης	Η	31060200	Δ.Δ.Βλαχέρνας	Η
31030700	Δ.Δ.Καψάλων	Ο	31060300	Δ.Δ.Γριμπόβου	Η
31030800	Δ.Δ.Κεντρικού	Η	31060400	Δ.Δ.Κορφοβουνίου	Ο
31030900	Δ.Δ.Κυψέλης	Ο			
31031000	Δ.Δ.Μεσούντας	Ο			
31031100	Δ.Δ.Παλαιοκατούνου	Ο			
31031200	Δ.Δ.Τετρακώμου	Ο			